

**ЗАШТИЋЕНЕ ВРСТЕ
ФЛОРЕ И ФАУНЕ СРБИЈЕ**

Садржај:

ВОДИЧ ЗА ЗАШТИЋЕНЕ ВРСТЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ СРБИЈЕ	1
Садржај	2-5
Увод	6
Шумске области са шумским газдинствима	7
БИЉКЕ	9
<i>Acer heldreichii</i> Orph.	10
<i>Acer intermedium</i> Pančić	11
<i>Adonis vernalis</i> L.	12
<i>Alkanna tinctoria</i> (L.) Tausch	13
<i>Alnus viridis</i> (Chaix) DC.	14
<i>Anacampsis pyramidalis</i> (L.) L. C. M. Richard	15
<i>Anemone apennina</i> L.	16
<i>Anemone silvestris</i> L.	17
<i>Asphodeline lutea</i> (L.) Rchb.	18
<i>Betula pubescens</i> Ehrh.	19
<i>Blackstonia perfoliata</i> (L.) Huds, subsp. <i>perfoliata</i>	20
<i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull.	21
<i>Campanula thyrsoides</i> L.	22
<i>Carex limosa</i> L.	23
<i>Cephalanthera damasonium</i> (Miller) Druce	24
<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch	25
<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) L. C. M. Richard.	26
<i>Clematis alpina</i> (L.) Miller	27
<i>Coeloglossum viride</i> (L.) Hartman	28
<i>Corallorrhiza trifida</i> Chatel	29
<i>Cyclamen hederifolium</i> Aiton.	30
<i>Cyclamen purpurascens</i> Miller.	31
<i>Cyperus serotinus</i> Rottb.	32
<i>Cypripedium calceolus</i> L.	33
<i>Dactylorhiza cordigera</i> (Fries) Soo	34
<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó	35
<i>Dactylorhiza majalis</i> (Rshb.) Hunt	36
<i>Dactylorhiza sambucina</i> (L.) Soó <i>sambucina</i>	37
<i>Daphne laureola</i> L.	38
<i>Dianthus diutinus</i> Kit.	39
<i>Digitalis viridiflora</i> Lindley	40
<i>Diphasium complanatum</i> (L.) Rothmaler	41
<i>Doronicum hungaricum</i> Rchb. fil.	42
<i>Drosera rotundifolia</i> L.	43
<i>Dryopteris dilatata</i> (Hoffm.) A. Gray	44
<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm.) Schult.	45
<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz <i>helleborine</i>	46
<i>Epipactis microphylla</i> (Ehrh.) Swartz.	47
<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz.	48
<i>Epipogium aphyllum</i> Swartz.	49
<i>Equisetum fluviatile</i> L.	50
<i>Eranthis hyemalis</i> (L.) Salisb.	51
<i>Forsythia europaea</i> Degen & Bald.	52
<i>Fritillaria degeniana</i> J. Wagne.	53
<i>Fritillaria meleagris</i> L.	54
<i>Gagea minima</i> (L.) Ker-Gawler	55
<i>Galanthus elwesii</i> Hooker fil. <i>elwesii</i>	56
<i>Galanthus nivalis</i> L.	57
<i>Gentiana acaulis</i> L.	58
<i>Gentiana lutea</i> subsp. <i>symphiandra</i> (Murb.) Hayek	59
<i>Gladiolus imbricatus</i> L.	60
<i>Gladiolus palustris</i> Gaudin	61
<i>Goodyera repens</i> (L.) R. Br.	62
<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.	63
<i>Gymnadenia odoratissima</i> (L.) Rich.	64
<i>Herminium monorchis</i> (L.) R. Br.	65
<i>Himantoglossum hircinum</i> (L.) Spreng.	66
<i>Hippuris vulgaris</i> L.	67
<i>Hottonia palustris</i> L.	68
<i>Ilex aquifolium</i> L.	69
<i>Iris pumila</i> L.	70
<i>Iris sibirica</i> L.	71
<i>Juniperus excelsa</i> Biib.	72
<i>Laburnum anagyroides</i> Medicus	73
<i>Leontopodium alpinum</i> (L.) Cass.	74
<i>Lilium jankae</i> A. Kerner.	75
<i>Lilium martagon</i> L.	76
<i>Limodorum abortivum</i> (L.) Schwarz	77
<i>Listera cordata</i> (L.) R. Br.	78
<i>Listera ovata</i> (L.) R. Br.	79
<i>Lycopodium clavatum</i> L.	80
<i>Menyanthes trifoliata</i> L.	81
<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) L. C. M. Richard	82
<i>Nepeta rtanjensis</i> Diklić & Milojević	83
<i>Nigritella nigra</i> (L.) Reichenb. fil. <i>nigra</i>	84
<i>Nonea pallens</i> S. Petrović	85
<i>Nuphar lutea</i> (L.) Sibth. & Sm.	86
<i>Nymphaea alba</i> L.	87
<i>Ophrys apifera</i> Hudson	88
<i>Ophrys mammosa</i> Desf.	89
<i>Ophrys sphegodes</i>	90
<i>Orchis coriophora</i> L.	91
<i>Orchis laxiflora</i> Lam.	92
<i>Orchis mascula</i> (L.) L.	93
<i>Orchis morio</i> L.	94
<i>Orchis purpurea</i> Hudson	95
<i>Orchis simia</i> Lam.	96
<i>Paeonia peregrina</i> Miller	97
<i>Paeonia tenuifolia</i> L.	98
<i>Picea omorika</i> Pančić	99
<i>Pinus heldreichii</i> Christ.	100
<i>Pinus nigra</i> Arnold subsp. <i>pallasiana</i> (Lamb.)	101
<i>Pinus mugo</i> Turra	102
<i>Pinus peuce</i> Gris.	103
<i>Platanthera bifolia</i> (L.) L. C. M. Richard	104
<i>Platanthera chlorantha</i> (Custer) Reichenb.	105
<i>Primula auricula</i> L.	106
<i>Prunus fruticosa</i> Pallas	107
<i>Prunus laurocerasus</i> L.	108
<i>Prunus tenella</i> Batsch	109
<i>Pulsatilla vulgaris</i> Miller subsp. <i>grandis</i>	110
<i>Pyrus elaeagrifolia</i> Pallas	111
<i>Pyrus nivalis</i> Jacq.	112
<i>Quercus pedunculiflora</i> K.Koch	113
<i>Quercus trojana</i> Webb	114
<i>Ramonda nathaliae</i> Pančić & S. Petrović	115
<i>Ramonda serbica</i> Pančić	116
<i>Ranunculus lingua</i> L.	117

Садржај:

<i>Rhododendron ferrugineum</i> L.	118
<i>Salix rosmarinifolia</i> L.	119
<i>Scopolia carniolica</i> Jacq.	120
<i>Senecio pancicii</i> (Jurisić) Adamović	121
<i>Spiraea cana</i> Walbst. & Kit.	122
<i>Spiraea crenata</i> L.	123
<i>Stratiotes aloides</i> L.	124
<i>Swertia perennis</i> L.	125
<i>Taxus baccata</i> L.	126
<i>Thelypteris palustris</i> (All.) H. P. Fuchs	127
ИНЕКТИ	129
<i>Wulfenia belicizii</i> R. Lak.	128
<i>Adalia bipunctata</i>	130
<i>Anatis ocellata</i>	131
<i>Brachytron pratense</i>	132
<i>Calosoma inquisitor</i>	133
<i>Calosoma sycophanta</i>	134
<i>Carabus</i> sp.	135
<i>Cerambyx cerdo</i>	138
<i>Coccinella septempunctata</i>	139
<i>Colias myrmidone</i>	140
<i>Exochomus quadripustulatus</i>	141
<i>Lucanus cervus</i>	142
<i>Morimus funereus</i>	143
<i>Myrmeleon formicarius</i>	144
<i>Oryctes nasicornis</i>	145
<i>Papilio machaon</i>	146
<i>Parnassius apollo</i>	147
<i>Parnassius mnemosinae</i>	148
<i>Rosalia alpina</i>	149
<i>Saga pedo</i>	150
<i>Zerynthia polyxena</i>	151
РИБЕ	153
<i>Acipenser gueldenstaedti</i>	154
<i>Acipenserstellatus</i>	155
<i>Acipenser nudiventris</i>	156
<i>Acipenser ruthenus</i>	157
<i>Alosa caspia nordmanni</i>	158
<i>Gobio kessleri</i>	159
<i>Hucho hucho</i>	160
<i>Huso huso</i>	161
<i>Misgurnus fossilis</i>	162
<i>Thymallus thymallus</i>	163
<i>Umbrakrameri</i>	164
ХЕРПЕТОФАУНА	165
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	166
<i>Coluber caspius</i>	167
<i>Elaphe longissima</i>	168
<i>Emys orbicularis</i>	169
<i>Lacerta praticola</i>	170
<i>Lacerta vivipara</i>	171
<i>Pelobates fuscus</i>	172
<i>Podarcis taurica</i>	173
<i>Rana graeca</i>	174
<i>Salamandra salamandra</i>	175
<i>Testudo hermanni</i>	176
<i>Triturus alpestris</i>	177
<i>Triturus cristatus</i>	178
<i>Triturus vulgaris</i>	179
<i>Vipera berus</i>	180
ПТИЦЕ	181
<i>Accipiter brevipes</i>	182
<i>Accipiter gentilis</i>	183
<i>Accipiter nisus</i>	184
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	185
<i>Actitis hypoleucos</i>	186
<i>Aegolius funereus</i>	187
<i>Aegypius monachus</i>	188
<i>Alcedo atthis</i>	189
<i>Anas acuta</i>	190
<i>Anas clypeata</i>	191
<i>Anas crecca</i> (Ghana)	192
<i>Anas penelope</i> (Ghana)	193
<i>Anas querquedula</i> (Ghana)	194
<i>Anas strepera</i>	195
<i>Anser anser</i>	196
<i>Anser fabialis</i>	197
<i>Anthus campestris</i>	198
<i>Anthus cervinus</i>	199
<i>Apus apus</i>	200
<i>Apus melba</i>	201
<i>Aquila chrysaetos</i>	202
<i>Aquila clanga</i>	203
<i>Aquila heliaca</i>	204
<i>Aquila pomarina</i>	205
<i>Ardea cinerea</i>	206
<i>Ardea purpurea</i>	207
<i>Ardeola ralloides</i>	208
<i>Arenaria interpres</i>	209
<i>Asio flammeus</i>	210
<i>Asio otus</i>	211
<i>Athene noctua</i>	212
<i>Aythya ferina</i>	213
<i>Aythya fuligula</i>	214
<i>Aythya marila</i>	215
<i>Aythya nyroca</i>	216
<i>Bombycilla garrulus</i>	217
<i>Botaurus stellaris</i>	218
<i>Branta canadensis</i>	219
<i>Branta ruficollis</i>	220
<i>Bubo bubo</i>	221
<i>Bucephala clangula</i>	222
<i>Burchinus oedicnemus</i>	223
<i>Buteo buteo</i>	224
<i>Buteo lagopus</i>	225
<i>Buteo rufinus</i>	226
<i>Calidris alba</i>	227
<i>Calidris alpina</i>	228
<i>Calidris minuta</i>	229
<i>Caprimulgus europaeus</i>	230
<i>Carduelis spinus</i>	231
<i>Certhia brachydactyla</i>	232
<i>Cettia cetti</i>	233
<i>Charadrius alexandrinus</i>	234

Садржај:

<i>Charadrius dubius</i>	235	<i>Jynx torquilla</i>	292
<i>Charadrius hiaticula</i>	236	<i>Lanius collurio</i>	293
<i>Charadrius morinellus</i>	237	<i>Lanius excubitor</i>	294
<i>Chlidonias hybrida</i>	238	<i>Lanius minor</i>	295
<i>Chlidonias leucopterus</i>	239	<i>Lanius senator</i>	296
<i>Chlidonias niger</i>	240	<i>Larus canus</i>	297
<i>Ciconia ciconia</i>	241	<i>Larus melanocephalus</i>	298
<i>Ciconia nigra</i>	242	<i>Larus minutus</i>	299
<i>Cinclus cinclus</i>	243	<i>Larus ridibundus</i>	300
<i>Circus gallicus</i>	244	<i>Limosa limosa</i>	301
<i>Circus aeruginosus</i>	245	<i>Locustella fluviatilis</i>	302
<i>Circus cyaneus</i>	246	<i>Loxia curvirostra</i>	303
<i>Clangula hyemalis</i>	247	<i>Luscinia luscinia</i>	304
<i>Columba livia</i>	248	<i>Luscinia svecica</i>	305
<i>Coracias garrulus</i>	249	<i>Lymnocryptes minimus</i>	306
<i>Crex crex</i>	250	<i>Melanitta fusca</i>	307
<i>Cuculus canorus</i>	251	<i>Melanocorypha calandra</i>	308
<i>Cygnus cygnus</i>	252	<i>Mergus albellus</i>	309
<i>Cygnus olor</i>	253	<i>Mergus merganser</i>	310
<i>Dryocopus leucotos</i>	254	<i>Mergus serrator</i>	311
<i>Dryocopus martius</i>	255	<i>Merops apiaster</i>	312
<i>Dryocopus medius</i>	256	<i>Miliaria calandra</i>	313
<i>Dryocopus minor</i>	257	<i>Milvus migrans</i>	314
<i>Dryocopus syriacus</i>	258	<i>Milvus milvus</i>	315
<i>Egretta alba</i>	259	<i>Monticola saxatilis</i>	316
<i>Egretta garzetta</i>	260	<i>Monticola solitarius</i>	317
<i>Emberiza cirlus</i>	261	<i>Montifringilla nivalis</i>	318
<i>Emberiza hortulana</i>	262	<i>Neophrorn percnopterus</i>	319
<i>Emberiza melanocephala</i>	263	<i>Netta rufina</i>	320
<i>Emberiza schoeniclus</i>	264	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	321
<i>Eremophila alpestris</i>	265	<i>Numenius arquata</i>	322
<i>Falco biarmicus</i>	266	<i>Numenius phaeopus</i>	323
<i>Falco cherrug</i>	267	<i>Nycticorax nycticorax</i>	324
<i>Falco columbarius</i>	268	<i>Oriolus oriolus</i>	325
<i>Falco peregrinus</i>	269	<i>Otis tarda</i>	326
<i>Falco rusticolus</i>	270	<i>Otus scops</i>	327
<i>Falco subbuteo</i>	271	<i>Oxyura leucocephala</i>	328
<i>Falco tinnunculus</i>	272	<i>Pandion haliaetus</i>	329
<i>Falco vespertinus</i>	273	<i>Panurus blarmicus</i>	330
<i>Ficedula albicollis</i>	274	<i>Parus lugubris</i>	331
<i>Ficedula parva</i>	275	<i>Parus montanus</i>	332
<i>Gallinago media</i>	276	<i>Pelecanus crispus</i>	333
<i>Gavia arctica</i>	277	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	334
<i>Gavia stellata</i>	278	<i>Pernis apivorus</i>	335
<i>Glareola pratincola</i>	279	<i>Phalacrocorax carbo</i>	336
<i>Glaucidium passerinum</i>	280	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	337
<i>Grus grus</i>	281	<i>Phalaropus fulicarius</i>	338
<i>Gyps fulvus</i>	282	<i>Phalaropus lobatus</i>	339
<i>Haematopus ostralegus</i>	283	<i>Philomachus pugnax</i>	340
<i>Haliaeetus albicilla</i>	284	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	341
<i>Hieraetus pennatus</i>	285	<i>Phylloscopus bonelli</i>	342
<i>Himantopus himantopus</i>	286	<i>Picoides tridactylus</i>	343
<i>Hippolais icterina</i>	287	<i>Picus canus</i>	344
<i>Hippolais pallida</i>	288	<i>Platalea leucorodia</i>	345
<i>Hirundo daurica</i>	289	<i>Plegadis falcinellus</i>	346
<i>Hirundo rustica</i>	290	<i>Pluvialis apricaria</i>	347
<i>Ixobrychus minutus</i>	291	<i>Podiceps (Tachybaptus) ruficollis</i>	348

Садржај:

<i>Podiceps auritus</i>	349	<i>Micromys minutus</i>	406
<i>Podiceps cristatus</i>	350	<i>Muscardinus avellanarius</i>	407
<i>Podiceps griseigena</i>	351	<i>Mustela erminea</i>	408
<i>Podiceps nigricollis</i>	352	<i>Mustela nivalis</i>	409
<i>Porzana porzana</i>	353	<i>Myotis daubentonii</i>	410
<i>Prunella collaris</i>	354	<i>Myotis myotis</i>	411
<i>Pyrrhocorax graculus</i>	355	<i>Myoxus glis</i>	412
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	356	<i>Neomys anomalus</i>	413
<i>Rallus aquaticus</i>	357	<i>Neomys fodiens</i>	414
<i>Recurvirostra avosetta</i>	358	<i>Nyctalus leisleri</i>	415
<i>Regulus ignicapillus</i>	359	<i>Pipistrellus nathusii</i>	416
<i>Remiz pendulinus</i>	360	<i>Pitymys savii felteni</i>	417
<i>Riparia riparia</i>	361	<i>Plecotus auritus</i>	418
<i>Saxicola torquata</i>	362	<i>Putorius (Mustela) eversmanni</i>	419
<i>Serinus serinus</i>	363	<i>Sciurus vulgaris</i>	420
<i>Sitta neumayer</i>	364	<i>Sorex alpinus</i>	421
<i>Somateria mollissima</i>	365	<i>Sorex araneus</i>	422
<i>Sterna albifrons</i>	366	<i>Sorex minutus</i>	423
<i>Sterna caspia</i>	367	<i>Spalax leucodon</i>	424
<i>Sterna hirundo</i>	368	<i>Spermophilus citellus</i>	425
<i>Streptopelia turtur (Ghana)</i>	369	<i>Talpa europaea</i>	426
<i>Strix aluco</i>	370	<i>Ursus arctos</i>	427
<i>Strix uralensis</i>	371	<i>Vormela peregrina</i>	428
<i>Sturnus roseus</i>	372	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	429
<i>Sylvia borin</i>	373	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	430
<i>Sylvia melanocephala</i>	374	Списак врста инсеката које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	431
<i>Sylvia nisoria</i>	375	Списак врста херпетофауне које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	432
<i>Tadorna ferruginea</i>	376	Списак врста риба које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	433
<i>Tadorna tadorna</i>	377	Списак врста птица које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	434
<i>Tetrao urogallus</i>	378	Списак врста храстовина које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	435
<i>Tetrax tetrax</i>	379	Списак врста сисара који се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	436
<i>Tichodroma muraria</i>	380	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	437
<i>Tringa erythropus</i>	381	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	438
<i>Tringa glareola</i>	382	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	439
<i>Tringa nebularia</i>	383	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	440
<i>Tringa ochropus</i>	384	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	441
<i>Tringa stagnatilis</i>	385	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	442
<i>Tringa totanus</i>	386	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	443
<i>Turdus philippinus</i>	387	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	444
<i>Turdus torquatus</i>	388	Списак врста које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу	445
<i>Turdus viscivorus</i>	389	ЛИТЕРАТУРА:	446
<i>Tyto alba</i>	390	БЕЛЕШКЕ:	449
<i>Upupa epops</i>	391		
<i>Vanellus vanellus</i>	392		
СИСАРИ:	393		
<i>Apodemus agrarius</i>	394		
<i>Arvicola terrestris (aphibius)</i>	395		
<i>Canis aureus</i>	396		
<i>Canis lupus</i>	397		
<i>Chionomys nivalis</i>	398		
<i>Crocidura leucodon</i>	399		
<i>Crocidura suaveolens</i>	400		
<i>Dryomys nitedula</i>	401		
<i>Eptesicus serotinus</i>	402		
<i>Erinaceus concolor</i>	403		
<i>Lutra lutra</i>	404		
<i>Lynx lynx</i>	405		

Увод

Очување, заштита и унапређивање природних вредности представља део пословне стратегије и један од кључних циљева у пословној политици Јавног предузећа за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд.

Србија је 2001. године потписала Конвенцију о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре (CITES Конвенција донета 03.03.1973. године у Вашингтону; измене и допуњена 22.06.1979. године у Бону; потврђена у Србији 09.11.2001. године. Земље потписнице обавезале су се да буду чувари своје дивље флоре и фауне, свесне све веће вредности фауне и флоре са еколошког, научног, културног, привредног, рекреативног и естетског становишта, уз констатацију да дивља фауна и флора чини незаменљив део природних система земље који мора да се заштити за садашње и будуће генерације.

Такође, у циљу очувања природних ректости Србије, Влада Републике Србије донела је Уредбу о заштити природних ректости (1993. године), којом су одређене дивље врсте биљака и животиња стављене под заштиту, као природне вредности од изузетног значаја са циљем очувања биолошке разноврсности.

Заштита природних вредности подразумева забрану коришћења, уништавања и предузимања других активности, којима би се могле угрозити дивље врсте биљака и животиња, заштићене као природне ректости и њихова станишта.

Водич за препознавање заштићених врста Уредбом о заштити природних ректости и Конвенцијом о међународном промету угрожених врста дивље флоре и фауне (интерног карактера), намењен је стручњацима ЈП „Србијашуме“ (чуварима шума, шумарским инжењерима и другим запосленим у предузећу.), који раде на пословима заштите, гајења и одрживог планирања коришћења шумских екосистема и извођачима радова у шумарству, са циљем препознавања, евидентирања и заштите природних ректости.

Један од основних циљева водича је да шумарски инжењери на основу њега препознају природне ректости на терену (локалитет) и евидентирају их у Извођачком плану газдовања шумама (на карти одељења), односно сачине Преглед локалитета природних ректости (за ниво газдинске јединице и Шумске управе) и Карту природних ректости за сваку газдинску јединицу (која се сваке године допуњава новоидентификованим локалитетима природних ректости).

ШУМСКА ГАЗДИНСТВА

БИЛЬКЕ

Acer heldreichii Orph.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Aceraceae*

Народни назив: планински јавор

Енглески назив: Greek maple

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво висине преко 30 м, пречника до 100 см, правог стабла и широке, округле, разгранате крошње. Кора тамно сива, плитко неправилно испуцала. Листови до 14 см дуги, са 3-5 режњева усечених скоро до петељке.

Време цветања: мај, јун

Станиште: У зони четинарских и субалпијских букових шума, на кречњачким и силикатним подлогама, на различитим типовима земљишта. Најчешће се јавља на северним странама, на висинама 1000-2000 м надморске висине.

Acer intermedium Pančić

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Aceraceae*

Народни назив: Панчићев маклен

Енглески назив: Balkan maple

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво, висине до 12 m, коре доста глатке, са љуспама. Лишће је у 5 режњева дељено, 5-10 cm дужине, доња два режња слабо развијена. Режњеви су по ободу или на врху мало зупчасти. Плодови су под оштрим углом или су крила готово паралелна, 2-3 cm дуга.

Време цветања: мај, јун

Станиште: Среће се на најтоплијим стаништима до 1400 m надморске висине до границе четинара. На Сувој планини је врло чест у шуми са буквом и мечјом леском (*Fago-intermedio -Colurnetum Jov.*).

Adonis vernalis L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

Народни назив: гороцвет

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, зељаста биљка, висока 10 – 40 см. Стабљика усправна, једноставна или граната. Листови седећи, вишеструко перасто дељени, режњеви листова уско линеарни. Цветови појединачни, светложути, пречника 3-7 см.

Време цветања: март- мај

Станиште: Расте на песковитим стаништима и сушним ливадама. Код нас је има углавном у Војводини и југоисточној Србији.

Alkanna tinctoria (L.) Tausch

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Boraginaceae*

Народни назив: вучји језик, црвена стежица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, полегла зељаста биљка. Стабљика, бочне гранчице и листови прекривени густим длачицама. Листови ланцетasti, доњи сужени при основи, горњи ширi и основом обухватају стабљику. Цветови ситни, плаве бојe, груписани у цвасти у облику увојка.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Расте у травним заједницама на песковитим теренима и камењарима.

Alnus viridis (Chaix) DC.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Betulaceae*

Народни назив: жбунаста јоха, зелена алпска јова

Енглески назив: Green Alder

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбун 1-3 м висине, са усправним или положеним деблом. Корен површински, кора са бројним брадавицама плуте. Лишће јајасто 3,5-6 см дуго, ситније него код црне јове. Шишарице издужено ваљкасте 1 см дуге, на дугачкој дршци.

Време цветања: април-август

Станиште: Субалпијска врста, иде до 2100 м надморске висине. Јавља се на влажном, киселом стењу. Има јаку изданачку снагу из пања и жила. Гради не-проходне густише. Код нас је има на Старој падини.

Anacamptis pyramidalis (L.) L. C. M. Richard

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **плаштак**

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка. Стабљика висока 25-50 (60) см. Листови линеарно ланцетasti, на врху шиљати, са уздужном нерватуром, основом обухватају стабљику у виду рукавца. Цваст класолика, збијена, састављена од великог броја цветова, дугачка 2-6 см. Цветови прилично мали, ружичасти, боје меса до скоро пурпурноцрвени, врло ретко потпуно бели, мирисни.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Расте у светлим шумама, шикарама и на лива-дама.

Anemone apennina L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

Народни назив: апенинска бреберина

Енглески назив: Blue moon anemone

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Зељаста биљка висине 6-30 см. Стабљика усправна, длакава, листови на дугим петељкама, троделни, по рубовима тестерасти. Цветови плавољубичасти, састоје се од 8-14 линеарних листића.

Време цветања: мај, јун

Станиште: Расте у светлим термофилним шумама храстова, медунца и црног граба.

Anemone silvestris L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

Народни назив: шумска саса, овчје руно

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка висине 15-50 см. Стабљика усправна, густо длакава. Приземни листови на дугим дршкама, прстасто дељени на 3-5 делова, режњеви по ободу тестерasti. Цветови појединачни, чисто бели или са унутрашње стране слабо љубичасто превучени.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Расте на сувим ливадама сунчаних, песковитих станишта и у проређеним шумама.

Asphodeline lutea (L.) Rchb.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Liliaceae*

Народни назив: златоглав

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка висине 40-90 см. Стабљика једноставна, покривена великом бројем узаних, листова, дужине 40 см, који се ка врху постепено смањују. Цваст вршна, цветови многобројни жутозелене боје.

Време цветања: април-мај

Станиште: Камените, сушне падине и шикаре. Код нас: југоисточна Србија (Сићевачка клисура).

Betula pubescens Ehrh.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Betulaceae*

Народни назив: мањава бреза

Енглески назив: Downy birch

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Од обичне брезе се разликује густо длакавим гранчицама које су без брадавица, јајастим листовима који су у младости као и њихове петељке длакави. Младе гране су крупне и никад нису висеће, кора је сивкастобела или жућкаста.

Време цветања: април, мај

Станиште: За разлику од обичне брезе осетљива је на недостатак воде. На влажним подручјима налази се на свим врстама тла, али кад недостаје влаге живи само на мочварним и тресетним земљиштима.

Blackstonia perfoliata (L.) Huds, subsp. *perfoliata*

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Gentianaceae*

Народни назив: саланчић

Енглески назив: Yellow wort

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Једногодишња биљка 10-40 см, стабљика једноставна, листови наспрамни, обли, на краткој дршци. Цваст штитолика са 6-8 цветова златножуте боје.

Време цветања: јун-септембар

Станиште: Влажна кречњачка земљишта, плавне ливаде, заслањена земљишта, низије и планине до 1300 м надморске висине. Код нас: обале Дрине, Војводина.

Calluna vulgaris (L.) Hull.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ericaceae*

Народни назив: врес, вресак

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Зимзелени жбуна, 30-60 см висине, врло густ. Стабљика је полегла или усправна разграната. Лишће врло ситно, готово љуспасто, належе једно на друго. Цветови стоје у густим до 20 см дугим гроздовима, розе боје.

Време цветања: јул, август

Станиште: На испраним и сиромашним, псеудоглеј земљиштима. Јавља се у појединим шумама борова, китњака - кестена. У Србији расте у Подрињу код рудника Зајача.

Campanula thrysoides L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Campanulaceae*

Народни назив: жути звончић

Енглески назив: Bell-flower

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Двогодишња зељаста биљка, 15-40 см висине. Стабљика усправна, дебела, длакава, густо покривена листовима. Листови бројни, језичasti и длакави. Цваст проста и збијена у клас, јајаста или издужена, са великим бројем бледожутих цветова.

Време цветања: јун-август

Станиште: Насељава планинске терене на кречњацима и доломитима.

Carex limosa L.

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Cyperaceae

Народни назив: оштрица тресавска

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Бусенаста биљка са пузећим подземним изданцима. Стабљике високе 25-35 (50) см, праве, танке. Листови узани, линеарни, жљебовито пресавијени, на врху зашиљени. Цваст се састоји од 2-3 класића.

Време цветања: јун

Станиште: Тресаве планинских предела. Код нас се може наћи на Власини.

Cephalanthera damasonium (Miller) Druce

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **бели каћунак**

Енглески назив: White Helleborine

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 20-50 см. Листови јајасти или елиптични са 5-10 изразитих нерава. Цветови жућкасто-бели.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Расте у термофилним заједницама од низија до планинског вегетационог појаса. Карактеристична врста реда *Quercetalia pubescentis*.

Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **дуголисни каћун**

Енглески назив: Long-leaved Helleborine

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 14-40 (-60) см. Стабљика једноставна, листови једноставни, наизменични, дуги 7-16 см, линеарно - ланцетasti, са израженом нерватуром. Цветови бели 10-15 mm дуги.

Време цветања: (мај), јун, јул

Станиште: Расте у термофилним заједницама од низија до планинског вегетационог појаса. Карактеристична врста реда *Quercetalia pubescens*.

Cephalanthera rubra (L.) L. C. M. Richard

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: црвени каћунак

Енглески назив: Red Helleborine

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка 40-50 (-65) см висине. Листови наизменични, седећи, са израженом нерватуром, до 14 см дуги, ланцетasti. Цветови ружичасти, црвенолубичасти.

Време цветања: (мај), јун, јул

Станиште: Расте у термофилним храстовим шумама и шикарама, рубовима шума и шумским прогалама, на сеновитим или полусеновитим местима, умерено влажним, растреситим, кречњачким земљиштима. Карактеристична врста реда *Quercetalia pubescentis*.

Clematis alpina (L.) Miller

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

Народни назив: алпска павит

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња билька, 1-2 м дугачка. Стабљика пузећа, одревењена. Листови наспрамни, на дугим дршкама, тропери. Цветови појединачни, љубичasti до светлоплави.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Шуме планинског и високопланинског појаса.
Код нас: Стара планина и Ртањ.

Coeloglossum viride (L.) Hartman

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: вучји језик

Енглески назив: Frog orchis

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 6-20 см висине. Листова 3-5, јајастих до издужено ланцетастих. Цваст класолика 2-9 см дуга. Цветови мали, зелени, зеленожути, или црвенкасти.

Време цветања: мај-август

Станиште: Расте на мезофилним ливадама, планинског појаса.

Corallorrhiza trifida Chatel

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: корални корен, кораљуша

Енглески назив: Coral-root

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 10-25 см. Стабљике танке, меснате, жућкастозелене, са 2-7 прилегла листа. Листићи ситни, жутозелени.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Сапрофитна биљка, расте на органском материјалу који је у фази труљења. Најчешће је има у шумама смрче са боровницом, али и у разним типовима букових шума.

Cyclamen hederifolium Aiton

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Primulaceae*

Народни назив: циклама

Енглески назив: Cyclamen

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 5-15 см. Листови зимзелени, кожасти, срчасти, на дугим дршкама, на лицу тамнозелени са наличја црвенкасти. Цветови појединачни, на дугим дршкама.

Време цветања: август-новембар

Станиште: Расте у светлим шумама и шикарама медитеранских и субмедитеранских подручја.

Cyclamen purpurascens Miller

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Primulaceae*

Народни назив: циклама

Енглески назив: Common Cyclamen

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 5-15 см. Листови зимзелени, кожasti, срчасти, на дугим дршкама, на лицу тамнозелени са наличја црвенкасти. Цветови појединачни, на дугим дршкама.

Време цветања: јун - септембар

Станиште: Расте на каменитим, свежим, неутралним до благокиселим земљиштима, у светлим, термофилним шумама, планинског до субалпийског појаса.

Cyperus serotinus Rottb.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Cyperaceae*

Народни назив: **касна пероњика**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, висине 80 (30-100) см. Стабљике појединачне, листови линеарни. Класићи издужено ланцетasti 5-20 mm дуги.

Време цветања: август-септембар

Станиште: Обале бара и канала, плавна места. Код нас: околина Лознице, око Дунава код Београда.

Cypripedium calceolus L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **госпина папучица**

Енглески назив: Lady's-slipper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка , висине 20-40 см. Стабљике дебеле, листови 7-15 см дуги широко елиптични, основом обавијају стабљику. Цветова 1-2, ређе по 3-4 на стабљици, веома крупни, медна усна мешинasto надута, на горњој страни улегла, има облик папуче (име!), незнатно краћа од 4 пурпурносмеђа листића.

Време цветања: мај, јун, (јул)

Станиште: Расте у буковим, боровим и аришевим шумама. Најчешће на кречњацима од низија до субалпијског појаса. Једино преостало налазиште код нас је Сува планина и друго могуће је Мајданпек. Сматра се најепшом врстом из бројне фамилије орхидеја у Европи.

Dactylorhiza cordigera (Fries) Soo

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: тресавски каћун

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висине 10-40 см, у основи са 2 мрка шиљата листића. Листова 4-6, пегави, јајасти до ланцетasti. Цваст издужена, растресицата, цветови пурпурни.

Време цветања: јун, јул

Станиште: Тресаве, ливаде у алпијском појасу. Код нас је рас-
прострањена и подврста: *Dactylorhiza cordigera* (Fries) Soó *bosniaca* (G. Beck) Soó на ранкерима,
планинским црницима.

Dactylorhiza maculata (L.) Soó

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак пегави

Енглески назив: Heath Spotted Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 20-65 (-90) см. Листови одстојећи, основом обавијају стабљику, са неправилним тамносмеђим пегама. Цваст ваљкастог облика, око 9 см дуга, збијена са великим бројем цветова.

Време цветања: (мај-), јун, јул

Станиште: Расте на свежим, растреситим земљиштима, од низија до субалпијског појаса. Расте у листопадним, мешовитим, четинарским шума, шикарама, на шумским чистинама и тресетиштима. Код нас је заступљена и подврста *Dactylorhiza maculata* (L.) Soó *transsilvanica* (Schur) Soó у западној Србији и на Косову.

Dactylorhiza majalis (Rshb.) Hunt

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **мајски каћун**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика 10-50 см. Листова 4-6, издужено јајасти. Цваст класолика, 4-8 см дугачка, цветови љубичастопурпурни, ређе бели.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Влажне ливаде, тресаве, пропланци, шуме, од низија до алпијског појаса.

Dactylorhiza sambucina (L.) Soó sambucina

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Orchidaceae

Народни назив: каћун

Енглески назив: Cockoo-flower

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, 10- 25 см висине. Стабљика, усправна, шупља, бледозелена. Листови бројни, објајасто-ланцетasti. Цваст кратка ваљкаста, збијена. Цветови светложути или пурпурноцрвени.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Расте на смеђим киселим, смеђим кречњачким земљиштима, на ливадама планинског и субалпийског вегетационог појаса.

Daphne laureola L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Thymelaeaceae*

Народни назив: маслиница, ловорисни јеремичак

Енглески назив: Spurge laurel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Зимзелени грм 50-120 см висине, дебелих усправних, савитљивих грана. Кора је мекана, гола, тамносмеђа или сивосмеђа. Листови са кратком петељком, кожасти, 5-8 см дуги. Више листова је збијено у розете. Цветови 5-10 у гроздастим ретким цвастима, у пазуху горњих листова.

Време цветања: март- мај

Станиште: У буковим шумама брдског и планинског појаса до 1400 м надморске висине, на свежим и богатим земљиштима претежно на кречњаку.

Dianthus diutinus Kit.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Caryophyllaceae*

Народни назив: **пешчарски каранфил**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка , висине 25-50 см. Листови уски (1-1,5 mm), са по једним нервом, наспрамни. Главице са по 2-7 цветова. Цветови светлоружичасте боје.

Време цветања: мај- јул

Станиште: Расте у пешчарским заједницама степског карактера. Код нас је има у Хоргошкој пешчари и у Влашкој низији (Рамски песак, Кладовска пешчара).

Digitalis viridiflora Lindley

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Scrophulariaceae*

Народни назив: зеленоцветни напрстак

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 60-100 см. Стабљика једноставна, глатка. Листови при дну објајасто ланцетasti ка врху се сужавају. Цветови зеленкасто жути посuti лепљивим длачицама, формирају растреситу и једнострани гроздасту цваст.

Време цветања: (јун-), јул, август

Станиште: Расте у светлим шумама и шикарама, на шумским чистинама и рубовима шума, од низија до планинског појаса.

Diphasium complanatum (L.) Rothmaler

Одељак: *Pteridophyta*

Фамилија: *Lycopodiaceae*

Народни назив: спљоштена пречица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Стабло пузеће, дужине до 1 м. Бочне гране разгранате, лепезасто распоређене. Листови у четири реда, унакрсно распоређени. Стробилуси налик класу по 2-6 на петељкама дужине до 12 см.

Станиште: Шуме брдског и планинског подручја. Код нас: Стара планина, Сува планина, Мајданпечка домена.

Doronicum hungaricum Rchb. fil.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Asteraceae*

Народни назив: **мађарски вепровац**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 15-60 см висока. Стабљика усправна, већином са једном, 4-5 см широком, жутом главицом.

Време цветања: мај - август

Станиште: Становник степских храстових шума и шибљака, најчешће и заједници *Aceri tatarici-Quercetum pubescenti-roboris*.

Drosera rotundifolia L.

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Droseraceae

Народни назив: росуља

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, са усправљеним цветним стаблом висока (4) 10-20 (30) см, са лисном розетом у основи. Листови на дугим петељкама, округли, длакави. Цветови бели, мали, скупљени у терминалне цвасти.

Време цветања: мај-август

Станиште: Тресаве, од низија до субалпијских подручја. Код нас: Власина, Острозуб и Стара планина.

Dryopteris dilatata (Hoffm.) A. Gray

Одељак: Pteridophyta

Фамилија: Aspidiaceae

Народни назив: широколисна папрат

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка 10-150 (-160) см висока. Из кратког ризома избијају нежни, тамнозелени листови, обрасли жутозеленим жлездастим трихомима. Лисна плоча је дугуљасто јајаста до јајасто троугласта.

Време цветања: јул, август

Станиште: Расте у шумама смрче на влажним и сеновитим местима.

Epipactis atrorubens (Hoffm.) Schult.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: тамноцрвена калужђарка

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, висока 20-60 (100) см. Стабљика усправна, крута, у пределу цвасти црвенкаста и меко длакава. Листови јајасти, зашиљени, 2,5-5 см дуги, често црвенолубичасти. Цваст издужена, растресита. Цветови ситни пурпурнолубичasti до црвеномрки.

Време цветања: јун, јул

Станиште: Простире се у зони шумо-степске вегетације и на отвореним пешчарама. Забележене су и подврсте: *Epipactis atrorubens* (Hoffm. Ex Bernh.) Besser *borbasii* (Soó) Soó и *Epipactis atrorubens* (Hoffm.) Besser *atrorubens*.

Epipactis helleborine (L.) Crantz helleborine

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: калужђарка

Енглески назив: Broad-leaved Helleborine

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висине 20-60 (90) см. Листови округласти, на врху зашиљени, основом обухватају стабљику. Цваст класолика, многоцветна. Цветови зеленкасти, бледоцрвени, ређе бели.

Време цветања: јун-септембар

Станиште: Шуме, шикаре, ливаде од низија до субалпийског појаса. Код нас забележена у западној, југоисточној и јужној Србији.

Epipactis microphylla (Ehrh.) Swartz

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка. Стабљика висине 15-40 см, нежна, витка. Листова 2-6, дужине 2-5 см, ширине 3-6 mm. Цваст растресита са 6-12 цветова. Цветови мали, црвенкасте боје.

Време цветања: јун-август

Станиште: Сеновита места у планинским шумама, на сечинама, планинским ливадама. Код нас: Шумадија, источна Србија, Фрушка гора, Косово.

Epipactis palustris (L.) Crantz

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: барска калужђарка

Енглески назив: Marsh Helleborine

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висине (10) 30-50 см. Листови сивозелене боје, ланцетasti. Цваст издужена, са 8-15 крупних цветова.

Време цветања: јун-август

Станиште: Забарене ливаде, баре, влажне шуме, од низија до субалпийског појаса. Код нас: источна Србија, Власина, Фрушка гора.

Epipogium aphyllum Swartz

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: надбрадац

Енглески назив: Ghost Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, 15-20 см висока. Из кора-ластог ризома развија се месната, нежна, нераз-граната стабљика, са пар прилеглих листова. Цве-тови крупни, висећи, светложутути, у групи 1-5.

Време цветања: јул, avgуст

Станиште: Сапрофитна биљка, јавља се у планинском појасу букових, буково-јелових и смрчевих шума на тру-лом грању и дрвећу или дебелом слоју шушња.

Equisetum fluviatile L.

Одељак: *Pteridophyta*

Фамилија: *Equisetaceae*

Народни назив: барски раставић

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Стабљике до 150 см висине, једноставне или са пршљенастим гранама, ребара 10-30, лисни рукавци прилегли уз стабло. Спорофилни клас кратак, дужине 15-20 mm.

Време цветања: мај-септембар

Станиште: Мочварна, низијска, брдска и планинска подручја. Код нас: Власина, Рујан и Београд (Дунав).

Eranthis hyemalis (L.) Salisb.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

Народни назив: **кукурјак, титра**

Енглески назив: Winter Aconite

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 5-15 см. Стабљика усправна, шупља, избија из гомољастог ризома. Листови срцолики, на дугачкој петељци, плитко разрезани, развијају се после цветања. Цветови појединачни, терминални, пречника 2-3 см, жуте боје.

Време цветања: (јануар-), фебруар, март

Станиште: Расте у светлим листопадним шумама, шикара-ма, на рубовима шума, у храстово-грабовом појасу, али и у воћњацима, њивама, виноградима.

Forsythia europaea Degen & Bald.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Oleaceae*

Народни назив: европска форзиција

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Листопадни грм висине 3-5 м, усправан, доста разгранат. Кора жутозелена, прошарана великим бројем брадавичастих лентицела. Листови једноставни, елиптични, светлозелелени, 4-8 см дуги. Цветови 1-3 груписани, тамножути, раздељени у 4 режња.

Време цветања: април

Станиште: На оголјеним теренима на серпентину где формира густе шибљаке, испод 1000 м надморске висине на топлијим експозицијама. Ендем Балкански, код нас се јавља у јужној Србији и Метохији.

Fritillaria degeneriana J. Wagne

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Liliaceae*

Народни назив: Дегенова кошутица, Дегенова коцквица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка. Стабљика висока 30-50 см. Листова 5-10, у доњем делу наизменични, ређе наспрамни, правилно пршљенасто сложени, дугачки 7-12 см и широки 3-12 mm. Цветови висе, дугачки 2-3 см, најчешће појединачни или по 2.

Време цветања: април-мај

Станиште: Расте на песковитој подлози у шумској заједници храста и липе.

Fritillaria meleagris L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Liliaceae*

Народни назив: кошутица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 15-30 см. Стабљика, једноставна. Листови око 13 см дуги, 1 см широки. Цветови појединачни, 5 см дуги, пурпурне боје, са карактеристичним шарама у облику шаховског поља.

Време цветања: април, мај

Станиште: Расте на местима која су повремено плављена, на влажним ливадама, углавном у низијама.

Gagea minima (L) Ker-Gawler

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Liliaceae*

Народни назив: мало балонче

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висока 8-20 (30) см, нежна. Приземно се налази један лист дужине 7-20 (25) см врло узак, два прицветна листа се налазе испод цвасти. Цваст цимозно метличаста са 1-7 цветова. Цветови 10-16 mm дуги, жуте боје.

Време цветања: март-мај

Станиште: Рубови шума, шумске чистине, воћњаци, насипи, утрине. Код нас: јужна Србија.

Galanthus elwesii Hooker fil.*elwesii*

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Amaryllidaceae*

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Разликује се од *G. nivalis* по већој луковици, листови су жљебасти, на врху са подвијеним рубовима, у основи један другог обухватају, 6-8 см дуги.

Време цветања: (јануар-), фебруар-април, (-мај)

Станиште: Заступљена је у југоисточној Србији.

Galanthus nivalis L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Amaryllidaceae*

Народни назив: висисбаба

Енглески назив: Snowdrop

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 10-15 см. Из луковице се развија по једна стабљика са 8-9 см дугим листовима. Цветови појединачни, бели.

Време цветања: (јануар-), фебруар-април, (-мај)

Станиште: Становник је листопадних, мешовитих, четинарских шума, од низија до субалпийског региона до 2200 м надморске висине. Карактеристична је врста разреда Querco-Fagataea.

Gentiana acaulis L.

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Gentianaceae

Народни назив: велемун, Кохова линцура

Енглески назив: Gentian

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, 3-20 см висока. Стабљика са розетом, 1-2 чланка и једним терминалним цветом. Листови 2-6 см дуги, елиптични или објајасти. Цветови крупни, петоделни, звонасти, тамноплаве боје.

Време цветања: јун-август

Станиште: Расте на киселим земљиштима планинског појаса.

Gentiana lutea subsp. symphiandra (Murb.) Hayek

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Gentianaceae*

Народни назив: балканска линцура

Енглески назив: Balkan Gentian

Основа заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка 60-100 см висине. Стабљика, неразграната, шупља. Листови наспрамни, приземни на дршкама, 30 см дуги, дугуљасти, горњи краји, седећи. Цветови крупни, жути, у многоцветним штитоликим цвастима, пршљенасто постављеним на главној основи.

Време цветања: јун-август

Станиште: Расте у планинском појасу, на кречњачкој подлози.

Gladiolus imbricatus L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Iridaceae*

Народни назив: црепаста гладиола

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, са танком стабљиком висине 30-80 см. Листова 2-3, ширине 15-16 (20) mm, на врху зашиљени. Цваст са 3-10 цветова, пурпурне или црвене боје, поређаних само са једне стране.

Време цветања: мај, јун (јул)

Станиште: Ливаде, шуме, шибљаци, низије и брда. Код нас: Стара планина, Златибор.

Gladiolus palustris Gaudin

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Iridaceae*

Народни назив: барска гладиола

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, висине 30-60 (75) см, листови сабљасти ширине 4-9 mm. Цваст растресита са 2-6 цветова, поређаних само са једне стране.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Влажне ливаде, шуме, шибљаци, од низија до планина висине преко 1000 m.

Goodyera repens (L.) R. Br.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **оштропелудка, гудијера**

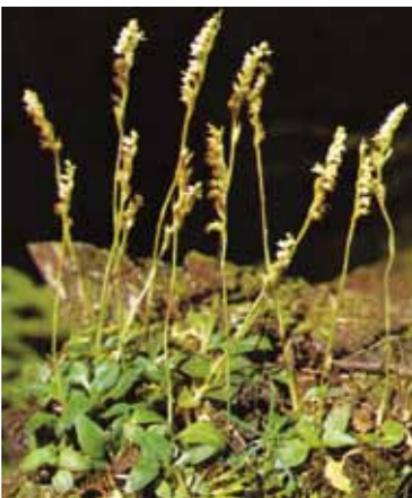
Енглески назив: Creeping Lady's-tresses

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 10-15 (-30) см висине. Стабљика усправна, у горњем делу маљава. Листови у розетама, 4 см дуги, сјајни, дебели. Цветови ситни, бели, груписани.

Време цветања: јул, avgуст

Станиште: Становник смрчево - јелових, јелових шума. Расете на сеновитим местима, на свежим, умерено киселим, растреситим, хумозним земљиштима. Јавља се у већим групама, до 2000 м надморске висине.

Gymnadenia conopsea (L.) R. Br.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: врањак

Енглески назив: Fragrant Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висине (10) 25-60 см. Листова 6-9 ланцетasti. Цваст издужена, дугачка до 20 см. Цветови ситни црвенолубичасти.

Време цветања: мај--август

Станиште: Влажне ливаде, пустаре, ливаде, од низија до алписког појаса. Широко распрострањена врста у Србији.

Gymnadenia odoratissima (L.) Rich.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **миришљави врањак**

Енглески назив: Marsh Fragrant Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљике висине (10) 15-40 (50) см, листова 4-5, линеарни. Цваст купаста, цветови мали, пурпурноцрвени до светлоружичасти.

Време цветања: јун-август

Станиште: На влажним, забареним ливадама, у смрчевим и боровим шумама, од низија до алпијског појаса. Код нас: западна Србија и Стара планина

Herminium monorchis (L.) R. Br.

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Orchidaceae

Народни назив: мачково ухо, мачје ухо

Енглески назив: Musk Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 10-30 см висине. Стабљика танка, усправна, са 2 ређе 3-4 наспрамна, ланцетаста листа, који основом обавијају стабљику. Цваст је класолика, издужена са бројним жутим висећим цветовима.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Расте на мезофилним, ређе на сушним ливадама брдско планинског до субалпијског вегетационог појаса до 1800 м надморске висине. Код нас је забележена на Руднику и око Ужица.

Himantoglossum hircinum (L.) Spreng.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: смичак

Енглески назив: Lizard Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика 30-90 см, листови са основом у виду рукавца. Цваст класолика, многоцветна.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Осунчане, затрављене падине, по ободу шума, само на кречњаку. Код нас: југоисточна и југозападна Србија. Код нас се јавља и подврста: *Himantoglossum hircinum* (L.) Sprengel *caprinum* (Bieb.) H. Sund.

Hippuris vulgaris L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Hippuridaceae*

Народни назив: **борак, мачји реп**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Водена, вишегодишња биљка. Ризом дугачак 30-80 см, стабљика усправна, чврста, висине 10-45 см. Листови линеарни, распоређени у густе пршљенове. Цветови седећи, смештени у пазуху листова.

Станиште: Стajaћe и споротекућe водe, мочварe, уз обалe рекa на пeшчаним и глиновитим подлогамa, у проређeним тршћaцима.

Hottonia palustris L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Primulaceae*

Народни назив: ребратица, водена јагорчевина

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка. Стабло потопљено у води, висине до 90 см, при основи разгранато. Са пршљенова полазе бројни, бели, адвентивни коренови и перасто дељени листови. У време цветања изнад површине воде јављају се гроздасте цвасти. Цветови су беле, ређе светлоружичасте боје.

Време цветања: мај-август

Станиште: У споротекућим и стајаћим водама.

Ilex aquifolium L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Aquifoliaceae*

Народни назив: зеленика, божиковина

Енглески назив: Common Holly

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Зимзелени гром или ниско дрво, до 5 изузетно до 10 м висине и пречника до 30 см. Кора тамнозелена танка, корен јак и разгранат. Листови кожасти, тамнозелени, сјајни и по ободу мање бодљасти. Плодови округли црвени сазревају у новембру и остају на гранама до пролећа.

Време цветања: мај, јун

Станиште: У планинским крајевима до 1200 м надморске висине, у тамним буково-јеловим или буковим шумама, на дубоким и богатим кречњачким земљиштима.

Iris pumila L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Iridaceae*

Народни назив: патуљаста перуника

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, зељаста биљка, висока 10 – 17 см. Стабло ниже од листова, цветови плави или жути.

Време цветања: април-мај

Станиште: Расте на сувим ливадама и пашњацима. Лековита је, медоносна и врло декоративна.

Iris sibirica L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Iridaceae*

Народни назив: сибирска перуника

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка висине 30-90 (120) см, лист-ови узани, линеарни, 6-9 mm широки. Цветови појединачни крупни.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Влажне ливаде у низијама и планинском појасу.
Код нас: Златибор, Шумадија, Фрушка гора.

Juniperus excelsa Bieb

Одељак: Gymnospermae

Фамилија: Cupressaceae

Народни назив: дивља фоја

Енглески назив: Greek or Crimean Juniper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Ниско или средње високо зимзелено дрво са пирамidalном крошњом. Кора је танка сивосмеђа плитко испуцана. Љуспасте иглице 1-2 mm дуге, поређане у 4 реда. Врхови појединих иглица штрче. Плод је бобичаста шишарица, састоји се од 6 сраслих љуски, тамносиве боје.

Време цветања: март, април

Станиште: Ксеротермни терени, најчешће на кречњаку, серпентину и дијабазу. Често образује мање, готово чисте састојине у клисурама река. Код нас се јавља само у долини Пчиње.

Laburnum anagyroides Medicus

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Fabaceae*

Народни назив: зановет

Енглески назив: Laburnum

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбуна или ниско дрво до 7 м висине. Млади избојци, као и пупољци сиво длакави. Листови на дугој петељци, листићи седећи, елиптични, 3-6 см дуги. Цветни гроздови дуги 10-25 см, са 10-30 цветова.

Време цветања: април, мај

Станиште: У светлим и топлим шумама брдског појаса. Подноси сиромашна и врло сува станишта, најчешће на кречњаку. Код нас се јавља на топлијим стаништима свезе *Orneto-Ostryon*.

Leontopodium alpinum (L.) Cass.

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Asteraceae

Народни назив: рунолист, планика

Енглески назив: Lion's foot

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 10-20 см. Цветне стабљике неразгранате, усправне, вунасто длакаве. Листови ланцетasti, заобљених врха, длакави. Цваст терминална, главичаста, окружена белим вунастим, звездасто распоређеним листовима које одају утисак крупног цвета.

Време цветања: јун, avgуст

Станиште: Расте у пукотинама кречњачких стена, у кањонима од 500 m надморске висине па до 2000 m надморске висине. У Србији је има на Копаонику, Мучњу, Јавору, Проклетијама.

Lilium jankae A. Kerner

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Liliaceae*

Народни назив: Јанкин љиљан

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висине 30-120 см. Листови бројни, спирално распоређени уз стабљику, ланцетasti на врху зашиљени, 5-10 см дуги. Цветова 2-4 смештених на врху стабљике, златножуте боје.

Време цветања: јун, јул

Станиште: Расте на планинским ливадама, шикарама, у пукотинама стена. Код нас се може наћи у јужној и југоисточној Србији.

Lilium martagon L.

- Одељак:** *Angiospermae*
- Фамилија:** *Liliaceae*
- Народни назив:** **шумски љиљан**
- Енглески назив:** Martagon Lily, Purple Martagon
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Опис врсте:** Вишегодишња зељаста биљка, 30-80 (-160) см висока. Стабљика усправна, листови издужено елиптични, око 15 см дуги. Цветови у групама од 3-10 цветова. Боја цвета је најчешће светлопурпурна али варира.
- Време цветања:** јул, avgуст
- Станиште:** Расте у мезофилним листопадним шумама и шикарама класе *Querco-Fagetea*, од низија до субалпијског појаса, као и на брдским и планинским ливадама, на свежим, хумозним, растреситим земљиштима.

Limodorum abortivum (L.) Schwarz

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: остружница

Енглески назив: Violet Bird's-nest Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висока 20-50 (75) см. Листови кратки, седећи, мркољубичасти, са пупољцима у пазуху.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Обрасле брдске и планинске падине, осунчане борове културе, шикаре, храстове шуме на кречњаку. Широко распрострањена врста.

Listera cordata (L.) R. Br.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: чопотац, срцасти чопотац

Енглески назив: Lesser Twayblade

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 10-15 (-25) см висине. Стабљике танке, нежне, са 1-2 ланцетаста, прилегла, љуспаста листа. У основи стабљике налазе се два наспрамна срцаста, сјајна листа, величине 1,5-3 см. Цваст растресита са 6-12 цветова.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Врста ацидофилних шума смрче и јеле.

Listera ovata (L.) R. Br.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: чопотац

Енглески назив: Common Twayblade

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 20-65 см висине. Стабљике танке, листови широко јајасти. Цваст растресита са неколико цветова.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Врста ацидофилних шума смрче и јеле.

Lycopodium clavatum L.

Одељак: *Pteridophyta*

Фамилија: *Lycopodiaceae*

Народни назив: пречица

Енглески назив: Staghorn Clubmos

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабло до 100 см дуго, пузаво, са разгранатим бочним огранцима. Листови ситни, до 4 mm, густо спирално поређани, на врху продужени у белу нит. Стробилуси по 2-3 на заједничком огранку, прекривени жутим листићима. Спорофили жућкасти.

Време цветања: јул, август

Станиште: Јавља се у ацидофилним шумама смрче и јеле, расте на светлим местима, уз шумске путеве, на рубовима шума, на вриштинама. Пење се до 1600 m надморске висине.

Menyanthes trifoliata L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Menyanthaceae*

Народни назив: грчица, грки тролист

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 15-35 см висока. Листови троделни, на дршкама дугим око 7-30 см, листићи 10-12 см дуги, 5-6 см широки. Цветови на врху стабљике скупљени у гроздасту цваст беле боје.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Мочваре, тресаве, влажне ливаде и у приобалском делу језера и река. Код нас: Стара планина, Власина, Копаоник.

Neottia nidus-avis (L.) L. C. M. Richard

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **гнездовица**

Енглески назив: Bird's-nest Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 20-40 (-50) см висока, стабљика дебела, месната, обавијена са неколико прилеглих, лјуспастих листова. Цветови 1,5-2 см дуги, груписани су у растреситу цваст, миришу на мед.

Време цветања: мај, јун (-јул)

Станиште: Становник букових шума, од брдског до субалпијског појаса, али и китњакових-грабових шума. Расте појединачно или у мањим групама, на сеновитим местима, на свежим, растреситим земљиштима.

Nepeta rtanjensis Diklić & Milojević

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Lamiaceae*

Народни назив: ртањска мачија метвица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Полужбун, интезивног мириза. Гране усправне, висине до 65 см, прекривене густим длакама. Листови са кратком дршком, наспрамни, тестерасто назубљени, издужено јајасти, покривени сивим длакама, 1-2,5 см дуги. Цветови ситни, бели са пурпурним пегама, бројни, збијени у пршљенове.

Време цветања: јун, јул

Станиште: Локално ендемична врста североисточне Србије, распрострањена на јужним падинама Ртња. Расте на отвореним местима где кречњачка стена избија на површину.

Nigritella nigra (L.) Reichenb. fil. *nigra*

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

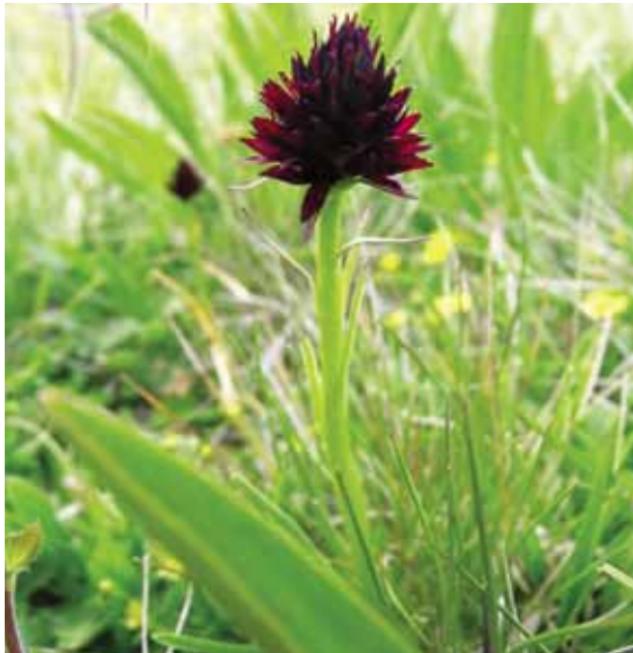
Народни назив: црно смиље

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика усправна, 8-20 (30) см висине, до врха прекривена листовима. Листови уски линеарни. Цваст купаста, многоцветна. Цветови ситни, црнопурпурни, ређе ружичасти или бели.

Време цветања: мај-септембар

Станиште: Ливаде, пашњаци, затрављена места у субалпском и алпијском појасу.

Nonea pallens S. Petrović

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Boraginaceae*

Народни назив: жути самак, жута срдовица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Једногодишња биљка, 10-40 см висока. Стабљике појединачне до многобројне, разгранате при врху. Листови, линеарно ланцетasti, нежни, 4-9 см дуги, седећи. Цветови бели до бледожути, цевасти.

Време цветања: април, мај

Станиште: Насељава песковита места и суве пашњаке у низним пределима. Код нас расте као коровска биљка, на рубовима њива, по виноградима, поред путева. Има је у јужној Србији око Врања, Прокупља, Ниша.

Nuphar lutea (L.) Sibth. & Sm.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Nymphaeaceae*

Народни назив: жути локвањ

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, флотантна биљка. Два типа лишћа: подводно (танко и прозрачно) и пливајуће (срчасто, чврсто, велико, смештено на дугачким дршкама). Лисна дршка дуга 50-250 (400) см. Цветови су непријатног мириза, жуте боје, појединачни и крупни.

Време цветања: април-септембар

Станиште: Стajaћe и споротекућe водe.

Nymphaea alba L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Nymphaeaceae*

Народни назив: **бели локвањ**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, флотантна биљка. Листови на врло дугим жилавим дршкама, врло крупни, по облику овално срчасти. Цветови беле боје, крупни.

Време цветања: април-септембар

Станиште: Стajaћe и споротекућe водe.

Ophrys apifera Hudson

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: пчелица

Енглески назив: Bee Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висока (10) 20-50 (70) см, листова 2-4, у доњем делу стабла. Цваст класолика са 2-8 цветова. Цветови крупни до 4 см пречника.

Време цветања: мај-јул

Станиште: На затрављеним осунчаним брежуљцима, у светлим шикарама, буковим шумама. Код нас: Шумадија, Подриње, Рашка, Краљево.

Ophrys mammosa Desf.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **ситан шаренбубац**

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка 10-45 см висине. Доњих листова 3-6 елиптични, крупни, горњи уски, у виду рукавца. Цветова 2-10, груписаних у терминални клас, жутозелене боје. Медна усна карактеристична, тамнољубичаста до смеђа са светлом шаром у облику слова "Н".

Време цветања: мај, јун

Станиште: Насељава сушна, каменита места где улази у састав ксеротермофилних травњака и шибљака из свезе *Ostryo-Carpinion aegeicum*. Код нас је има у долини Пчиње.

Ophrys sphegodes

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: **шаренбубац ситан**

Енглески назив: Early Spider Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висине 15-45 см, листови издужено елипсести. Цваст класолика, са 2-9 цветова.

Време цветања: април-јун

Станиште: Осунчане падине, пустаре у низијама, на кречњачима. Подврста *Ophrys sphegodes Miller subsp. atrata (Lidley) E. Mayer* може се наћи у југоисточној Србији, Војводини.

Orchis coriophora L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак смрдљиви

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка, стабљика висока 15-40 см, листови линеарно ланцетasti 4-10 mm широки. Клас збијен, многоцветан, валькаст, дужине до 7 cm.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Затрављени, осунчани терени од низија до субалпијског појаса. Код нас је заступљена и подврста *Orchis coriophora* L. subsp. *fragrans* (Pollini) Sudre.

Orchis laxiflora Lam.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак велики

Енглески назив: Loose-flowered/Jersey Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка са неразгранатом стабљиком висине 30 - 60 см. Листови линеарно ланцетasti, на врху извучени у дугачак шилјак. Цветови су многоbrojni пурпурноцрвени, крупни, сложени у издужену растреситу цваст.

Станиште: Расте на мочварним стаништима. Код нас су заступљене и подврста: *Orchis laxiflora* Lam. subsp. *palustris* (Jacq.) Bonnier & Layens и *Orchis laxiflora* Lam. subsp. *elegans* (Heuffel) Soó.

Orchis mascula (L.) L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак

Енглески назив: Early-purple Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња, зељаста биљка, висока 15 – 50 см. Стабљика усправна, једноставна, листови малобројни издужени, зашиљени, основом обавијају стабљику. Цветови пурпурни груписани у растрепситу цваст.

Време цветања: април, мај

Станиште: Расте на ливадама, пашњацима, жбуновитим местима и по ободима шума. Код нас је забележена и подврста *Orchis mascula* (L.) L. *subsp. signifera* (Vest) Soó. Ретка је и врло угрожена реликтна врста.

Orchis morio L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак, салеп

Енглески назив: Green-winged Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња, зељаста биљка, висине 8 – 40 см. Стабљика усправна, листови плавозелени, основом обухватају стабљику, издужени на врху зашиљени. Цветови љубичasti, крупни, груписани у клас дужине 4-8 см.

Време цветања: април-јул

Станиште: Расте на сувим, осунчаним ливадама, по шикара-ма и у светлим шумама. Код нас су заступљене и подврсте: *Orchis morio* L. *subsp. champagneuxii* (Barn.) Camus и *Orchis morio* L. *subsp. picta* (Loisel.) Arcangeli.

Orchis purpurea Hudson

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак пурпурни

Енглески назив: Lady Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка висине до 50 (-75) см. Стабљика усправна, листови одстојећи, тамнозелени на наличју светлији. Цваст је велика, 15(-26) см дуга, цветови тамно пурпурне боје.

Време цветања: мај, јун

Станиште: Расте у листопадним, ређе у четинарским шумама и шикарама, на рубовима шума и шумским чистинама од низија до планинског појаса. Јавља се појединачно, на умерено сувим до свежим, растреситим земљиштима.

Orchis simia Lam.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: каћунак мали

Енглески назив: Monkey Orchid

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња биљка. Стабљика висока 30-40 см. Листови издужено јајасти, најнижи понекад обрнуто јајасти, ужљебљени, на врху тупо шиљати, основом обухватају стабљику у виду рукавца. Цваст класолика, већином лоптаста, ређе нешто издужена, дугачка до 7 см, доста збијена, цветови се најпре развијају на врху цвasti.

Време цветања: мај-јун

Станиште: Расте на ливадама и ободима шума.

Paeonia peregrina Miller

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Paeoniaceae*

Народни назив: косовски божур

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, зељаста биљка, висока 30-70 см. Стабљика усправна, листови наизменични, трочлани. Листићи дугуљасти, цели. Цветови крупни, појединачни, пурпурне боје.

Време цветања: април, мај

Станиште: Може се наћи у југоисточној и јужној Србији.

Paeonia tenuifolia L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Paeoniaceae*

Народни назив: усколисни божур

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња, зељаста биљка, висока до 30-50 см. Листови вишеструко издељени на мноштво кончастих режњева. Цветови крупни, појединачни, пурпурне боје.

Време цветања: април, мај

Станиште: Расте на сувим, песковитим стаништима.

Picea omorika Pančić

Одељак: *Gymnospermae*

Фамилија: *Pinaceae*

Народни назив: Панчићева оморика, оморика

Енглески назив: Serbian spruce

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво висине 30 (-40) м и пречника око 50 (-60) см, уско пирамidalног облика са правим, витким деблом. Кора танка, црвеносмеђа, лушиће се у плочицама. Корен жила срчаница. Четине ромбичне, тамнозелене одозго, а са доње стране са две беле пруге, 1-2 см дуге. Шишарице висеће, 2-6 см дуге, тамнољубичасте.

Време цветања: април-јун

Станиште: Јавља се на стрмим, кречњачким обронцима доњег и средњег тока Дрине и у клисури реке Милешевке.

Pinus heldreichii Christ.

Одељак: *Gymnospermae*

Фамилија: *Pinaceae*

Народни назив: муника

Енглески назив: Whitebark pine

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво до 30 м висине са пречником до 1 м. Крошња је овалнопирамидална или пирамидална, гране у правилним пршљеновима. Кора пепельастосива испуцала у правилне плочице. Четине оштре 6-9 mm дуге по 2 у рукавцу. Шишарице 7-8 см дуге, апофизе жућкастосмеђе, доње лјуспе са трнастом грбицом повијеном ка основи.

Време цветања: мај, јун

Станиште: Струми, стеновити терени субалпијског појаса. Образује чисте или мешовите састојине са другим четинарским или лиш

*Pinus nigra Arnold subsp. *pallasiana* (Lamb.)*

Одељак: Gymnospermae

Фамилија: Pinaceae

Народни назив: Паласов бор

Енглески назив: Crimean pine

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво висине до 30 м, често има дељено стабло са дугим јаким гранама. Овогодишње гранчице су бледожуте до сивосмеђе, четине су крупне тамнозелене боје дуге 7-18 см, по ивицама тестерасте, зашиљене. Шишарице јајасто конусне 5-8 см дуге, тамносмеђе.

Станиште: Дрво приморске области са малим захтевима за влагом земљишта. Код нас се још само може наћи на планини Црноок близу села Јарешик, као и неколико појединачних стабала у околини Злота.

Pinus mugo Turra

Одељак: *Gymnospermae*

Фамилија: *Pinaceae*

Народни назив: бор кривуль

Енглески назив: Mountain pine

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Најчешће се јавља као низак полегнут гром или нарасте до 10 м. Гране су густе, сабљасто повијене према горе. Кора танка, љуспаста. Корен бочно разгранат шири се и до 10 м. Четине су по две у рукавцу, 2-6 см дуге, оштре. Шишарице округласте, 2-7 см дуге, сазревају у пролеће треће године.

Време цветања: јун, јул

Станиште: Субалпијски и алпијски појас до 2600 м надморске висине, где на граници шумске вегетације образује карактеристичну заједницу клековине бора (*Pinethum mughii*).

Pinus peuce Gris.

Одељак: *Gymnospermae*

Фамилија: *Pinaceae*

Народни назив: молика

Енглески назив: Macedonian pine

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво висине 30 (40-50) м, пречника 30-35 (-120) см, са правилном ваљкасто заобљеном крошњом. Кора у младости глатка, сивозеленкаста, касније сивкаста и испуцала уздужно на неправилне плочице. Корен јак, развијен. Четине нежне, дуге 8-10 см, по 5 у рукавцу. Шишарице дугуљасте јајасте 10-15 см дуге, сазревају у септембру или октобру.

Време цветања: мај

Станиште: Јавља се само на силикатној подлози, на свежим, доста влажним и дубоким земљиштима, на висинама од 1400 до 2200 (2400) м надморске висине.

Platanthera bifolia (L.) L. C. M. Richard

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Orchidaceae*

Народни назив: вимењак

Енглески назив: Lesser Butterfly Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, (15-) 20-50 (-60) см, висока. Стабљика усправна, шупља. Листова 2 при дну стабљике, сјајни, светлозелени, јајасто издужени. Цваст ваљкаста, растресита. Цветови велики, бели, јако миришљави.

Време цветања: (мај-) јун, јул

Станиште: Расте у тамним листопадним, мешовитим или светлим четинарским шумама од низија до субалпийског појаса. Јавља се на умерено сувим и свежим, неутралним земљиштима.

Platanthera chlorantha (Custer) Reichenb.

Одељак: Angiospermae

Фамилија: Orchidaceae

Енглески назив: Greater Butterfly Orchid

Основ заштите: CITES конвенција

Опис врсте: Слична је врсти *P. bifolia*. Разликује се по широким доњим листовима који се нагло сужавају у петељку. Цветови су крупнији, са ширим листићима, бели или жућкасти, без мириза.

Време цветања: јун, јул

Станиште: Расте у планинском и субалпијском вегетационом појасу.

Primula auricula L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Primulaceae*

Народни назив: **ушасти јаглац**

Енглески назив: Cowslip, Paigle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 5-10 см висока. Стабљика длакова, често пепельаста. Листови дебели, меснати, округласти, назубљеног обода, заобљеног врха. Цваст је штитасти са бројним цветовима. Цветови звонастог светложуте боје.

Време цветања: мај-јул

Станиште: Насељава пукотине кречњачких стена, полуусци-офитна врста, добро подноси физиолошку сушу. Може се наћи у североисточној Србији, на Столу и Великом кршу.

Prunus fruticosa Pallas

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: **степска вишња**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбуна висине 1,5 (-3) m, са пречником при земљи до 15 см. Лишће сјајно, елиптично, 5 см дуго. Плодови црвени, кисели, величине грашка.

Станиште: Ксеротермна и светлољубива врста, расте у шумостепским и степским пределима, подноси континенталну, контрасну климу и заслањеност земљишта.

Prunus laurocerasus L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: зелениче, ловор вишња

Енглески назив: Cherry laurel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбуна или дрво 6-8 m (код нас око 2 m) високо. Лишће дуго 5-20 cm, издужено-елиптично, целилог обода, сјајно. Петелька дуга 1 cm, бели цветни гроздови дуги 5-13 cm. Плодови округласти, дебели, црни, сјајни.

Станиште: У Србији се јавља само на Острозубу (*P.L.var. serbica Pančić*) где је њено најзападније и најсеверније налазиште. Заузима површину од само неколико хектара и размножава се вегетативно. Ова реликтна шума означена је као посебна фитоценоза *Lauroceraso-Fagetum serbicum*.

Prunus tenella Batsch

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: **степски бадем**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво високо до 8 -12 m, са трновитим гранама код дивљих примерака. Лишће јајасто - ланцетасто, дуго до 12 cm, широко до 3 cm. Цветови врло рани, пре листања, седећи већином по 2 са кратком петељком. Плод пљоснат, дуг 3-6 cm, маљав, зрео јуна-јула.

Станиште: На топлим и сувим стаништима. У Србији се јавља на најтоплијим стаништима као појединачна стабла.

Pulsatilla vulgaris Miller subsp. *grandis* (Wenderoth)

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

Народни назив: **крупноцветна саса**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка. Стабљике једна или више, висине 12 см, усправне, са по једним цветом. Листови на дугим дршкама, непарно перасто дељени (2-3 пута), длакави. Режњеви листа линеарни, дубоко усечени. Цветови крупни, 5-8 см у пречнику, звонасти, тамнољубичасте боје, са 6 одвојених листића.

Време цветања: март-април

Станиште: Расте на сувим ливадама и пропланцима.

Pyrus elaeagrifolia Pallas

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: дифинолисна крушка

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Ниско дрво или жбуна до 8 м висине, са трновитим гранама. Младе гранчице и пупољци длакави. Лишће издужено, објајасто дуго до 7 см са петљком. На наличју густо, вунасто, длакаво. Цветови на длакавим дршкама. Плодови крушколики дуги 3 см, широки 2 см.

Време цветања: април, мај

Станиште: Расте на теренима термофилних, базифилних шума са медунцем и грабићем. Врло отпорна према суши и зимским хладноћама.

Pyrus nivalis Jacq

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: **касна крушка**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво високо до 10 (-20) м са широком крошњом. Младе гранчице беличасто, густо длакаве, без трнова. Лишће елиптично објајасто дуго 5-8 см, цветови бели, широки до 4 см. Плодови крушко-лики.

Време цветања: април

Станиште: Расте у шумама сладуна, цера, китњака, медунца, грабића. Код нас у источној Србији.

Quercus pedunculiflora K.Koch

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Fagaceae*

Народни назив: **степски лужњак**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Дрво висине 30,40 м висине, лишће обрнуто јајасто, дуго 8-13 см, широко 6-9 см, на наличју сиво, у почетку густо беличасто длакаво, касније ретко длакаво. Петелька до 1 см дуга. Дршка плода гола, дуга 4-8 см, носи 1 ретко 2 плода. Љуспе на куполи су изузев врхова сиво длакаве. Жир је јајаст, са длакавим шильком на врху, дуг 2-3 см, широк 1,5-2 см.

Време цветања: април, мај

Станиште: Расте до 1200 м надморске висине. Код нас улази у састав преосталих шума крај Тимока, климатогене шуме под јаким утицајем континенталне климе Влашке низије.

Quercus trojana Webb

- Одељак:** *Angiospermae*
- Фамилија:** *Fagaceae*
- Народни назив:** македонски храст, црни цер
- Енглески назив:** Macedonian oak
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Опис врсте:** Листопадни жбуна или мање дрво које некада може израсти и до 20 м висине и достићи пречник од 100 см. Крошња у младости пирамidalна, касније широка, јајаста или полукугластка. Кора слична церовој. Листови елиптични 5-8 см, дуги на краткој петељци, тврди, полукојасти, бочни нерви се завршавају трнасто, изван зубаца. Плод сличан церовом, варијабилне дужине, до пола се налази у куполи која је седећа.
- Време цветања:** април, мај
- Станиште:** Прилагођен је топлијој клими. Расте на кршевитим земљиштима на кречњаку, богатим хумусом. Илирски субендемит, расте у Македонији, Црној Гори, Косову, Херцеговини, Албанији, Бугарској и Грчкој.

Ramonda nathalie Pančić & S. Petrović.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Gesneriaceae*

Народни назив: Наталијина рамондија

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка. Стабљике безлисне 6-8 см високе, длакаве, са 1-3 цвета. Листови су приземни, бројни, густи, 3-5 см дуги, широко јајасти, 10-30 у групи. Цветови појединачни, плавољубичасте боје.

Време цветања: април, мај

Станиште: Ендем Суве планине, где расте у дубоким клисурама, на заклоњеним и сеновитим местима.

Ramonda serbica Pančić

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Gesneriaceae*

Народни назив: српска рамондија

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висока 8-10 см. Листова до 15 у приземној розети, варјабилни, објајасти до елиптични, по ободу тестерасти, мальави. Цветови плавољубичасти, петodelни,око 3 см у пречнику.

Време цветања: април-јун

Станиште: Расте у дубоким клисурама, на сеновитим местима, на северној експозицији, у кречњачким путотинама.

Ranunculus lingua L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ranunculaceae*

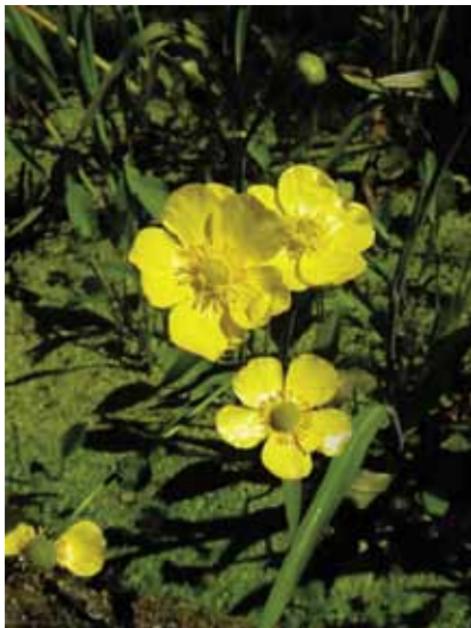
Народни назив: језичasti љутић

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, висине 50-150 см. Стабљика снажна, усправна, шупља, у горњем делу граната. Листови дуги 10-20 см, линеарно ланцетasti, са кратком лисном дршком. Цвет 3-4 см широк, златножуте боје.

Време цветања: јун-август

Станиште: Влажна места , на рубовима бара и мочвара, на забареним ливадама и на тресетиштима до 1200 м надморске висине.

Rhododendron ferrugineum L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Ericaceae*

Народни назив: рђасти рододендрон

Енглески назив: Rusty-leaved Alpenrose

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Зимзелени грм, висине до 1 м, са густим усправним гранама. Кора је сивосмеђа, танка. Листови ситни, кожасти, на наличју са рђастоцрвеним љуспама. Цветови на дугим петељкама по 6-12, розе боје.

Време цветања: јул, avgуст

Станиште: Расте на влажним, хумозним, дубоким земљиштима, неутралне до киселе реакције на силикатној подлози. Расте на планинским масивима, у клековини бора, светлијим смрчевим шумама.

Salix rosmarinifolia L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Salicales*

Народни назив: рузмаринолисна врба

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Низак полегли жбуна 1 (-2) м висине. Избојци у младости сиво-длакави. Листови ланцетasti 2-5 см дуги, на наличју сиво-длакави.

Станиште: Расте на песковитим и влажним местима, мочварама и тресетиштима, од равничарских до планинских терена. Код нас је има на Делиблатском песку и Копаонику.

Scopolia carniolica Jacq.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Solanaceae*

Народни назив: бела буника

Енглески назив: Scopolia

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 20-50 (60) см висине. Ризом развијен, разгранат, дугачак 30 см. Стабљике усправне, у горњем делу разгранате. Листови око 12 см дуги, обрнуто јајасти, сјајни. Цветови појединачни, у пазусима листова, на дугим петељкама, звонастти, висећи.

Време цветања: (март-) април, мај

Станиште: Становник букових шума од низија до планинског појаса. Расте на каменим, влажним падинама, на кречњаку. Код нас је има око Мајданпека.

Senecio pancicii (Jurišić) Adamović

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Asteraceae*

Народни назив: Панчићева жутеница

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка висине 20-50 см. Стабљика усправна, граната. Приземни и доњи листови у розети, 5-9 см дуги, јајасти, тестерасто назубљени, ка врху се смањују. Горњи листови су линеарни и недељени. Цветови жути, језичасти, у гроњастим цвастима.

Време цветања: јул, август

Станиште: Изразита хигрофита, расте на тресавским терасама, поред изворишта планинских потока, на силикатној подлози. Код нас је име на Старој падини.

Spiraea cana Walbst. & Kit.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: сива суручица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбуна висине 1-2 м. Лишће беличастосиво дла-
каво, дуго 2-3 см, издужено и зашиљено на оба
краја, у горњој половини са неколико зубаца са
обе стране. Цваст гроња са 15-30 белих цветова,
ширине 6 mm.

Време цветања: мај

Станиште: У брдским пределима на топлим и сунчаним ка-
мењарима.

Spiraea crenata L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Rosaceae*

Народни назив: **назубљена сурчица**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбуна до 1 m висине. Лишће на стерилним гранама до половине тестерасто, а на цветним гранама цело. Цветни штитови са 10-12 цветова на листној дршци

Станиште: Врста степа, полупустинја, заступљена је у шума-ма грабића, псеудомакија. Погодна за мелиорацију пескова, бујичних подручја.

Stratiotes aloides L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Hydrocharitaceae*

Народни назив: тестерица

Енглески назив: Water soldier

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња биљка, слична алоји. Листови су скупљени у розету без дршке, који лети у време цветања вире из воде, а касније се потапају. Дуги су (10) 15-40 (50) см, широки 3-4 см, крути, у облику мача. Обод листа назубљен, зупци су кукасти, шиљасти. Цветови крупни, бели, вире из воде.

Време цветања: мај-август, (септември).

Станиште: Расте у увалама заштићеним од ветра или у пређеним тршћацима. Представник је реликтне флоре терцијара.

Swertia perennis L.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Gentianaceae*

Народни назив: **пикобојка**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, 15-60 см висока. Приземни листови на дугим дршкама, јајасти. Листови на стабљици наизменични, широке основе, у горњем делу наспрани обухватају стабљику основом. Цветови у гроздастим или метличастим цвастима, по 2-5 у пазуху прицветних листова, плавољубичасте, зеленожуте или беле боје.

Време цветања: јул-септембар

Станиште: Влажна, замочварена или затресављена места око извора потока у планинском или субалпијском појасу. Код нас је има на Старој планини.

Taxus baccata L.

Одељак: Gymnospermae

Фамилија: Taxaceae

Народни назив: тиса

Енглески назив: Common yew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Жбуна до средње високо дрво, висине до 20 м. Стабло неправилног облика, са широком пирамidalном крошњом, пречника до 1 м. Кора танка, црвенкастосмеђе боје. Четине чешљасто распоређене на гранама, дуге до 3 см. Семе је окружено јарко црвеним омотачем. Размножава се семено или вегетативно, обнавља се и избојцима из пања.

Време цветања: март, април

Станиште: Најчешће се јавља у појасу букових и мешовитих четинарских шума, појединачно или у мањим групама, углавном на северним експозицијама и на сеновитим и влажним местима.

Thelypteris palustris (All.) H. P. Fuchs

Одељак: *Pteridophyta*

Фамилија: *Thelypteridaceae*

Народни назив: барска папрат

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Ризом црн, листови пузећи до 120 см дуги, појединачни, усправни и двоструко перасти. Листићи првог реда дубоко перасто усечени. Листићи другог реда су целог обода или слабо назубљени, при основи међусобно срасли.

Станиште: Расте на травнатој подлози у тршћацима.

Wulfenia belciciei R. Lak.

Одељак: *Angiospermae*

Фамилија: *Scrophulariaceae*

Народни назив: вулфенија

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Опис врсте: Вишегодишња зељаста биљка, висока 15-40 см. Стабљика усправна са богатом розетом полеглих или усправних листова. Листови су округласти али врло варјабилни по облику. Цваст терминална са бројним цветовима тамнољубичасте боје.

Време цветања: јун-август

Станиште: Расте у шумама молике и на планинским вриштинама.

ИНСЕКТИ

Adalia bipunctata

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Coccinellidae*

Народни назив: бубамара

Енглески назив: Two-spotted ladybird

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 4-5 mm.

Репродукција: Двогодишња генерација.

Исхрана: Биљне ваши и други ситни инсекти.

Anatis ocellata

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Coccinellidae*

Народни назив: бубамара

Енглески назив: Eyed ladybird

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 8-10 mm.

Репродукција: Двогодишња генерација.

Исхрана: Биљне ваши.

Brashytron pratense

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Aeshnidae*

Народни назив: **ВИЛИН КОЊИЦ**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина: 56-63 mm.

Репродукција: Јаја полаже у воду, ларве живе у води; имага се јављају од марта до августа.

Исхрана: Предатор.

Calosoma inquisitor

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Carabidae*

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 20 mm.

Репродукција: Ројење је од јуна до августа.

Исхрана: Ларва и имаго се хране различитим врстама гусеница, лутака, лептира (губар, боров четник, нона, совицето).

Calosoma sycophanta

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Carabidae*

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 25-35 mm.

Репродукција: Ројење је од јуна-августа.

Исхрана: Ларва и имаго се хране различитим врстама гусеница, лутака, лептира (губар, боров четник, нона, совицето).

Carabus sp.

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Carabidae*

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина око 40 mm.

Репродукција: Јаја положе у земљу.

Исхрана: Предатор, ларва се храни ситним организмима, имаго пужевима и инсектима.

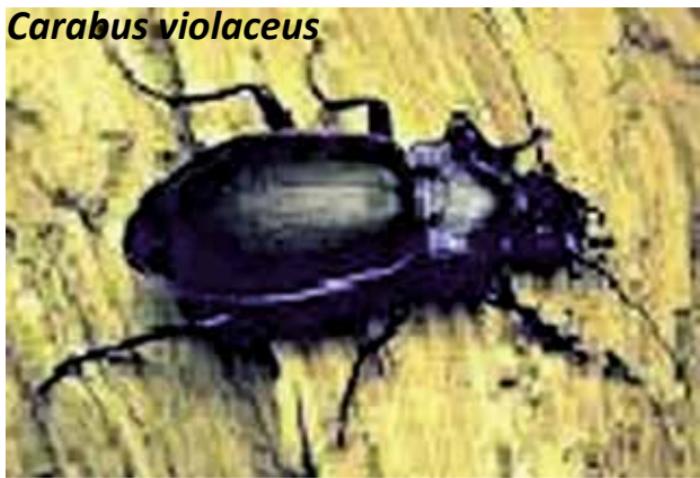
Carabus intricatus

Carabus coriaceus

Carabus violaceus

Carabus ullrichi

Cerambyx cerdo

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Cerambycidae*

Народни назив: велика храстова стржибуба

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 24-53 mm.

Репродукција: Ројење је од маја до августа.

Исхрана: Ларва се развија углавном на храсту али и на кестену, букви, ораху, грабу, бресту и јасену. Имаго се јавља на деблима на којима су биле и ларве.

Coccinalla sptempunctata

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Coccinellidae*

Народни назив: бубамара

Енглески назив: Seven-spot ladybird

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 5-8 mm.

Исхрана: Биљне ваши.

Colias myrmidone

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Pieridae*

Народни назив: **купусар**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Распон крила 44-50 mm.

Репродукција: Ројење је од маја до августа.

Исхрана: Биљке из рода *Cytisus*.

Exochomus quadripustulatus

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Coccinellidae*

Народни назив: бубамара

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 3,6-4,8 mm.

Репродукција: Полаже јаја у јајне коконе плена, ларве се излежу након 7-10 дана.

Исхрана: Предатор, храни се углавном врстама из рода *Pulvanaria*.

Lucanus cervus

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Lucanidae*

Народни назив: јеленак

Енглески назив: Stag beetle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Мужјак дужине до 50 mm, женка до 35 mm.

Репродукција: Ројење је од јуна до јула.

Исхрана: Ларве живе на пањевима, где се развијају неколико година.

Morimus funereus

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Cerambycidae*

Народни назив: стржибуба

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16-38 mm.

Репродукција: Ројење од марта до август.

Исхрана: Полифага ларва. Имаго се јавља на земљи, пањевима и стаблима на којима је била и ларва.

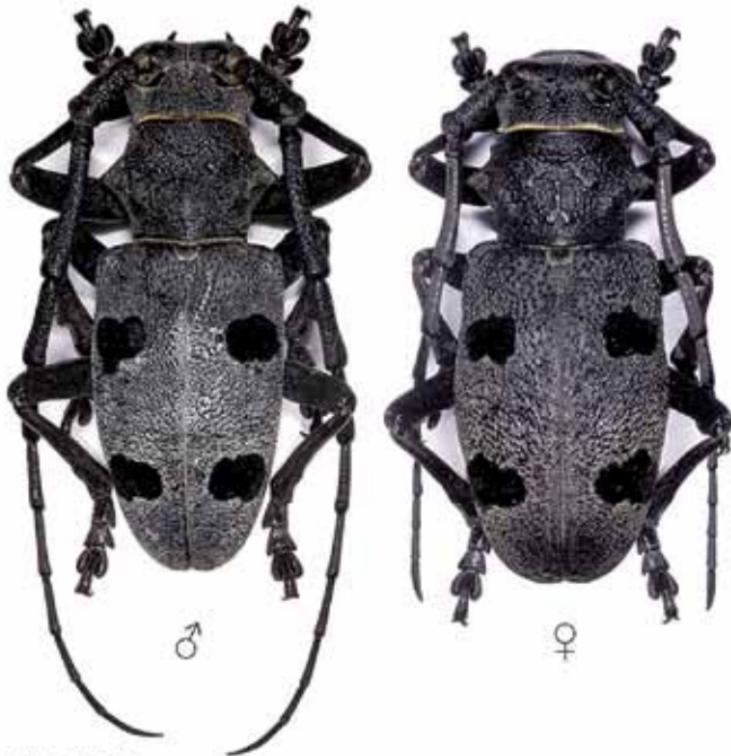

Photo © M. Hoškovec

Myrmeleon formicarius

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Myrmeleotidae*

Народни назив: мрављи лав

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 2-3 см, распон крила 65-75 mm.

Репродукција: Јаја полаже у земљу; ларве у песковитом тлу ко- пају левкаста удубљења која служе као клопке за ситне животиње, најчешће мраве.

Исхрана: Инсекти.

Oryctes nasicornis

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Lucanidae*

Народни назив: **носорог**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-40 mm.

Репродукција: Јаја положе у хрпе компоста или у труле храстове пањеве, као ларве живе неколико година.

Papilio machaon

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Papilionidae*

Народни назив: ластин репак

Енглески назив: Swallowtail

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Распон крила 64-100 mm.

Репродукција: Ројење од априла до августа.

Исхрана: Ларве на врстама *Daucus carota*, *Foeniculum vulgare*, *Peucedanum palustre*.

Parnassius apollo

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Papilionidae*

Народни назив: аполон

Енглески назив: Apollo

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Распон крила 70-85 mm.

Репродукција: Ројење од маја до септембра.

Исхрана: Биљке из рода *Sedum*.

Parnassius mnemosinae

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Papilionidae*

Енглески назив: Clouded Apollo

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Распон крила 52-62 mm.

Репродукција: Ројење од маја до јула.

Исхрана: Биљке из рода *Corydalis*.

Rosalia alpina

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Cerambycidae*

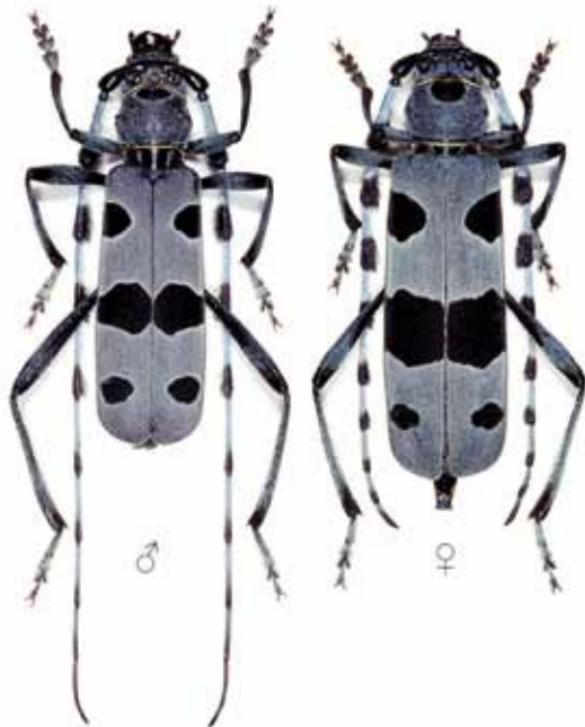
Народни назив: алпска стржибуба

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 15-38 mm.

Репродукција: Ројење од јуна до августа.

Исхрана: Ларве на бресту, грабу, липи, кестену, јасену, ораху, храсту, јови и глогу. Имаго се јавља на стаблима на којима су биле ларве.

Saga pedo

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Tettigoniidae*

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 65-85 см.

Репродукција: Партеногенетска врста.

Исхрана: Предатор, храни се ситним зглавкарима.

Zerynthia polyxena

Класа: *Insecta*

Фамилија: *Papilionidae*

Народни назив: ускршњи лептир

Енглески назив: Outhern Festoon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Распон крила 46-52 mm.

Репродукција: Ројење од априла до маја.

Исхрана: Ларве на биљкама из рода *Aristolochia*.

РИБЕ

Acipenser gueldenstaedti

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Acipenseridae*

Народни назив: дунавска (руска) јесетра

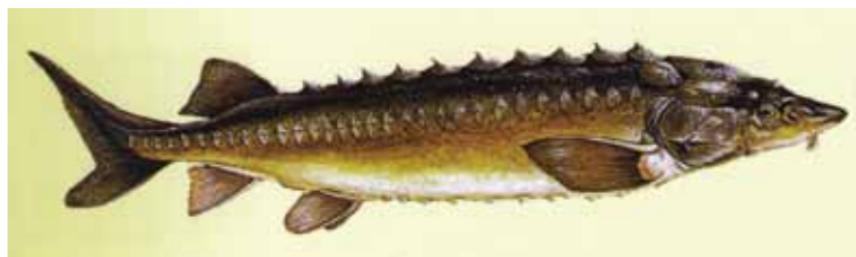
Енглески назив: Danubian sturgeon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 2 m, тежина до 100 kg.

Исхрана: Храни се мекушцима, раковима и ситнијом рибом.

Станиште: Анадрома врста, мрести се у слаткој води, Дунаву и притокама, низводно од бране Ђердан II.

Acipenser stellatus

Класа: Pisces

Фамилија: Accipenseridae

Народни назив: паструга

Енглески назив: Stellate sturgeon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина до 1,9 м.

Исхрана: Храни се углавном ситном рибом, а мање мекушцима, раковима и црвима.

Станиште: Анадрома врста, живи у Црном, Мраморном и Егејском мору, а прести се у Дунаву и Вардару. Може се наћи низводно од бране Ђердан II.

Acipenser nudiventris

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Acipenseridae*

Народни назив: сим

Енглески назив: Ship sturgeon

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина преко 2 м.

Исхрана: Храни се бескичмењацима дна.

Станиште: Анадрома врста, код нас: Дунав, низводно од бране Ђердан II.

Acipenser ruthenus

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Acipenseridae*

Народни назив: кечига

Енглески назив: Sterlet

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина до 1,25 m, тежина до 16 kg.

Исхрана: Храни се бескичмењацима дна, пре свега ларвама инсеката.

Станиште: Слатководна риба, живи у Дунаву и већим притокама.

Alosa caspia nordmanni

Класа: *Pisces*

Фамилија: Clupeidae

Народни назив: дунавска харинга

Енглески назив: Danubian shad

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Димензије до 20 см.

Исхрана: Храни се зоопланктоном, мање фитопланктоном.

Станиште: Дунав, низводно од бране Ђердап II.

Gobio kessleri

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Cyprinidae*

Народни назив: **банатска кркуша**

Енглески назив: Kessler's gudgeon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 13 см.

Исхрана: Храни се рачићима и ларвама инсеката.

Станиште: Живи у брзој води на шљунковитом дну, у сливу Дунава.

Hucho hucho

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Salmonidae*

Народни назив: младица

Енглески назив: danubian salmon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 120 cm, тежина до 21 kg.

Исхрана: Млађи примерци се хране инсектима и ситном рибом, а старији примерци искључиво рибом.

Станиште: Живи у чистијим већим планинским рекама слива Дунава.

Huso huso

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Accipenseridae*

Народни назив: моруна

Енглески назив: Beluga

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина до 9 m, тежина до 2000 kg, положе до 8 милиона комада икре (100 kg).

Исхрана: Храни се рибом али и раковима и мекушцима.

Станиште: Анадрома врста Црног и Каспијског мора, залази у Дунав и друге веће реке. Пре подизања бране Ђердап ловила се и у Словачкој.

Misgurnus fossilis

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Cobitidae*

Народни назив: чиков

Енглески назив: Weather loach

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 50 см.

Исхрана: Храни се црвима, мекушцима и ларвама инсеката.

Станиште: Код нас живи у водама црноморског слива, низиским рекама, језерима, барама, каналима, на муљевитом дну.

Thymallus thymallus

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Thymallidae*

Народни назив: липљен

Енглески назив: Grayling

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 50 cm, тежина 4,7 kg.

Исхрана: Храни се инсектима, крупнији примерци и рибом.

Станиште: Живи у брезим рекама, хладним водама богатим кисеоником, као и у неким високопланинским језерима.

Umbrakrameri

Класа: *Pisces*

Фамилија: *Umbridae*

Народни назив: црнка

Енглески назив: Muddminnow

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13 см.

Исхрана: Храни се ларвама инсеката, рачићима и мекушцима дна, инсектима који падну на површину воде.

Станиште: Настањује мочварне и забарене, вегетацијом богате воде у слива Дунава.

ХЕРПЕТОФАУНА

Ablepharus kitaibellii

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Scincidae*

Народни назив: кратконоги гуштер

Енглески назив: European copper skink

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 13 см.

Репродукција: Пари се у марту, женка полаже неколико јаја.

Исхрана: Ситни бескичмењаци.

Станиште: Рубови шума, пашњаци, ливаде. Код нас широко распрострањена врста.

Coluber caspius

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Colubridae*

Народни назив: **степски смук**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 2-2,5 m. Мужјак крупнији од женке.

Репродукција: Пари се крајем јуна или почетком јула, женка положе 7-15 јая.

Исхрана: Гуштери, жабе, птице, ситни сисари.

Станиште: Живи од низија до планина 1500 m надморске висине, у шумама, на ливадама, пашњацима.

Elaphe longissima

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Colubridae*

Народни назив: **степски дрволаз (смук)**

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 2 м.

Репродукција: Полаже 5-8 јаја.

Исхрана: Гуштери, птице, глодари.

Станиште: Најчешће живи у листопадним шумама низија и побрђа, понекад и планине до 1800 м надморске висине. Широко распрострањена врста код нас.

Emys orbicularis

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Emydidae*

Народни назив: барска корњача

Енглески назив: European pond turtle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Оклоп дужине 23 см.

Репродукција: Пари се од марта до маја, положе 3-16 јаја. Инкубациони период је 60-90 дана.

Исхрана: Рибе, водоземци, пуноглавци, црви, водени инсекти, рачићи, мекушци, повремено биљна храна.

Станиште: Разна водена станишта: језера, реке, брзе реке, канали. Највише јој одговарају споротекуће воде са пешчаним обалама и обилном вегетацијом.

Lacerta praticola

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Lacertidae*

Народни назив: шумски гуштер

Енглески назив: Meadow lizard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужине око 6 см, реп два пута дужи од тела.

Репродукција: Полаже неколико јаја.

Исхрана: Инсекти.

Станиште: Налази се најчешће на влажним местима у шуми. Насељава простор југоисточне, источне и североисточне Србије.

Lacerta vivipara

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Lacertidae*

Народни назив: планински гуштер

Енглески назив: Viviparous lizard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13-15 см.

Репродукција: Пари се априла, маја, након три месеца женка даје живо потомство, 7-8 младих.

Исхрана: Бескичмењаци.

Станиште: Различита станишта, пре свега сува подручја, ливаде, пустопољине, суве стене, али се може наћи и на влажним ливадама.

Pelobates fuscus

Класа: Amphibia

Фамилија: Pelobatidae

Народни назив: обична чешњарка

Енглески назив: Common Spadefoot

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: До 8 см, обично мање.

Репродукција: Полаже до неколико стотина јая.

Исхрана: Инсекти.

Станиште: Ноћна је врста. Обично насељава култивисана подручја. У води се среће обично у сезони парења. У Србији насељава простор Панонске низије, као и део перипанонске области.

Podarcis taurica

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Lacertidae*

Народни назив: **степски гуштер**

Енглески назив: Balkan Wall Lizard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: До 8 см, реп два пута дужи од тела.

Репродукција: Полаже неколико јаја.

Исхрана: Инсекти.

Станиште: Најчешће се среће на травнатим стаништима која су добро осунчана. У Србији насељава југоисток, исток и североисток земље.

Rana graeca

Класа: Amphibia

Фамилија: Ranidae

Народни назив: грчка жаба

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 8 см.

Репродукција: Пари се у касно пролеће једном годишње, женка положе масу од око 2000 јаја.

Исхрана: Инсекти.

Станиште: Насељава хладне воде потока, речица, извора, планинских терена до 2000 м надморске висине.

Salamandra salamandra

Класа: Amphibia

Фамилија: Salamandridae

Народни назив: шарени даждевњак

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 25-30 см.

Репродукција: Пари се од пролећа до јесени, број ларви варира.

Исхрана: Инсекти, пауци, црви, мекушци, пуноглавци.

Станиште: Широко распрострањена врста у целој Србији.

Testudo hermanni

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Testudinidae*

Народни назив: шумска корњача

Енглески назив: Hermann's Tortoise

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина 15-25 см.

Репродукција: Пари се у пролеће, женка положе 2-12 јаја, инкубациони период је 90-120 дана.

Исхрана: Биљојед.

Станиште: Насељава низије и планине до 1500 м надморске висине, рувове шуме, ливаде, мочваре, пешчаре. Широко распрострањена врста код нас.

Triturus alpestris

Класа: Amphibia

Фамилија: Salamandridae

Народни назив: планински мрмољак

Енглески назив: Alpine Newt

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Са репом до 12 см.

Репродукција: Полаже неколико десетина јаја на воденој вегетацији.

Исхрана: Инсекти, ларве инсеката, рачићи, школјке и др.

Станиште: Чисти планински извори, потоци и језера. У Србији насељава високопланинске и брдске пределе.

Triturus cristatus

Класа: Amphibia

Фамилија: Salamandridae

Народни назив: велики мрмољак

Енглески назив: Great crested newt

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Од 14 до 18 см укључујући и реп.

Репродукција: Полаже неколико десетина јаја на воденој вегетацији.

Исхрана: Водени бескичмењаци.

Станиште: Стajaћe или споротекућe водe. Veћi деo годинe проводи у водi или сe срећe близу њe. Насељавa северни деo Србијe.

Triturus vulgaris

Класа: Amphibia

Фамилија: Salamandridae

Народни назив: мали мрмољак

Енглески назив: Smooth newt

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 10 см.

Репродукција: Између марта и јуна женка положи до 300 јаја.

Исхрана: Разне врсте бескичмењака.

Станиште: Стajaћe или споротекућe водe. Вeћi деo годинe проводи у води или сe срећe близу њe. Насељавa источну и јужну Србију.

Vipera berus

Класа: *Reptilia*

Фамилија: *Viperidae*

Народни назив: шарка

Енглески назив: Adder

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина до 70 см, изузетно 90 см.

Репродукција: Пари се у августу и септембру сваке друге године, женке дају живо потомство, 3-8 младих.

Исхрана: Ситни инсекти, волухарице, ровчице, мишеви, младе птице, гуштери.

Станиште: Широко распрострањена врста у Србији.

ПТИЦЕ

Accipiter brevipes

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** краткопрсти кобац
- Енглески назив:** Levant sparrowhawk
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција.
- Димензије:** Дужина 33-36 см, распон крила 65-75 см, тежина мужјака 170-210 g, женке 220-250 g.
- Гнездо:** Прави гнезда од гранчица на дрвећу. Полаже 3-5 јаја, бледозелене боје прошарана тамним мрљама.
- Исхрана:** Углавном крупни инсекти, гуштери, мањи сисари ређе птице. Лови на тлу.
- Станиште:** Лишћарске шуме у низијама и побрђу до 1000 м надморске висине. Не тражи густу шуму има га и у воћњацима, забранима, топољацима поред река. У Србији углавном се среће у југоисточним крајевима.

Accipiter gentilis

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: јастreb

Енглески назив: Northern goshawk

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина 50-60 см, распон крила 125-150 см, тежина мужјака 600-900 g, тежина женке 1-1,4 kg.

Гнездење: Прави гнезда од грања у рачви великог дрвета или на грани. Полаже 3-4 плаво-бела јаја.

Исхрана: Птице нарочито голубови и разни сисари до величине зеца.

Станиште: Искључиво у шуми, четинарским и лишћарским, низијским и планинским до горње границе шуме. У Србији је широко распрострањен.

Accipiter nisus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** кобац
- Енглески назив:** Eurasian sparrowhawk
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција.
- Димензије:** Дужина 30-40 см, распон крила 55-75 см, тежина 100-300 g. Женка је око 25% крупнија од мужјака.
- Гнездо:** Прави гнезда на дрвећу, а користи и туђа напуштена гнезда. Полаже 4-5 беличастих јая.
- Исхрана:** Мање птице које лови у лету.
- Станиште:** Углавном четинарске и мешовите шуме, ретко листопадне, свих надморских висина. У Србији је широко распрострањен.

Acrocephalus scirpaceus

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: трстењак цвркутић

Енглески назив: Reed warber

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13 см, распон крила 18-21 см, тежина 10-13 g.

Гнездо: Гради дубока округласта гнезда од траве, сатканаоко неколико стабљика трске. Полаже 4 јаја, бледозелене боје са маслинастим мрљама, обично на дебљем крају.

Исхрана: Претежно инсекти, пауци, мали пужеви.

Станиште: Настанује рубове тршћака где има снажних стабљика за гнезда и друге вегетације. Широко распрострањена у Европи и код нас. Код нас је летњи посетилац, зимује у Африци.

Actitis hypoleucos

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Scolopacidae
- Народни назив:** полојка
- Енглески назив:** Common sandpiper
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 19-21 см, распон крила 35-40 см, тежина 40-54 г.
- Гнежђење:** Гнезди се на земљи најчешће у удубљењима близу воде добро скривеним околном вегетацијом. Пол-аже 4 жућкаста јаја са риђим и мрким пегама.
- Исхрана:** Инсекти и други бескичмењаци.
- Станиште:** Настањује обале планинских река и обале језера. У Србији је широко распрострањена, једино је нема у низијама поред споротекућих вода.

Aegolius funereus

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: гаћаста кукумавка

Енглески назив: Tengmalm's owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 24-26 см, распон крила 55-62 см, тежина 100-200 g.

Гнездо: У шупљинама дрвећа, најчешће у напуштеним гнездима црне жуне. Полаже 3-7 јаја, беле боје.

Исхрана: Најчешће мишеви, шумске волухарице, ровчице и ситне птице.

Станиште: Планинске четинарске шуме са просекама и чистинама. Код нас у смрчевим и буково-јеловим шумама где живи и црна жуна, од чијих гнезда зависи.

Aegypius monachus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: црни лешинар, црни стрвинар

Енглески назив: Eurasian black vulture

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 100-110 см, распон крила 250-290 см, тежина 7-11 kg. Најкрупнији лешинар у Европи.

Гнездо: Прави велико гнездо (140-200 см у пречнику) од гранчица на врху двета, ређе на грани, понекад на полици литице, које користи годинама. Полаже 1 јаје беле боје са риђосмеђим мрљама.

Исхрана: Лешине средњих и крупних сисара.

Станиште: Настањује планинске терене са литицама али не

избегава ни шуму, за храну му је потребан велики отворени простор најчешће где има стоке. Код нас је изузетно угрожен недостатком хране и осиромашеним стаништима. Забележен је на Старој планини, Мокрој гори, клисурата река: Јерма, Увац, Милешевка.

Alcedo atthis

Класа: Aves

Фамилија: *Alcedidae*

Народни назив: водомар

Енглески назив: kingfisher

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16-17 см, распон крила 24-26 см, тежина 35-45 г.

Гнездење: Прави рупе у глиновитој или шљунковитој обали река. Полаже 6-7 јаја, беле боје.

Исхрана: Ситна риба, водени инсекти и ракчићи.

Станиште: Живи на рекама, језерима са бујном вегетацијом. Широко распрострањена врста у Европи и Србији.

Anas acuta

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: шиљкан

Енглески назив: Northern pintail

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 51-66 см, распон крила 80-95 см, тежина 750-1000 g.

Гнездење: Прави рупе у земљи углавном на отвореном. Пологаје 7-9 јаја, жућкасте боје.

Исхрана: Разноврсна биљна и животињска храна. Семење, алге, барско биље, инсекте, рачићи, ситна риба, пуноглавци, мекушци.

Станиште: Пространа отворена водена станишта степског типа са плићацима. Код нас се среће на слатинама.

Anas clypeata

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: патка кашикара, пловка кашикара

Енглески назив: Shoveler

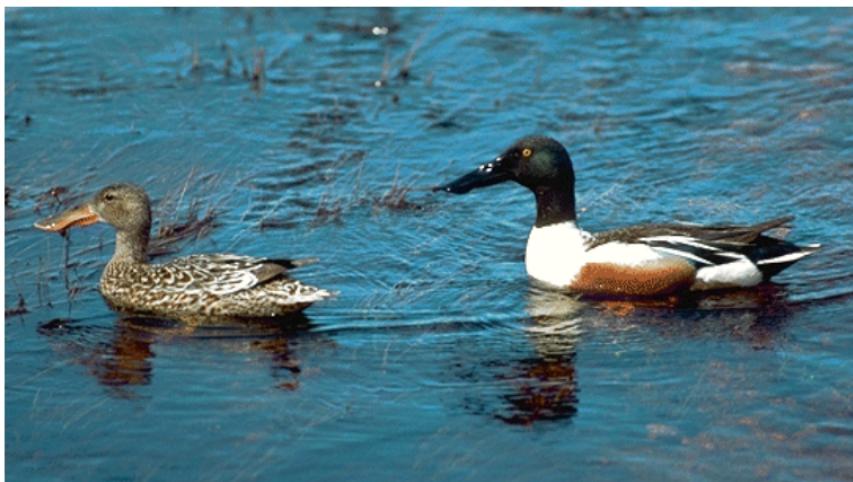
Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 44-52 см, распон крила 70-85 см, тежина 400-850 g.

Гнездење: Прави удубљења, обложена травом, лишћем и паперјем у земљи, близу воде. Полаже 9-11 јаја.

Исхрана: Углавном ситни бескичмењаци али и семење и биљна трулеж.

Станиште: Настањује низије, баре са бујним растињем ботате планктоном. Угрожена је исушивањем, загађивањем и узнемирањем. Код нас је распострањена у североисточним крајевима.

Anas crecca (Ghana)

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: кржа

Енглески назив: Common teal

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина 34-38 см, распон крила 58-65 см, тежина 240-360 g.

Гнездо: Гнезда прави на земљи, обложена паперјем, скривена. Полаже 8-11 јаја, беле боје.

Исхрана: Разни бескичмењаци и семење биљака.

Станиште: Настањује разна водена станишта, реке, језера, баре, рибњаке. Код нас је најчешћа патка на сеоби и презимљавању.

Anas penelope (Ghana)

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: звиждара

Енглески назив: Eurasian wigeon

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина 45-51 см, распон крила 75-85 см, тежина 600-900 g.

Гнездење: Гнезда прави на земљи, обложена паперјем, скривена. Полаже 6-12 јаја.

Исхрана: Биљна храна.

Станиште: Гнезди се на слатководним стаништима северних зона, у време сеобе држи се језера, река, већих бара. Потребни су јој шири простори са добрым прегледом.

Anas querquedula (Ghana)

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Anatidae
- Народни назив:** гроготовац
- Енглески назив:** Garganey
- Основ заштите:** CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 37-41 см, распон крила 60-65 см, тежина 320-500 g.
- Гнекђење:** Гнездо на земљи у густом растињу, близу воде. Полаже 8-9 јаја, светлосмеђе боје.
- Исхрана:** Водени инсекти и биљке.
- Станиште:** Гнезди се на барама, са бујном вегетацијом у низјама. Угрожен је исушивањем, загађивањем станишта. Код нас је распрострањен у свим крајевима, где има одговарајуће станиште.

Anas strepera

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: патка чегртуша

Енглески назив: Gadwall

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 45-55 cm, распон крила 85-95 cm, тежина 600-900 g.

Гнездење: Плитко удубљење у земљи оивично травом и лишћем, обложено паперјем, око 20 m од воде, у густом растињу. Полаже 8-12 светлоружичастих јаја.

Исхрана: Инсекти, барске биљке, семење.

Станиште: Гнезди се на барама, мочварама са бујном вегетацијом. Код нас је распрострањена у североисточној, источној и југоисточној Србији.

Anser anser

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: дивља гуска

Енглески назив: Greylag goose

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 75-90 cm, распон крила 150-180 cm тежина 3-4 kg.

Гнездо: Гради гнезда на земљи, близу воде, заклоњена вегетацијом, најчешће у тршћаку. Полаже 4-6 јаја, прљавобеле боје.

Исхрана: Биљна храна, трава, младо жито, понекад водене биљке.

Станиште: Настањује мочваре, баре са густом трском или другим растинjem. Код нас је веома угрожена јер је таквих станишта све мање.

Anser fabalis

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: гуска љигарица

Енглески назив: Bean goose

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 65-80 см, распон крила 150-170 см, тежина 2-4 kg.

Гнездење: Прави хумке од разног биљног материјала, у којима полаже 4-6 јаја.

Исхрана: Биљна исхрана: разне врсте трава и житарица.

Станиште: Гнезди се у тундрама и тајгама на северу Европе. Код нас се појављују од октобра и остају до марта месеца, у свим деловима земље али најчешће у северном низијском делу.

Anthus campestris

Класа: Aves

Фамилија: Motacillidae

Народни назив: пољска трепетљика

Енглески назив: Tawny pipit

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16 см, распон крила 25-28 см, тежина 22-28 g.

Гнездо: Прави гнезда на земљи од траве и лишћа, скривена у растињу. Полаже 4-5 јаја, беле боје са пурпурносмеђим мрљама.

Исхрана: Углавном инсекти, зими понекад семење.

Станиште: Насељава сунчане, топле, суве терене са оскудном вегетацијом, пашњаке и приобалне дине. Код нас је присутна током лета у југоисточним и југо-западним крајевима.

Anthus cervinus

Класа: Aves

Фамилија: Motacillidae

Народни назив: риђогрла трепетљика

Енглески назив: Red-throated pipit

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 15 cm, распон крила 25-27 cm, тежина 17-24 g.

Гнездење: Прави рупе на тлу, оивичене травом, обложене перјем, испод жбуња. Полаже 5-6 јаја, глатка, сивкасте до маслинасте боје прошарана црвено-смеђим пегама.

Исхрана: Инсекти, мали водени пужеви, семење неких биљака.

Станиште: Живи у Арктичким и суб-Арктичким тундрама и мочварама. Код нас је редак гост.

Apus apus

Класа: Aves

Фамилија: Apodidae

Народни назив: црна пиштара

Енглески назив: Swift

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16-17 см, распон крила 42-48 см, тежина 35-50 г.

Гнездо: Прави плитка гнезда од травки и перја учвршћена пљувачком, на крововима и испод стреха. Полаже 2-3 јая, беле боје.

Исхрана: Летећи инсекти и пауци.

Станиште: Живи у насељеним местима и око њих. Широко распрострањена у целој Европи.

Apus melba

Класа: Aves

Фамилија: *Apodidae*

Народни назив: бела пиштара

Енглески назив: Alpine swift

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-22 см, распон крила 34-60 см, тежина 80-120 г.

Гнездо: Прави плитка гнезда од сламе и перја учвршћена пљувачком, на зградама и литицама. Полаже по 3 глатка бела јаја.

Исхрана: Летећи инсекти и пауци средње величине.

Станиште: Отворени терени, планине и обале јужне Европе. Код нас је распрострањена у југоисточним, јужним и југозападним крајевима. Зимује у Африци.

Aquila chrysaetos

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** сури орао
- Енглески назив:** Golden eagle
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 76-89 см, распон крила 190-227 см, тежина 3,5-6,5 kg. Женка је нешто крупнија од мужјака.
- Гнежђење:** Прави велико гнездо (1-1,5 м у пречнику) од грања на полици литице, ретко на дрвећу. Исто гнездо користи годинама. Полаже 1-3 јаја (најчешће 2), прљавобеле боје са црвеносмеђим мрљама. Слабији младунац ретко преживи.
- Исхрана:** Птице и мањи сисари, ретко гмизавци и рибе, понекад и лешине. Крупнији плен лови ако је рањен или болестан.
- Станиште:** Настањује планинска и брдска подручја, ретко насељена људима, у неприступачним клисурама, на литицама и кршевима. У Србији се може наћи у свим крајевима осим у равницама.

Aquila clanga

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: црни орао, орао кликташ

Енглески назив: Greater spotted eagle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 62-75 см, распон крила 160-180 см, тежина 1,6-2,2 kg. Женка је нешто крупнија од мужјака.

Гнежђење: Прави чврста гнезда од грања на дрвећу. Полаже 2 (1-3) јая, беле боје понекад са црвенкастим пегама. Слабији младунац ретко преживи.

Исхрана: Ситни сисари, гмизавци и птице, понекад лешине.

Станиште: Настањује проређене шуме близу воде и мочвара, углавном у низијама, али понекад и у побрђу. Честа је врста источне Европе али је код нас готово истребљен. У појединим заштићеним просторима поново се јавља.

Aquila heliaca

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** орао крсташ
- Енглески назив:** Imperial eagle
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 75-84 см, распон крила 180-215 см, тежина 2,5-4,5 kg. Женка нешто крупнија од мужјака.
- Гнездо:** Гнездо до 150 см у пречнику од грања, обложено гранчицама и травом, смештено на великом дрвету високо од земље. Исто гнездо користи годинама. Полаже 2-3 јаја, беле боје са тамним флекама. Слабији младунац често не преживи.
- Исхрана:** Сисари, птице средње величине, гмизавци, лешине. Лови на тлу.
- Станиште:** Насељава претежно низије, потребна су му отворена станишта са усамљеним великим дрвећем. Редак је у Европи и код нас. Мали број парова се гнезди у Панонској низији и југоисточној Србији.

Aquila pomarina

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: орао кликташ, орао кликтавац

Енглески назив: Lesser spotted eagle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 57-65 см, распон крила 135-160 см, тежина 1,3-1,6 kg. Женка нешто крупнија од мужјака.

Гнездење: Гнездо је до 150 см у пречнику, направљено од грања, смештено на дрвету, доста испод врха. Исто гнездо користи годинама. Полаже 2 (1-3) јаја, беле боје са црвенкастосмеђим пегама. Слабији младунац ретко преживи.

Исхрана: Ситни сисари, птице и гмизавци. Лови на тлу.

Станиште: Живи у шумама, близу мочвара, влажних ливада и поплавних подручја, претежно низијским али

се пење и високо у планине. Селица је, код нас је гост лети, распрострањен је око ритских шума дуж Дунава, у источном, југоисточном и јужном делу земље.

Ardea cinerea

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: сива чапља

Енглески назив: Grey heron

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 90-98 см, распон крила 175-195 см, тежина 1,1-1,7 kg.

Гнездење: Гнезди се у колонијама, гради велика гнезда на дрвећу. Полаже 4-5 јаја, бледоплаве боје.

Исхрана: Рибе, жабе и остале водене животиње.

Станиште: Водена станишта нарочито баре. У Србији је широко распрострањена, долази у фебруару и остаје до октобра, ретко презимљује.

Ardea purpurea

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: црвена чапља

Енглески назив: Purple horn

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 78-90 cm, распон крила 120-150 cm, тежина 600-1200 g.

Гнездење: Гнезди се у групама, гради гнездо у шаши и тршћаку. Полаже 3-5 плавичастозелених јаја.

Исхрана: Рибе, жабе и остале водене животиње.

Станиште: Водена станишта, нарочито баре са густим тршћацима. Широко распрострањена код нас.

Ardeola ralloides

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: жута чапља

Енглески назив: Squacco heron

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 45-47 см, распон крила 80-90 см, тежина 250-350 g. Полови слични.

Гнездење: Гнезди се колонијално, прави платформу од гранчица на дрвећу. Полаже 4-6 зеленкастоплавих јаја.

Исхрана: Риба, водоземци, водени инсекти.

Станиште: Настањује све врсте водених станишта. Широко је распрострањена код нас, појављује се као селица, од априла до септембра.

Arenaria interpres

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: камењарка

Енглески назив: Turnstone

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 21-24 см, распон крила 49-55 см, тежина 80-140 g.

Гнездење: Гнездо је плитко удубљење слабо обложено, смештено у пукотини стена или на отвореном.

Исхрана: Широк дијапазон морских бескичмењака и инсеката у тундрама.

Станиште: Гнезди се дуж северних обала Евроазије и Америке. Код нас повремено долази. Врло је ретка.

Asio flammeus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** *Strigidae*
- Народни назив:** ритска сова
- Енглески назив:** Short-eared owl
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 37-39 см, распон крила 95-110 см, тежина 260-425 g.
- Гнездо:** Гради плитко удубљење на земљи, грубо обложено вегетацијом. Полаже 4-8 јаја беле боје.
- Исхрана:** Најчешће мале волухарице, али и остали мањи сисари и птице.
- Станиште:** Отворена станишта са високим растињем, вреништа, пашњаци, мочваре. Код нас се гнезди углавном у низијама и ритовима, понекад у планинским тресавама.

Asio otus

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: утина, мала ушара

Енглески назив: Long-eared owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 35-37 см, распон крила 95-110 см, тежина 260-425 g.

Гнездење: Гнезди се на дрвету, обично користи напуштена гнезда врана или сврака. Полаже 3-5 глатких белих јая.

Исхрана: Ситни сисари (пољски мишеви и волухарице), ретко остали глодари, ситније птице, инсекти и жабе. Најчешће лови плен у ниском лету, на рубовима шума.

Станиште: Настањују отворене терене уз ивице шума, дрвореде, паркове, воћњаке и мање групе дрвећа. Углавном се гнезди на четинарима, посебно онима са густом крошњом. Распрострањена је у целој Србији.

Athene noctua

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: кукумавка

Енглески назив: Little owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 21-23 см, распон крила 54-58 см, тежина 140-225 g.

Гнездоњење: Гнезди се у шупљини дрвета, зида на зградама, на полицама литица, не додајући гнезду никакав материјал. Полаже 2-5 јаја, беле боје.

Исхрана: Углавном инсекти, неки ситни сисари и птице.

Станиште: Живи на различитим стаништима, од низија до брдског појаса до 1000 м надморске висине, пољопривредних подручја близу насеља, као и на кршевима.

Aythya ferina

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: риђоглава патка

Енглески назив: Pochard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 42-49 см, распон крила 72-82 см, тежина 800-1200 g.

Гнездење: Гнездо је у густом растињу на земљи близу воде или на води ослоњено на бусенове трске. Полаже 8-10 јаја зеленкасте боје.

Исхрана: Водене биљке, семење и бескичмењаци.

Станиште: Зими живи на отвореним воденим површинама, а лети око бара са густом вегетацијом. Код нас се гнезди у Војводини, североисточним и југоисточним деловима Србије.

Aythya fuligula

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: Ћубаста патка

Енглески назив: Tufted duck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-47 см, распон крила 68-73 см, тежина 600-1000 g.

Гнездо: Гнездо је у густом растињу на земљи близу воде или на води ослоњено на бусенове трске. Полаже 8-10 јаја зеленкасте боје.

Исхрана: Углавном мекушцима, инсектима, ларвама, ракчићима и разном биљном храном.

Станиште: Отворена водена станишта. Најприлагодљивија врста њорки. Код нас се гнезди на планинским језерима, вештачким језерима у низији, рекама, рибњацима.

Aythya marila

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: морска црнка

Енглески назив: Scaup

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 42-51 см, распон крила 72-83 см, тежина 900-1200 g.

Гнездење: Гнезди се у северним тундрама. Полаже 8-11 јаја бледо сиве боје.

Исхрана: Углавном мекушци, ређе рачићи, инсекти, кишне глисте.

Станиште: Северна птица која се код нас појављује изузетно ретко на језерима и рекама на сеоби и презимљавању.

Aythya nyroca

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: патка црнка, патка њорка

Енглески назив: Ferruginosus duck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 38-42 см, распон крила 63-67 см, тежина 500-650 g.

Гнежђење: Гнездо је у густом растињу на земљи близу воде или на води ослоњено на бусенове трске. Полаже 8-10 бледожућкастих јаја.

Исхрана: Претежно биљни материјал, ситна риба, икра, пуноглавци, мекушци, рачићи, инсекти.

Станиште: Плитка језера и баре обрасле вегетацијом. Код нас се гнезди у северним и северисточним низијама поред великих река.

Bombycilla garrulus

Класа: Aves

Фамилија: *Bombycillidae*

Народни назив: свилорепа

Енглески назив: Waxwing

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18 см, распон крила 32-36 см, тежина 50-80 г.

Гнездо: Гнездо је лабава округласта грађевина од гранчица обложена маховином и лишајевима, смештена најчешће на боровим стаблима. Полаже 5-6 јаја, бледе плаво-сиве боје са црним пегама.

Исхрана: Инсекти лети, бобице, плодови, пупольци зими.

Станиште: Становник четинарских шума, смрчевих и борових, широм Европе и код нас. Преко зиме долази у градове у потрази за храном може се видети у вртовима и парковима.

Botaurus stellaris

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: букавац

Енглески назив: Bittern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 70-80 см, распон крила 125-135 см, тежина 900-1000 г. Полови слични.

Гнежђење: Гнезди се на земљи у густим тршћацима. Полаже 5-6 јаја, маслинасто-браон боје.

Исхрана: Углавном риба, повремено жабе.

Станиште: Насељава искључиво тршћаке, ретко друга водена станишта, само током екстремних зимских услова.

Branta canadensis

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: канадска гуска

Енглески назив: Canada goose

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 90-100 см, распон крила 150-180 см, тежина 4-5 kg.

Гнездење: Гнездо је гомила лишћа и других биљних делова, смештено близу воде. Полаже 5-6 јаја, прљаво беле боје.

Исхрана: Корење, стабљике и лишће водених биљака и друге приобалне вегетације.

Станиште: Гнезди се у тундрама, у сланим мочварама и приобалним ливадама. Северноамеричка врста која је унешена у Енглеску и северну Европу. Код нас се повремено појављује обично у октобру.

Branta ruficollis

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: риђогрла гуска, гуска црвеновољка

Енглески назив: Red-breasted goose

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 53-56 см, распон крила 115-135 см, тежина 1-1,5 kg.

Гнездо: Гнезда су хумке направљене од различитих биљних делова. Полаже 4-5 величестивих јаја.

Исхрана: Биљни материјал.

Станиште: Гнезди се у тундрама Сибира, зими се сели на обале Црног мора, Каспијског језера. Код нас се редовно појављује у североисточним низијским областима. У друге крајеве ређе долази.

Bubo bubo

Класа: Aves

Фамилија: Strigidae

Народни назив: буљина, велика ушара

Енглески назив: Eagle owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Димензије 60-75 см, распон крила 160-180 см, тежина 1,6-2,5 kg.

Гнездење: На полицама литица, пећинама, пукотинама стена, у шупљим стаблима, понекад на дрвећу у напуштеним гнездима других птица или испод дрвета добро скривено. Полаже 2-4 јаја, беле боје.

Исхрана: Сисари величине од пацова до одраслог зеца и птице величине сојке до дивље патке.

Станиште: Живи у дивљини, далеко од људи, одговарају јој врлетни терени са шумама типа прашуме. У Европи и Србији је ретка, прети јој истребљење. Код нас је станарица, има примерака на целој територији Србије.

Bucephala clangula

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: патка дупљарица

Енглески назив: Goldeneye

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 42-50 cm, распон крила 65-80 cm, тежина 800-1000 g.

Гнездење: У шупљинама дрвећа, близу језера или река. Пологаје 8-11 јаја, плавичастозелене боје.

Исхрана: Водени мекушци, рачићи и ларве, а у јесен различита биљна храна.

Станиште: Гнезди се у северној Европи, зиму проводи у континенталном делу Европе. Код нас долази у септембру а одлази у мартау, одговарају јој било које воде, језера, вештачка језера, текуће или стајаће воде.

Burhinus oedicnemus

Класа: Aves

Фамилија: *Burhinidae*

Народни назив: ноћни потрк

Енглески назив: Stone-curlew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-44 см, распон крила 77-85 см, тежина 440-500 g.

Гнездо: Прави плитка удубљења ограђена каменчићима на отвореним местима. Полаже 1-3 јаја, бледожућкаста са смеђим пегама.

Исхрана: Бескичмењаци, мале птице, сисари и жабе.

Станиште: Суви отворени терени, полупустине, оранице, пустопољине. Гнезди се у југозападној Европи, делимично је селица. Код нас је ретка на гнездоњу, чешћа је лети на сеоби.

Buteo buteo

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: мишар

Енглески назив: Buzzard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 50-55 см, распон крила 115-130 см, тежина 700-1200 g. Оба пола слична.

Гнездо: Прави гнездо до 1 m у пречнику, од грања, постављено лишћем, у рапчи дрвета или на стени. Полаже 2-3 јаја, беле боје са смеђим или сивим мрљама.

Исхрана: Разноврсна, прилагодљива. Систни сисари, гмизавци, водоземци, крупни инсекти, глисте, ређе птице, лешине редовно.

Станиште: Живи у брдским и планинским пределима до 2000 m надморске висине, на шароликим стаништима, мешавина шуме и отвореног простора, пропланци, рубови шума, шумарци. Живи у целој Европи. Код нас је станарица, среће се у свим крајевима, али му је бројност доста смањена.

Buteo lagopus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: гаћasti мишар

Енглески назив: Rough-legged buzzard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 50-60 см, распон крила 120-150 см, тежина 700-1200 g.

Гнездо: Прави гнезда од грања, постављено лишћем, на стени. Полаже 3-4 јаја, беле боје са смеђим мрљама.

Исхрана: Углавном ситни сисари, зими понекад лови и птице или зечеве.

Станиште: Гнезди се у тундрама, код нас редовно долази зими, распрострањен је у целој Србији, али не у великом броју. Може се видети у пољопривредним и насељеним подручјима.

Buteo rufinus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: риђи мишар

Енглески назив: Long-legged buzzard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 50-65 см, распон крила 130-150 см, тежина 800-1000 g.

Гнездо: Прави плитка гнезда од грања, обложена гранчицама, сламом и вуном, на литицама, ретко на дрвету. Полаже 3-4 јаја, бледо зелене боје са тамним мрљама.

Исхрана: Углавном ситни сисари, гмизавци, инсекти нарочито скакавци. Понекад птице или жабе.

Станиште: Сушни планински терени и полупустинје. Становник је Мале Азије, Близког Истока, јужног дела Балкана. Код нас се не гнезди, изузетно ретко се појављује. Забележен је на Старој планини, Голији и клисурама река: Јерма, Увац, Милешевка.

Calidris alba

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: бела прутка

Енглески назив: Sanderling

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-21 см, распон крила 36-42 см, тежина 48-75 г.

Гнежђење: Гнездо је плитко удубљење на голој земљи. Полаже 4 јаја, маслинасто-зелене боје са тамним пегама.

Исхрана: Инсекти на земљи, на мору рачићи.

Станиште: Гнезди се у арктичким тундрама, зиму проводи на песковитим обалама. Код нас је врло ретка.

Calidris alpina

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: црнотрба прутка

Енглески назив: Dunlin

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16-22 см, распон крила 35-40 см, тежина 36-57 г.

Гнездење: Гнездо је плитко удубљење на земљи, сакривено растињем.

Исхрана: Инсекти у тундри, на обалама кишне глисте, рачићи, мекушци.

Станиште: Гнезди се у тундрама, преко зиме је на пешчаним обалама мора и језера. Код нас је ретка, али нешто чешћа од беле прутке.

Calidris minuta

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: патуљаста прутка

Енглески назив: Little stint

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 12-14 см, распон крила 28-35 см, тежина 20-40 г.

Гнездо: На отвореном близу воде прави плитко гнездо.
Полаже 4 јаја зеленкасте боје.

Исхрана: Ситни инсекти, кишне глисте.

Станиште: Гнезди се у тундрама, зимује на југу Европе на обалама мора. Код нас се јавља у прелету.

Caprimulgus europaeus

Класа: Aves

Фамилија: *Caprimulgidae*

Народни назив: легањ

Енглески назив: Nightjar

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 26-28 см, распон крила 57-64 см, тежина 65-100 г.

Гнездо: Прави плитка необложена гнезда на земљи.

Исхрана: Инсекти, углавном ноћни лептири и бубе, које хвата у лету..

Станиште: Сува станишта, борове шуме, шиљаци, пешчаре и полупустинје. Селица је, код нас долази лети, распрострањена је у целој Србији.

Carduelis spinus

Класа: Aves

Фамилија: Fringillidae

Народни назив: чижак

Енглески назив: Siskin

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 12 cm, распон крила 20-23 cm, тежина 12-15 g.

Гнездо: Гради лоптасто гнездо од гранчица, траве и маховине, смештено високо у крошњи дрвета. Полаже 3-5 јаја, плавичасте боје са смеђим мрљама.

Исхрана: Семење смрче, јове, брезе, зељастих биљака.

Станиште: Првенствено четинарске шуме, шуме јове, брезе. Широко распрострањена врста у целој Европи, код нас је на презимљавању, може се наћи у свим крајевима Србије.

Certhia brachydactyla

Класа: Aves

Фамилија: Certhiidae

Народни назив: дугокљуни пузић

Енглески назив: Short-toed treecreeper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 12 см, распон крила 17-20 см, тежина 8-11 г.

Гнездење: У пукотини коре дрвета полаже 6-7 јаја.

Исхрана: Ларве и лутке инсеката, пауци, .

Станиште: Рубови шума, паркови, двореди, воћњаци. Станица је, код нас је распрострањена у целој земљи.

Cettia cetti

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: свиласти цврчић

Енглески назив: Cetti's warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13 см, распон крила 15-19 см, тежина 10-16 g.

Гнездо: Прави неуредно омотач од лишћа и траве, унутар њега је лоптасто гнездо фино обложено. Полаже 4 јаја тамно смеђе боје.

Исхрана: Инсекти, пауци и кишне глисте.

Станиште: Гостиши око мочвара, бара. Врста Медитерана, код нас је распрострањена у југоисточној Србији.

Charadrius alexandrinus

Класа: Aves

Фамилија: Charadriidae

Народни назив: морски жалар

Енглески назив: Kentish plover

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 15-17 см, распон крила 42-58 см, тежина 40-54 г.

Гнездење: Плитка удубљења на земљи, обично близу воде.
Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, углавном ларве, црви, мекушци.

Станиште: Медитеранска врста. Код нас долази лети, насељава слатине, речне рукавце.

Charadrius dubius

Класа: Aves

Фамилија: Charadriidae

Народни назив: обични жалар

Енглески назив: Little ringed plover

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14-15 см, распон крила 42-48 см, тежина 33-48 г.

Гнездење: Плитко удубљење на тлу близу воде. Полаже 4 јаја, боје камена са смеђим пегама.

Исхрана: Инсекти, пауци, водени бескичмењаци.

Станиште: Сува отворена станишта, шљунковите обале језера, навикнута на антропогена станишта. Селица је, код нас долази лети, широко распрострањена врста.

Charadrius hiaticula

Класа: Aves

Фамилија: Charadriidae

Народни назив: велики жалар

Енглески назив: Ringed plover

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18-20 см, распон крила 48-57 см, тежина 54-74 г.

Гнездење: Плитка ұдубљења на отвореном, близу воде. Пологаје 3-4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, мекушци, рачићи, ларве.

Станиште: Врста северозападне Европе, код нас је врло ретка, не гнезди се, има је само у зимском прелету.

Charadrius morinellus

Класа: Aves

Фамилија: Charadriidae

Народни назив: планински жалар

Енглески назив: Dotterel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-22 см, распон крила 57-64 см, тежина 86-130 г.

Гнездење: Плитко удубљење обложено маховином и лисајем. Полаже 3-4 јая.

Исхрана: Бескичмењаци, углавном кишне глисте, мекушци, рачићи, ларве.

Станиште: Сува, отворена планинска станишта. Ретка је у нашим крајевима, забележена је на Старој планини.

Chlidonias hybridus

Класа: Aves

Фамилија: Sternidae

Народни назив: белоброда чигра

Енглески назив: Whiskered tern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 23-25 см, распон крила 74-78 см, тежина 80-90 г.

Гнездо: Купасто гнездо на води, везано за подводне делове биљака. Полаже 2-3 јаја сиве или бледоплаве боје.

Исхрана: Инсекти и њихове ларве, ситна риба, водоземци.

Станиште: Код нас је ретка, појављује се лети.

Chlidonias leucopterus

Класа: Aves

Фамилија: Sternidae

Народни назив: белолика чигра

Енглески назив: White-winged black tern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-23 см, распон крила 63-67 см, тежина 56-80 g.

Гнездење: Прави гнездо на води, полаже 2-3 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, рибе, водоземци.

Станиште: Мочваре, поплавне ливаде. Код нас је ретка.

Chlidonias niger

Класа: Aves

Фамилија: Sternidae

Народни назив: црна чигра

Енглески назив: Black tern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-24 см, распон крила 64-68 см, тежина 60-85 г.

Гнездење: Прави гнездо од водених биљака, или удубљење на тлу обложено травом. Полаже 2-4 јaja.

Исхрана: Инсекти и водени бескичмењаци, ситна риба и водоземци.

Станиште: Живи око река, слатина, бара, мочвара. У наше крајеве долази лети.

Ciconia ciconia

Класа: Aves

Фамилија: *Ciconiidea*

Народни назив: бела рода

Енглески назив: White stork

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 100-115 см, распоном крила 155-165 см, тежина 3-4 kg.

Гнездо: Велико гнездо на крововима , понекад на дрвету. Полаже 3-5 јаја, беле боје. Годинама користи исто гнездо.

Исхрана: Рибе, жабе, ситни сисари, инсекти.

Станиште: Живи на поплавним ливадама, и мочварама, у близини насеља. Код нас је широко распрострањена.

Ciconia nigra

Класа: Aves

Фамилија: Ciconiidea

Народни назив: црна рода

Енглески назив: Black stork

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 95-100 см, распон крила 145-150 см, тежина 3 kg.

Гнездо: Гради широку платформу од грања на дрвету. Пологаје 3-5 јаја, беле боје. Годинама користи исто гнездо.

Исхрана: Рибе, жабе, водени инсекти и мали сисари.

Станиште: Живи у влажним и мочварним, листопадним низијским шумама, тражи забачена места, када је узнемиравана заувек напушта то подручје. Гнезди се у свим крајевима Србије, а појављује се и као селица и у прелету у априлу, септембру и октобру.

Cinclus cinclus

Класа: Aves

Фамилија: *Cinclidae*

Народни назив: воденкос

Енглески назив: Dipper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18 cm, распон крила 26-30 cm, тежина 50-70 g.

Гнездо: Прави полуулопасто гнездо од маховине и траве, смештено у пукотинама стена, на обалама река. Полаже 4-5 јаја, глатка бела.

Исхрана: Углавном водени бескичмењаци, кишне глисте и ситне рибе.

Станиште: Брзе планинске реке и потоци, зими ниже надморске висине. Код нас је станарица, широко распрострањена у планинском региону источне, јужне и западне Србије.

Circaetus gallicus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** орао змијар, змијар
- Енглески назив:** Short-toed eagle
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 45-50 см, распон крила 100-130 см, тежина 500-1250 g.
- Гнежђење:** Прави велико гнездо од гранчица обложено лишћем, најчешће на дрвету ретко на стени. Пологаје 2 јая, беле боје.
- Исхрана:** Највише змије, ређе гуштери, понекад ситни сисари, птице, инсекти.
- Станиште:** Топла и сува станишта где има доста змија, од низија до планина, обично где има шума за гнежђење и отвореног простора за лов. Код нас је широко распрострањен у свим планинским подручјима.

Circus aeruginosus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: еја мочварица

Енглески назив: Marsh harrier

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 50-55 см, распон крила 115-130 см, тежина 500-900 g.

Гнездоњење: Гнездо прави од гранчица и трске, појединачно или у полукулонијама, на земљи или у плиткој води, скривено густим барским растињем. Полаже 4-5 јаја, плавичастобеле боје.

Исхрана: Ситни сисари (глодари), птице, лешине, понекад жабе, инсекти, рибе.

Станиште: Плитке стајаће воде густо обрасле барском вегетацијом. Врста низија, понекад је распострањена и на планинским језерима са мочварним обалама до 1000 m надморске висине. Код нас је на северу земље селица, а на југу луталица.

Circus cyaneus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** пољска еја
- Енглески назив:** Hen harrier
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 45-50 см, распон крила 100-120 см, тежина 300-550 g.
- Гнездоњење:** Гнезди се на земљи, у трави. Полаже 4-5 јаја, плавичастобеле боје са црвенкастим мрљама.
- Исхрана:** Ситни сисари, птице и инсекти.
- Станиште:** Равни отворени терени са ниским растињем, обрадиве површине, пешчаре. Гнезди се у северној Европи. Код нас се не гнезди већ зимује. Распрострањена је у целој земљи на одговарајућим стаништима.

Clangula hyemalis

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: патка ледењарка

Енглески назив: Long-tailed duck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-47 см + реп, распон крила 73-79 см, тежина 600-800 g.

Гнездење: На земљи, близу воде полаже 6-9 јаја, зеленкасте боје.

Исхрана: Рачићи и мекушци.

Станиште: Гнезди се у тундрама, презимљује на обали. Код нас се појављује зими, врло је ретка и малобројна.

Columba livia

Класа: Aves

Фамилија: Columbidae

Народни назив: голуб пећинар, дивљи голуб

Енглески назив: Rock dove

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 31-34 см, распон крила 63-70 см, тежина 238-370 g. Женка је нешто мања.

Гнездо: Лабаво лоптасто гнездо од различитих биљних делова, на литицама, и у пећинама. Полаже 2 јада беле боје.

Исхрана: Зрневље житарица, корова, зелено лишће, пупољци, инсекти.

Станиште: Насељава целу Европу.

Coracias garrulus

Класа: Aves

Фамилија: Coraciidae

Народни назив: смрдиврана

Енглески назив: Roller

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 30-32 cm, распон крила 66-73 cm, тежина 110-160 g.

Гнездо: У шупљини дрвета, ређе на зградама или стена-ма. Полаже 3-5 белих јаја.

Исхрана: Углавном велики инсекти, ситни глодари, птићи у гнезду, гмизавци и водоземци.

Станиште: Топле континенталне низије, старе отворене шуме, травнате површине. Код нас долази лети, насељава целу Србију.

Crex crex

Класа: Aves

Фамилија: *Rallidae*

Народни назив: прдавац

Енглески назив: Corncrake

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 27-30 см, распон крила 46-53 см, тежина 130-180 g.

Гнездо: Гнездо је плитко лоптасто, направљено од лишћа, смештено на земљи. Полаже 8-12 јаја, сивозелене боје, са црвенкастосмеђим пегама.

Исхрана: Бескичмењаци, нека биљна храна.

Станиште: Живи на влажним и хладим ливадама од низија до планина. Код нас живи у различитим деловима земље. Селица је, може се видети у септембру, октобру и априлу.

Cuculus canorus

Класа: Aves

Фамилија: Cuculidae

Народни назив: обична кукавица

Енглески назив: Cuckoo

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 32-34 см, распон крила 55-60 см, тежина 100-130 g.

Гнездење: Јаја полаже у гнезду друге птице домаћина, обично шеве, пољске ципе. Полаже у просеку 9 јаја, варијабилна, подсећају на јаја домаћина.

Исхрана: Инсекти, углавном длакаве гусенице и бубе.

Станиште: Шуме, шипражје, паркови и отворени брдски терени. Селица је, распрострањена је у целој Европи и код нас.

Cygnus cygnus

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: жутокљуни лабуд

Енглески назив: Whooper swam

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 145-160 см, распон крила 220-240 см, тежина 8-24 kg.

Гнездење: Прави хумку од различних биљних делова у близини воде. Полаже 3-5 јаја, беле боје.

Исхрана: Водене биљке.

Станиште: Језера, мочваре северне Европе. Код нас долази зими, распрострањен је дуж Дунава.

Cygnus olor

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: црвенокљуни лабуд

Енглески назив: Mute swan

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 145-160 см, распон крила 210-235 см, тежина 8-13 kg.

Гнездо: Прави хумку од различних биљних делова у близини воде. Полаже 5-8 јаја, зеленкасте боје.

Исхрана: Углавном водене биљке и ситни бескичмењаци.

Станиште: Језера, споротекуће реке, влажне ливаде, заливи. Код нас је врло редак.

Dryocopus leucotos

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: планински детлић

Енглески назив: White-backed woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 24-26 см, распон крила 38-40 см, тежина 100-120 g.

Гнездење: Прави рупу обично у трулом дрвету у коју полаже 3-5 јаја, беле боје.

Исхрана: Углавном инсекти, ларве неких буба, бобице, ораси.

Станиште: Лишћарске и мешовите шуме.

Dryocopus martius

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: црна жуна

Енглески назив: Black woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 45-47 см, распон крила 64-68 см, тежина 260-360 g.

Гнездење: Прави рупу у дрвету у коју положе 4-6 јаја, беле боје.

Исхрана: Све развојне форме мрава и буба које живе на дрвећу, повремено сочни плодови или птичија јаја.

Станиште: Шуме, од тајги на северу и истоку Евроазије до лишћарских шума на југу Европе. Широко распрострањена врста.

Dryocopus medius

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: средњи шарени детлић

Енглески назив: Middle spotted woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-22 см, распон крила 33-34 см, тежина 55-80 г.

Гнездење: Прави рупу у трулом дрвету у коју положе 4-7 јаја, беле боје.

Исхрана: Инсекти, понекад семење.

Станиште: Мешовите шуме храста и граба. Станарица је, код нас је широко распрострањен.

Dryocopus minor

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: мали шарени детлић

Енглески назив: Lesser spotted woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 21-22 см, распон крила 32-35 см, тежина 60-75 г.

Гнездење: Прави рупу у дрвету у коју положе 4-6 јаја, беле боје.

Исхрана: Инсекти и њихове ларве.

Станиште: Светле лишћарске шуме, паркови, воћњаци, дрвореди. Станицица је, код нас је врло честа.

Dryocopus syriacus

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: сеоски шарени детлић

Енглески назив: Syrian woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-23 см, распон крила 34-39 см, тежина 70-80 г.

Гнездење: Прави рупу у дрвету у коју положе 4-7 јаја, беле боје.

Исхрана: Инсекти, као и сочни плодови.

Станиште: Отворени предели са шумарцима, воћњаци, паркови. Живи још само на Балканском полуострву. Код нас широко распрострањен.

Egretta alba

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: велика бела чапља

Енглески назив: Great white egret

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 85-102 см, распон крила 140-170 см, тежина 1-1,5 kg.

Гнездење: Гнезди се у колонији, гнездо гради од трске или гранчица, смештено у тршћацима или скривено у жбуњу. Полаже 3-5 јаја, бледоплаве боје.

Исхрана: Рибе, водоземци и остале водене животиње.

Станиште: Баре и мочваре окружене трском. Има врло узак ареал гнездења који се простира од Црног мора, до Мађарске, зимује у источном Средоземљу.

Egretta garzetta

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: мала бела чапља

Енглески назив: Little egret

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 55-65 см, распон крила 88-95 см, тежина 400-550 g.

Гнездо: Гнезди се у колонии, прави гнездо од гранчица на дрвету или међу трском. Полаже 3-5 јаја зеленкастоплаве боје.

Исхрана: Рибе, водоземци и остале водене животиње.

Станиште: Баре, мочваре, рукавци, мртваје. Презимљава на афричкој обали Средоземља, лети је распострањена дуж Дунава и на још само пар локалитета у Европи.

Emberiza cirlus

Класа: Aves

Фамилија: Emberizidae

Народни назив: црногрла стрнадица

Енглески назив: Cirl bunting

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16 см, распон крила 22-25 см, тежина 22-26 g.

Гнездо: Прави гнезда од траве и маховина, округла, чврсто ткана. Полаже 3-4 јаја, плавично бела са тамнијим мрљама.

Исхрана: Семење и инсекти.

Станиште: Медитеранска врста, живи у крошњама дрвећа, у жбуњу, живицима, пољопривредним добрима. Станарица је. Код нас је широко распрострањена у јужним деловима земље.

Emberiza hortulana

Класа: Aves

Фамилија: Emberizidae

Народни назив: вртна стрнадица

Енглески назив: Ondoran bunting

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16 см, распон крила 23-28 см, тежина 20-25 g.

Гнездо: Прави гнезда од траве и маховине, округла, чврсто ткана, скривена у густом растињу. Полаже 4-5 јаја, бледо-плаве боје са тамним мрљама.

Исхрана: Бескичмењаци и семење.

Станиште: Живи на различитим стаништима од пољопривредних подручја до камењара и кршева. Гнезди се у целој Европи. Код нас је широко распрострањена, може се видети од маја до септембра, зимује у Африци.

Emberiza melanocephala

Класа: Aves

Фамилија: Emberizidae

Народни назив: црноглава стрнадица

Енглески назив: Black-headed bunting

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 17 см, распон крила 26-29 см, тежина 26-30 g.

Гнездо: Гнездо скривено у густој вегетацији, положе 4-5 јаја, бледозелене боје.

Исхрана: Семење и бескичмењаци.

Станиште: Воћњаци, макије, маслињаци. Пре свега Медитеранска врста. Код нас је гнездарица, распострањена је у јужним крајевима и дуж Дунава и Саве.

Emberiza schoeniclus

Класа: Aves

Фамилија: Emberizidae

Народни назив: барска стрнадица

Енглески назив: Reed bunting

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 15-16 см, распон крила 21-27 см, тежина 18-21 г.

Гнездење: Гнездо на тлу у густој вегетацији. Полаже 4-5 јаја, плаво-сиве боје са тамним пегама.

Исхрана: Семење и бескичмењаци.

Станиште: Влажна станишта, мочваре, баре. У Војводини је станарица, а у осталим крајевима на презимљавању.

Eremophila alpestris

Класа: Aves

Фамилија: Alaudidae

Народни назив: ушата шева

Енглески назив: Shore lark

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14-17 см, распон крила 30-35 см, тежина 30-45 г.

Гнездење: Гнездо је плитко необложено ћубљење на тлу, скривено у трави. Полаже 2-4 јая зеленкасте боје.

Исхрана: Инсекти и семење.

Станиште: Тундре северне Европе и планинске регије јужне Европе. Код нас је распрострањена у јужним крајевима.

Falco biarmicus

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: кршки соко, планински соко

Енглески назив: Lanner falcon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 43-52 см, распон крила 95-115 см, тежина 500-900 g.

Гнездо: Користи старо гнездо вране или гаврана, обично на стенама или дрвету. Полаже 3-4 јаја, беле боје са жутим, црвеним, или смеђим мрљама.

Исхрана: Ситне птице певачице и голубови, ситни сисари, гмизавци, инсекти.

Станиште: Медитеранска врста, тражи сува, отворена планинска станишта, код нас насељава врлетне крашке терене, често заједно са сивим соколом. Веома је ретка врста.

Falco cherrug

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: степски соко

Енглески назив: Saker falcon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 48-57 см, распон крила 110-125 см, тежина 750-1300 g.

Гнездо: На високим литицама или високом дрвету у гнезду друге велике птице. Полаже 3-5 јаја, светло-смеђе или окер боје са тамним мрљама.

Исхрана: Ситни сисари, птице, гмизавци, велики инсекти.

Станиште: Степе, шумостепе, рубови шума. Код нас се гнезди на неколико места у Подунављу и Неготинској крајини.

Falco columbarius

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: мали соко

Енглески назив: Merlin

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 25-35 см, распон крила 60-65 см, тежина 160-220 g.

Гнездо: Користи напуштена гнезда врана.

Исхрана: Ситне птице које лови у лету.

Станиште: Код нас је од јесени до пролећа на најразличијим стаништима, где има птица за лов. Врло је редак.

Falco peregrinus

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: СИВИ СОКО

Енглески назив: Peregrine falcon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 39-50 см, распон крила 95 -115 см, тежина 600-1300 g. Женка је знатно већа од мужјака.

Гнездење: Гнезди се на литицама, понекад на високим зградама, користи напуштена гнезда других птица (на пр. врана). Полаже 3-4 јаја, жућкасте боје са црвено-смеђим мрљама.

Исхрана: Птице најчешће голубови, патке, врапци и сл. Плен лови искључиво у ваздуху.

Станиште: Отворени простори, од низија до највиших планинских врхова, код нас углавном бира неприступачне терене далеко од људи. У Србији је станарица, а преко зими се појављују и примерци селица из Сибира. Распрострањен је у свим крајевима земље, али му је бројност јако смањена, због употребе пестицида и криволобова.

Falco rusticolus

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: северни соко

Енглески назив: Gyr falcon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 55-60 cm, распон крила 125-155 cm, тежина 1,1-1,7 kg.

Гнездо: На литицама стена, или у старом гнезду гаврана или вране. Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Птице средње величине, ситни сисари.

Станиште: Артичке тундре, високе планине, понекад одлута далеко на југ па се може срести и код нас.

Falco subbuteo

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: ластавичар, соко ластавичар

Енглески назив: Eurasian hobby

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 28-35 см, распон крила 75-90 см, тежина 130-340 g.

Гнездење: Користи стара гнезда врана.

Исхрана: Инсекти које лови у лету, понекад мале птице.

Станиште: Врста низија пре свега, али залази и у планине. Потребни су му отворени простори. Код нас живи у пешчарама, поред обрадивих површина, око планинских језера и пашњака. Селица је, широко распрострањен у целој Србији.

Falco tinnunculus

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: ветрушка, обична ветрушка

Енглески назив: Common kestrel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 33-39 см, распон крила 65-75 см, тежина 130-300 g.

Гнездо: Стара гнезда врана, шупљине у дрвећу, полице на литицама и зградама. Полаже 3-6 јаја, прљавобеле боје, скоро сасвим прекривена црвенкасто-смеђим пегама.

Исхрана: Углавном ситни сисари, понекад птице, гмизавци, инсекти.

Станиште: Прилагодљива је, живи од низија до високих падина, као и у густо насељеним областима. Једино јој не одговарају велика шумска пространства. Насељава целу Европу. Код нас је станарица, широко распрострањена.

Falco vespertinus

Класа: Aves

Фамилија: Falconidae

Народни назив: сива ветрушка

Енглески назив: Red-footed falcon

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 28-31 см, распон крила 65-75 см, тежина 130-195 g.

Гнездење: Колонијално, у шупљинама стена. Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Инсекти, ситније птице, жабе.

Станиште: Отворена станишта, степе, мочваре, пустопољине, оранице. Код нас је ретка, забележена је на Старој планини.

Ficedula albicollis

Класа: Aves

Фамилија: Muscicapidae

Народни назив: беловрата мухарица

Енглески назив: Collared flycatcher

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13 см, распон крила 22-24 см, тежина 12-16 g.

Гнездо: Лоптасто гнездо од лишћа и траве, смештено у шупљини дрвета или зида. Полаже 5-7 јая, бледоплаве боје.

Исхрана: Инсекти.

Станиште: Светле лишћарске шуме, воћњаци. Код нас долази лети, распрострањена је у целој Србији.

Ficedula parva

Класа: Aves

Фамилија: *Muscicapidae*

Народни назив: мала мухарица

Енглески назив: Red-breasted flycatcher

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 11 см, распон крила 18-21 см, тежина 9-13 г.

Гнездо: Лоптасто гнездо од лишћа и траве, смештено у шупљини дрвета или зида. Полаже 5-6 јаја, беле боје са црвенкастим пегама.

Исхрана: Инсекти и остали бескичмењци.

Станиште: Лишћарске или мешовите шуме са густим жбуњем. Код нас долази лети.

Gallinago media

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: велика барска шљука

Енглески назив: Great snipe

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 27-29 см, распон крила 42-46 см, тежина 185-225 г.

Гнездење: На тлу у густој вегетацији полаже 4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, кишне глисте.

Станиште: Влажна станишта у низијама и планинама. Код нас се не гнезди, појављује се у сеоби.

Gavia arctica

Класа: Aves

Фамилија: Gaviidae

Народни назив: обични гњурац

Енглески назив: Black-throated diver

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 58-73 см, распон крила 120 см, тежина 2-3 kg.

Гнездење: У густом растињу поред воде, положе 1-2 јаја маслинастозелене боје.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Гнезди се на великим језерима, презимљује на обали. Врло је редак у нашим крајевима.

Gavia stellata

Класа: Aves

Фамилија: Gaviidae

Народни назив: кривокљуни гњурац

Енглески назив: Red-throated diver

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 53-69 см, распон крила 110 см, тежина 1,2-1,6 kg.

Гнездо: Плитка удубљења у приобалној вегетацији. Полаже 1-2 јаја.

Исхрана: Риба, ракови.

Станиште: Гнезди се на северу Европе, код нас долази зими, ретка је, али најчешћа од свих гњураца.

Glareola pratincola

Класа: Aves

Фамилија: *Glareolidae*

Народни назив: зијавац

Енглески назив: Collared pratincole

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 24-27 см, распон крила 60-68 см, тежина 68-95 г.

Гнездење: Прави плитка јубљења на отвореном тлу. Полаже по 3 јаја, крем боје са смеђим мрљама.

Исхрана: Бескичмењаци, нарочито инсекти које хвата у лету.

Станиште: Сува, отворена станишта са барама и заслањеним мочварама. Код нас је забележена на Старој падини.

Glaucidium passerinum

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: мала сова, патуљаста сова

Енглески назив: Pygmy owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 16-17 см, распон крила 34-35 см, тежина 50-70 g.

Гнездо: У шупљини дрвета, често старо гнездо детлића.
Полаже 4-7 јаја.

Исхрана: Глодари, ситне птице.

Станиште: Тајге и планинске четинарске шуме. Код нас је распрострањена у југозападним крајевима, забележена је у клисури реке Увац.

Grus grus

Класа: Aves

Фамилија: Gruidae

Народни назив: ждрал

Енглески назив: Common crane

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 110-130 см, распон крила 200-230 см, тежина 4,5-6 kg.

Гнежђење: Прави велико гнездо, на земљи или у плиткој води. Полаже 2 јаја, варијабилна по боји, од маслинове до црвенкасте.

Исхрана: Бескичмењаци, ситни сисари, птићи у гнездима, семење, сочни плодови.

Станиште: Мочваре, оранице, баре, тресетишта. Код нас се више не гнезди. Преко наше земље прелази у јесењој миграцији.

Gyps fulvus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: белоглави суп

Енглески назив: Eurasian griffon vulture

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 95-105 см, распон крила 260-280 см, тежина 7-10 kg.

Гнездење: Гнездо је од грања смештено на полици литице. Полаже 1 јаје, беле боје.

Исхрана: Лешине средњих и крупних сисара.

Станиште: Топли планински предели на мањим надморским висинама, клисуре. Код нас живи на Старој планини, клисурата река Увац, Трешњица, Милешевка.

Haematopus ostralegus

Класа: Aves

Фамилија: Haematopodidae

Народни назив: остригар

Енглески назив: Oystercatcher

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-45 см, распон крила 80-86 см, тежина 450-700 g.

Гнездење: Прави плитка удубљења обложена шљунком на отвореном. Полаже 3 јаја жућкасте боје са тамним мрљама.

Исхрана: Мекушци, глисте.

Станиште: Код нас се гнезди на малом броју места, на песковитим и муљевитим обалама река, на слатинама. Врло је ретка.

Haliaeetus albicilla

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: орао белорепан, белорепан

Енглески назив: White-tailed eagle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 70-90 см, распон крила 200-240 см, тежина 4-6 kg.

Гнездо: Прави велико гнездо од грања на дрвету или листици.

Исхрана: Лешине, водене птице, сисари, риба.

Станиште: Поред великих река са широким појасом мочварних предела, где има доволно рибе и колонија барских птица. Код нас насељава Подунавље.

Hieraetus pennatus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: патуљасти орао

Енглески назив: Booted eagle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 45-50 см, распон крила 100-130 см, тежина 500-1250 g.

Гнездо: Прави велико гнездо од грана на дрвету или на литици. Полаже 2 јаја прљавобеле боје.

Исхрана: Ситни инсекти, птице, гмизавци и инсекти.

Станиште: Насељава брдско планински појас, комбинација шуме са отвореним простором. Селица је, код нас је распрострањена у југоисточној Србији.

Himantopus himantopus

Класа: Aves

Фамилија: Recurvirostridae

Народни назив: властелица

Енглески назив: Black-winged stilt

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 35-40 см, распон крила 67-83 см, тежина 140-220 g.

Гнездо: Прави плитка удубљења близу воде, или издигнуте платформе у плићацима. Полаже 4 јаја, бледосмеђе боје са црним мрљама.

Исхрана: Ситни водени бескичмењаци.

Станиште: Баре, слатине, лагуне, плитка језера. Селица је, код нас се ретко гнезди.

Hippolais icterina

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: жути вољић

Енглески назив: Icterine warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13 см, распон крила 20-24 см, тежина 11-16 г.

Гнездо: Лоптасто, дубоко гнездо, чврсто ткано, од бильних делова обложено перјем, длаком, и крзном, смештено у рапчи дрвета. Полаже 4-5 јаја.

Исхрана: Инсекти, ларве, лептири, скакавци, бубе и разни сочни плодови.

Станиште: Светле низијске шуме, пољопривредна станишта, вртови, чак и насеља. Код нас је на гнездојењу, распрострањена је у Војводини, дуж већих река, у југоисточној Србији.

Hippolais pallida

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: сиви вољић

Енглески назив: Olivaceous warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 12-13 см, распон крила 18-21 см, тежина 8-16 г.

Гнездо: Чврсто ткано лоптасто гнездо од гранчица и лишћа смештено на дрвету или у жбуњу. Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Инсекти, ларве, лептири, скакавци, бубе и разни сочни плодови.

Станиште: Шипражје, воћњаци, вртови. Медитеранска врста, код нас је на гнездоју у јужним крајевима земље.

Hirundo daurica

Класа: Aves

Фамилија: Hirundinidae

Народни назив: даурска ласта

Енглески назив: Redrumped swallow

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16-17 cm, распон крила 32-34 cm, тежина 20-28 g.

Гнездење: Прави мала гнезда од блата у облику пехара, са проширеним улазним тунелом, закаченим на ис-пустима. Полаже 4-5 јаја, дугуљаста, бела са дискретним црвеносмеђим пегицама.

Исхрана: Инсекти које лови у ваздуху, лови и на земљи али ретко.

Станиште: Врста Медитерана. Насељава простор око лива-да, пашњака, села, отворених водених површина. Код нас је распострањена на југу Србије.

Hirundo rustica

Класа: Aves

Фамилија: Hirundinidae

Народни назив: сеоска ласта

Енглески назив: Swallow

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 17-19 см, распон крила 32-35 см, тежина 16-24 г.

Гнездење: Прави купицу од блата, обложену перјем, прикачену на испусте на зградама.

Исхрана: Инсекти које лови у лету.

Станиште: Насељава простор око пашњака, отворених водених површина, насеља. Широко распрострањена врста у целој Европи као и код нас.

Ixobrychus minutus

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: чапљица

Енглески назив: Little bittern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 35-38 см, распон крила 53-56 см, тежина 140-150 g.

Гнездење: Гнездо је гомила биљног материјала смештена у тршћацима. Полаже 5-6 јаја беле боје.

Исхрана: Рибе, жабе, водени инсекти.

Станиште: Тршћаци и остала влажна станишта са густом вегетацијом. Код нас се појављује у марту као селица и у прелету. Сматра се ретком или је због скривеног начина живота тешко утврдити бројност.

Jynx torquilla

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: вијоглава

Енглески назив: Wryneck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16-17 см, распон крила 25-27 см, тежина 30-40 g.

Гнездење: Гнезди се у рупама на дрвету или зиду. Полаже 7-10 јаја, беле боје.

Исхрана: Углавном мрави и још понеки инсекти, бобице у миграцији.

Станиште: Врста низија, живи на рубовима шума, у воћњацима, парковима, вртовима. Насељава већи део Европе, код нас је широко распрострањена.

Lanius collurio

Класа: Aves

Фамилија: *Laniidae*

Народни назив: руси сврачак

Енглески назив: Red-backed shrike

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 17 см, распон крила 24-27 см, тежина 25-26 г.

Гнездо: Гради лабаво лоптасто гнездо од различних бильних делова чврсто обложено,ично у жбуњу наоко 1 м висине. Полаже 3-7 јаја, боје околине, са пегама различитих боја.

Исхрана: Углавном инсекти, највише бубе, понекад ситне птице и друге животиње.

Станиште: Сунчани, отворени терени са жбуњем и ниским дрвећем.

Lanius excubitor

Класа: Aves

Фамилија: Laniidae

Народни назив: велики сврачак

Енглески назив: Great grey shrike

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 24-25 см, распон крила 30-34 см тежина 60-75 g.

Гнездо: Прави кабасто гнездо од гранчица и траве фино обложено, на дрвету наоко 3-7 м висине. Полаже 4-7 јаја, варијабилна по боји чак и у истом положају.

Исхрана: Крупни инсекти, нарочито бубе, ситни гмизавци, птице и сисари.

Станиште: Отворени предели са доста жбуња и дрвећа. Широко распрострањена врста у целој Европи. Код нас долази из северне Европе на презимљавање, широко распространета у низим пределима.

Lanius minor

Класа: Aves

Фамилија: *Laniidae*

Народни назив: сиви сврачак

Енглески назив: Lesser gray shrike

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20 см, распон крила 32-34,5 см, тежина 45-65 г.

Гнездо: Гради лоптасто гнездо од разног биљног материјала, на низок дрвећу, обичнооко 5 м изнад тла.

Исхрана: Искључиво инсекти, нарочито бубе.

Станиште: Топли отворени предели са разбацим скупинама жбуња и дрвећа. И нашим крајевима је селица, живи на целом подручју Србије, на одговарајућим стаништима.

Lanius senator

Класа: Aves

Фамилија: *Laniidae*

Народни назив: риђоглави сврачак

Енглески назив: Woodchat shrike

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18 cm, распон крила 26-28 cm, тежина 30-40 g.

Гнездо: Чврсто лоптасто гнездо од гранчица и лишћа, смештено на дрвету. Полаже 5-6 јаја, зеленкаста са смеђим мрљама.

Исхрана: Инсекти, нарочито бубе, понеки ситни кичмењаци.

Станиште: Рубови шума, стари воћњаци, поред путева, макије. Код нас је на гнездо, распространета је у источним крајевима.

Larus canus

Класа: Aves

Фамилија: Laridae

Народни назив: сиви галеб

Енглески назив: Common gull

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 38-44 см, распон крила 110-125 см, тежина 300-480 г.

Гнездо: Плитко округласто гнездо од биљног материјала на тлу. Полаже 3 јја маслинасте до бледо плаве боје.

Исхрана: Рибе, инсекти, глисте.

Станиште: Обале мора, језера, мочваре. Код нас долази у новембру и остаје до априла.

Larus melanocephalus

Класа: Aves

Фамилија: Laridae

Народни назив: црноглави галеб

Енглески назив: Mediterranean gull

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 36-38 см, распон крила 98-105 см, тежина 250-350 g.

Гнездо: Плитка удубљења обложена травом и перјем. Пологаје 3 јаја крем боје са тамним пегама.

Исхрана: Инсекти, рибе, морски бескичмењаци.

Станиште: Обале мора, лагуне, обале језера. Код нас се појављује у прелету, у марта и априлу, као и у октобру и новембру, понекад и презимљује.

Larus minutus

Класа: Aves

Фамилија: Laridae

Народни назив: мали галеб

Енглески назив: Little gull

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 25-27 см, распон крила 70-77 см, тежина 90-150 g.

Гнездо: Плитка удубљења обложена травом, често на води. Полаже 3 јада.

Исхрана: Инсекти, морски бескичмењаци.

Станиште: Гнезди се на обалама језера и мочвара, презимљује на мору. Код нас се појављује у марта и априлу, као и у августу и септембру, понекад презимљује.

Larus ridibundus

Класа: Aves

Фамилија: Laridae

Народни назив: речни галеб

Енглески назив: Black-headed gull

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 38-44 см, распон крила 94-105 см, тежина 160-310 g.

Гнездо: Прави плитко удубљење обложено перјем и лишћем, на голој земљи или међу мочварним растњем. Полаже 2-3 јаја, варијабилна по боји, зеленкаста или смеђа са тамнијим пегама и мрљама.

Исхрана: Инсекти, кишне глисте, морски бескичмењаци, биљни делови, разни отпаци са депонија.

Станиште: Заливи, језера, мочваре, паркови, огради. Код нас се гнезди дуж Дунава и Саве.

Limosa limosa

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: муљача

Енглески назив: Black-tailed godwit

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 36-44 см, распон крила 70-80 см, тежина 230-400 g.

Гнездо: Прави плитко удубљење обложено травом и лишћем на отвореном. Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци.

Станиште: Мочваре, влажне ливаде, слатине. Код нас се гнезди у северним крајевима, при летњој сеоби долази велики број птица из северних крајева.

Locustella fluviatilis

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: цврчић поточар

Енглески назив: River warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13 см, распон крила 19-22 см, тежина 16-19 g.

Гнездо: Лабаво направљено гнездо од лишћа, траве, на тлу у густишима. Полаже 5-6 јаја.

Исхрана: Инсекти, пауци.

Станиште: Густиши око стајаћих вода, мочваре, поплавне шуме.

Loxia curvirostra

Класа: Aves

Фамилија: Fringillidae

Народни назив: крстокљун

Енглески назив: Crossbill

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 17 см, распон крила 27-30 см, тежина 34-38 г.

Гнездење: Гради платформу од гранчица, на дрвету близу дебла. Полаже 4 јаја, прљавобеле боје.

Исхрана: Семење четинара, нарочито смрче.

Станиште: Четинарске шуме бора а нарочито смрче широм Европе. Код нас је распрострањена на одговарајућим стаништима.

Luscinia luscinia

Класа: Aves

Фамилија: *Turdidae*

Народни назив: велики славуј

Енглески назив: Trush nightingale

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16 см, распон крила 24-27 см, тежина 25-32 г.

Гнездо: Лабаво гнездо од траве и лишћа смештено на тлу.
Полаже 4-5 јаја модрозелене боје са светлим и тамним флексама.

Исхрана: Бескичмењаци, семење и сочни плодови.

Станиште: Отворене шуме, густи шиљаци обично дуж река, паркови, воћњаци. Код нас је редак, распострањен је у североисточним крајевима.

Luscinia svecica

Класа: Aves

Фамилија: *Turdidae*

Народни назив: модровољка

Енглески назив: Bluethroat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14 см распон крила 20-23 см, тежина 15-25 g.

Гнездо: Округласто гнездо смештено у густишима. Полаже 5-6 јаја, плавозелене боје.

Исхрана: Инсекти, семење, сочни плодови.

Станиште: Тундре, влажне шуме са дosta жбуња.

Lymnocryptes minimus

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: мала барска шљука

Енглески назив: Jack snipe

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 17-19 см, распон крила 36-40 см, тежина 40-70 г.

Гнездо: Округласто гнездо од траве смештено близу воде у вегетацији. Полаже 4 јая, маслинасте боје.

Исхрана: Инсекти, црви, мекушци.

Станиште: Гнезди се у тундрама, презимљује у низијама у мочварама.

Melanitta fusca

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: баршунасти турпан

Енглески назив: Velvet scoter

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 51-58 см, распон крила 90-100 см, тежина 1,2-1,8 kg.

Гнездо: На земљи близу воде, положе 7-9 јаја.

Исхрана: Мекушци и рачићи.

Станиште: Гнезди се у тундрама и тајгама, код нас је редак само у сеоби.

Melanocorypha calandra

Класа: Aves

Фамилија: Alaudidae

Народни назив: велика шева

Енглески назив: Calandra lark

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18-19 см, распон крила 34-42 см, тежина 50-70 г.

Гнездење: Плитка удубљења обложена травом, на тлу у ниској вегетацији. Полаже 4-5 јаја.

Исхрана: Инсекти, семење, изданци.

Станиште: Степе, травнате заједнице у побрђу, обрадива поља.

Mergus albellus

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: мали ронац

Енглески назив: Stew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 38-44 см, распон крила 55-70 см, тежина 600-900 g.

Гнежђење: У шупљем дрвету. Полаже 7-9 јада.

Исхрана: Углавном ситна риба, неке ларве инсеката.

Станиште: У време гнежђења живи на језерима где има шуме. У Србији се не гнезди, има је само на презимљавању и у пролазу. Малобројна је, код нас је забележена само у југозападним крајевима.

Mergus merganser

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Anatidae
- Народни назив:** велики ронац
- Енглески назив:** Goosander
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 58-66 см, распон крила 82-96 см, тежина 1,1-1,7 kg.
- Гнежђење:** У шупљини дрвета или стенама. Полаже 8-11 јаја беле боје.
- Исхрана:** Рибе.
- Станиште:** Гнезди се у северној Европи, код нас долази велики број птица у сеоби или на презимљавање.

Mergus serrator

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: средњи ронац

Енглески назив: Red-breasted merganser

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 52-58 см, распон крила 70-85 см, тежина 900-1200 г.

Гнежђење: На земљи добро скривено. Полаже 8-10 јаја маслинасте боје.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Гнезди се у северној Европи, код нас долази на презимљавање, најчешће на велика језера и веће реке.

Merops apiaster

Класа: Aves

Фамилија: *Meropidae*

Народни назив: пчеларица

Енглески назив: Bee-eater

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 27-29 см, распон крила 44-49 см, тежина 45-75 г.

Гнездење: Гнезди се колонијално, прави рупе на обали или насыпу у које полаже 6-7 јаја, ружичастобеле боје.

Исхрана: Највише пчеле и осе, али и остали летећи инсекти.

Станиште: Топла отворена станишта, пољопривредна са шумарцима близу река. Насељава јужну Европу. Код нас је селица, распрострањена је у целој земљи.

Miliaria calandra

Класа: Aves

Фамилија: Emberizidae

Народни назив: велика стрнадица

Енглески назив: Corn bunting

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18 см, распон крила 26-32 см, тежина 44-54 г.

Гнездо: Велико, лабаво гнездо од грубе траве, често у удубљењу на тлу.

Исхрана: Семење и бескичмењаци.

Станиште: Пољопривредна станица, гостиши. Станарица је и код нас је распрострањена у целој земљи.

Milvus migrans

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Accipitridae
- Народни назив:** црна луња
- Енглески назив:** Black kite
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 55-60 см, распон крила 145-165 см, тежина 650-900 g.
- Гнездо:** Гради платформу од гранчица смештену на дрвету. Полаже 2-3 јаја, беле боје са црвенкастим пегама.
- Исхрана:** Лешине али и ситни сисари, инсекти.
- Станиште:** Селица је, код нас на гнездо, углавном поред равничарских река црноморског слива.

Milvus milvus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: риђа луња

Енглески назив: Red kite

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 60-65 см, распон крила 155-185 см, тежина 850-1000 g.

Гнездо: Гради гнездо од гранчица и блата на дрвету. Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Ситни сисари, птице, кишне глисте, лешине.

Станиште: Шумска станиша у близини ораница или ливада. Код нас је постала врло ретка, насељавала је пределе око равничарских река.

Monticola saxatilis

Класа: Aves

Фамилија: Turdidae

Народни назив: кос камењар

Енглески назив: Rock trush

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18 см, распон крила 33-37 см, тежина 48-58 г.

Гнездо: У шупљинама стена или зидова прави лоптасто гнездо од траве обложено меком травом. Полаже 4-5 јаја бледоплаве боје.

Исхрана: Крупни инсекти, скакавци, гусенице.

Станиште: Сунчане, топле, камене терасе са групама дрвећа. Селица је, код нас на гнездо, распрострањена је у целој земљи.

Monticola solitarius

Класа: Aves

Фамилија: Turdidae

Народни назив: модрокос

Енглески назив: Blue rock thrush

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20 см, распон крила 33-37 см, тежина 50-60 g.

Гнездо: Прави гнездо од траве и маховине у шупљинама стена. Полаже 4-5 бледоплава јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, гуштери, мање змије, семење и сочни плодови.

Станиште: Стеновите обале, стеновити планински предели, високе зграде.

Montifringilla nivalis

Класа: Aves

Фамилија: Passeridae

Народни назив: планински врабац

Енглески назив: Snow finch

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 17 см, распон крила 34-38 см, тежина 35-40 g.

Гнездо: Прави гнездо од траве смештено у пукотинама стена. Полаже 4-5 јаја беле боје.

Исхрана: Семење и бескичмењаци.

Станиште: Високе планине изнад појаса шума, лети од 2000 до 3000 m надморске висине, зими се спушта ниже.

Neophron percnopterus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: бела кања

Енглески назив: Egyptian vulture

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 60-70 см, распон крила 155-180 см, тежина 1,8-2,2 kg.

Гнездење: На стенама у поткапинама или пећинама. Полаже 2 јаја прљавобеле боје.

Исхрана: Лешине и отпаци.

Станиште: Планинске регије. Селица је, код нас је лети на гнездењу, забележена је на Старој планини, Сувој планини, Мокрој гори, на Космају, у клисура-ма река Јерма и Увац.

Netta rufina

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: превез

Енглески назив: Red crested pochard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 53-57 см, распон крила 85-88 см, тежина 900-1200 g.

Гнездо: У густишима поред воде положе 8-10 јаја, бледозелене боје.

Исхрана: Биљни материјал.

Станиште: Гнезди се на низијским барама и језерима. Код нас је редак, појављује се зими углавном на југу земље.

Nucifraga caryocatactes

Класа: Aves

Фамилија: Corvidae

Народни назив: лешњикара

Енглески назив: Nutcracker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-23 см, распон крила 52-58 см, тежина 120-170 g.

Гнездо-њење: Чврсто добро направљено и обложено гнездо смештено скоро увек на четинару. Полаже 3-4 јаја, бела до тамно зелена.

Исхрана: Семе четинара, лешници, понекад неки бескичме-њаци.

Станиште: Шуме смрче или борова у планинским пределима, распрострањена је и у источној и западној Србији.

Numenius arquata

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: велика царска шљука

Енглески назив: Curlew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 50-60 см, распон крила 80-100 см, тежина 600-1000 г.

Гнездење: На тлу у ниској вегетацији положе 4 јаја маслинасто-зелена са смеђим пегама.

Исхрана: Инсекти, црви, рачићи, мекушци.

Станиште: Планинска тресетишта, баре и мочваре. Код нас се појављује зими у југозападним крајевима.

Numenius phaeopus

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: мала царска шљука

Енглески назив: Whimbrel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-46 см, распон крила 75-85 см, тежина 430-570 g.

Гнездење: На тлу у плитким удубљењима положе 3-4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, инсекти.

Станиште: Тундре, мочваре, обале северних мора. Код нас је веома ретка, појављује се само на сеоби.

Nycticorax nycticorax

Класа: Aves

Фамилија: Ardeidae

Народни назив: гак

Енглески назив: Night heron

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 60-65 см, распон крила 105-110 см, тежина 550-700 g.

Гнездење: Гнезди се у колонији, најчешће на дрвету прави велику платформу. Полаже 3-5 јаја бледоплаве боје.

Исхрана: Рибе, водоземци и инсекти.

Станиште: Мочварна станишта. Код нас се гнезди дуж Дунава и Саве и на крајњем југу.

Oriolus oriolus

Класа: Aves

Фамилија: *Oriolidae*

Народни назив: вуга

Енглески назив: Golden oriool

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 24 см, распон крила 44-47 см, тежина 55-80 g.

Гнездо: Гнездо је мало округласто, висеће, закачено за грану. Полаже 3-4 јаја, крем боје са тамним мрљама.

Исхрана: Инсекти, нарочито крупне ларве, бобице.

Станиште: Паркови, вртови, отворене шуме, честари. Селица је код нас је на гнездо, распрострањена је у це-лој Србији.

Otis tarda

Класа: Aves

Фамилија: *Otidae*

Народни назив: велика дропља

Енглески назив: Great bustard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 75-105 см, распон крила 190-260 см, тежина 12-16 kg.

Гнекђење: Плитка удубљења на тлу у ниској вегетацији. Половине 2-3 јаја.

Исхрана: Биљни материјал, бескичмењаци.

Станиште: Степе, широке речне долине, равнице. Станарица је, код нас се гнезди само у северном Банату.

Otus scops

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: Ћук

Енглески назив: Eurasian scops owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 19-20 см, распон крила 53-63 см, тежина 80-120 g.

Гнежђење: У шупљинама дрвета, зграда, понекад у напуштеном гнезду врана. Полаже 4-5 јаја, беле боје.

Исхрана: Углавном инсекти, понекад ситније птице, гуштери и сисари.

Станиште: Насељава низије, топла, сува отворена станишта са шумарцима. Селица је, код нас је на гнежђењу, распрострањена је у целој земљи.

Oxyura leucocephala

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: белоглава патка

Енглески назив: White-headed duck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 43-48 см, распон крила 62-70 см, тежина 550-800 g.

Гнездење: Гради платформу у тршћацима. Полаже 5-10 јаја.

Исхрана: Углавном ларве водених инсеката, семење.

Станиште: Плитка обрасла језера и баре. Код нас је ретка, могу се наћи само лутајући примерци.

Pandion haliaetus

Класа: Aves

Фамилија: *Pandionidae*

Народни назив: Рибар, орао рибар

Енглески назив: Osprey

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 55-65 см, распон крила 145-160 см, тежина 1,1-1,6 kg.

Гнездо: Гради велико гнездо од грана, обложено маховином, на дрвету. Полаже 2-3 јаја беле боје са смеђим пегама.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Реке, језера, морске обале, где има доволно рибе. Код нас је изузетно редак, може се видети једино у јесењем и пролећном прелету.

Panurus blarmicus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** *Timelidae*
- Народни назив:** брката сеница
- Енглески назив:** Bearded tit
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 12 см, распон крила 16-18 см, тежина 14-19 г.
- Гнежђење:** Дубоко округласто гнездо у трсци. Полаже 4-8 јаја крем боје.
- Исхрана:** Бескичмењаци, семење.
- Станиште:** Тршћаци. Станарица је, код нас распрострањена у Подунављу.

Parus lugubris

Класа: Aves

Фамилија: Paridae

Народни назив: велика сива сеница

Енглески назив: Sombre tit

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14 см, распон крила 21-23 см, тежина 15-19 г.

Гнездо: Прави округласто гнездо од разног биљног материјала обложено перјем, у шупљини дрвета. Пологаје 5-7 јаја, бела са црвенкастим пегама.

Исхрана: Ситни бескичмењаци, нарочито њихове ларве.

Станиште: Отворене шуме, воћњаци, виногради, шипражје. Станарица је, код нас распрострањена у целој земљи.

Parus montanus

Класа: Aves

Фамилија: Paridae

Народни назив: планинска сива стеница

Енглески назив: Willow tit

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 11 см, распон крила 17-20 см, тежина 10-13 g.

Гнездо: Лоптасто гнездо од траве смештено у шупљем дрвету. Полаже 6-9 јаја беле боје са смеђим пегама.

Исхрана: Бескичмењаци, семење и бобице.

Станиште: Четинарске шуме планинског појаса. Станарица је, код нас широко распрострањена.

Pelecanus crispus

Класа: Aves

Фамилија: *Pelecanidae*

Народни назив: кудрави несит

Енглески назив: Dalmatian pelican

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 160-175 см, распон крила 280-290 см, тежина 10-11 kg.

Гнездо: Гради хумку од гранчица у коју полаже 2 јаја беле боје.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Плитка језера са тршћацима. Код нас се не гнезди, забележен је у клисури реке Увац.

Pelecanus onocrotalus

Класа: Aves

Фамилија: Pelecanidae

Народни назив: ружичasti несит

Енглески назив: White pelican

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 140-170 см, распон крила 275-290 см, тежина 10-11kg.

Гнездење: Гради хумку од гранчица смештену у тршћацима или на адама. Полаже 2 јаја беле боје.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Плитка, низијска језера или делте река. Код нас се више не гнезди и скоро је нестало, забележен је у клисури реке Увац.

Pernis apivorus

Класа: Aves

Фамилија: Accipitridae

Народни назив: осичар, јастреб осичар

Енглески назив: European honey buzzard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 50-60 см, распон крила 135-160 см, тежина 500-1000 g.

Гнездо: На дрвету, често дограђује постојеће гнездо. Понавља 2 јаја.

Исхрана: Углавном ларве пчела и оса, али и остали крупни инсекти, повремено и ситни глодари.

Станиште: Шумска станишта, претежно старе лишћарске шуме. Селица је, код нас долази лети, широко распрострањен.

Phalacrocorax carbo

Класа: Aves

Фамилија: *Phalacrocoracidae*

Народни назив: велики вранац

Енглески назив: Cormorant

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 80-100 см, распон крила 130-160 см, тежина 2,5-3,5 kg.

Гнездење: Прави гнездо од гранчица на дрвету или у трсци. Полаже 3-4 јaja.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Гнезди се у колонијама на обалама мора или језера.

Phalacrocorax pygmaeus

Класа: Aves

Фамилија: *Phalacrocoracidae*

Народни назив: мали вранац

Енглески назив: Pygmy cormorant

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 45-55 см, распон крила 80-90 см, тежина 600-750 g.

Гнездење: На дрвету или у трсци. Полаже 3-4 јаја бледозелене боје.

Исхрана: Риба.

Станиште: Баре, језера са тршћацима. Код нас је распрострањен у Подунављу и Посавини.

Phalaropus fulicarius

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: пљоснокљуна лисконога шљука

Енглески назив: Grey phalarope

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 20-22 см, распон крила 37-44 см, тежина 42-68 г.

Гнездо: На тлу у растињу близу воде, положе 4 јаја.

Исхрана: Инсекти, мекушци, рачићи.

Станиште: Гнезди се у тундрама, код нас је веома редак гост.

Phalaropus lobatus

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: лисконога шљука

Енглески назив: Red-necked Phalarope

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18-19 см, распон крила 34-40 см, тежина 30-48 г.

Гнездење: Прави плитко удубљење обложено лишћем на тлу у ниској вегетацији. Полаже 4 јая.

Исхрана: Бескичмењаци, инсекти.

Станиште: Гнезди се у тундрама, презимљује у тропским крајевима. Код нас је ретка, само је у прелету.

Philomachus pugnax

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: прудник убојица

Енглески назив: Ruff

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 26-32 см, распон крила 54-56 см, тежина 130-230 g. Мужјак је доста крупнији од женке.

Гнежђење: Прави плитко ұдубљење обложено травом, скривено бујном вегетацијом. Полаже 4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци које лови у плићацима.

Станиште: Гнезди се у тундрама, код нас је на сеоби, или преко лета у мочварним, забареним пределима. Не гнезди се у овим крајевима.

Phoenicurus phoenicurus

Класа: Aves

Фамилија: *Turdidae*

Народни назив: обична црвенрепка

Енглески назив: Redstart

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14 см, распон крила 20-24 см, тежина 11-20 г.

Гнездо: Гради мало лоптасто гнездо од траве смештено у шупљини дрвета. Полаже 5-7 плавичастих јаја.

Исхрана: Углавном инсекти, сочни плодови у јесен.

Станиште: Отворене лишћарске шуме, паркови, пустопољине. Селица је, код нас долази лети. Широко распрострањена.

Phylloscopus bonelli

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: звиждак

Енглески назив: Bonelli's warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 11 см, распон крила 16-20 см, тежина 7-8g.

Гнездо: Гради округласто гнездо од траве фино обложено, на земљи, скривено. Полаже 4-6 јада беле боје са смеђим флексама.

Исхрана: Инсекти и остали бескичмењаци.

Станиште: Шуме, често борове од 700-2000 м надморске висине. Селица је, код нас је на гнездо, распострањена је у југоисточној и југозападној Србији.

Picoides tridactylus

Класа: Aves

Фамилија: Picidae

Народни назив: тропрсти детлић

Енглески назив: Three-toed woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 21-22 см, распон крила 32-35 см, тежина 60-75 г.

Гнездење: Прави рупу у трулом четинарском стаблу у коју по-лаже 3-5 јаја.

Исхрана: Инсекти, углавном ларве инсеката које живе у дрвetu.

Станиште: Северне, густе, влажне, четинарске шуме. Станицица је, код нас је распрострањена у југозападној Србији.

Picus canus

Класа: Aves

Фамилија: *Picidae*

Народни назив: сива жуна

Енглески назив: Grey-headed woodpecker

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 25-26 см, распон крила 38-40 см, тежина 100-150 g.

Гнездо: Прави рупу у дрвету, облаже је иверјем, полаже 7-9 јаја.

Исхрана: Углавном мрави и други инсекти, понекад семење и сочни плодови.

Станиште: Отворене лишћарске шуме, планинске четинарске шуме. Код нас је станарица, широко распрострањена.

Platalea leucorodia

Класа: Aves

Фамилија: Threskiornithidae

Народни назив: кашикар

Енглески назив: Eurasian spoonbill

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 80-90 см, распон крила 115-130 см, тежина 1,4-1,9 kg.

Гнездо: Колонијално, прави гнездо у тршћацима или жбуњу. Полаже 3-4 јаја.

Исхрана: Ситни водени инсекти, рибе, рачићи, мекушци.

Станиште: Плитка језера, баре, лагуне. Селица је, код нас, долази на пролеће на гнездо.

Plegadis falcinellus

Класа: Aves

Фамилија: Threskiornithidae

Народни назив: ражањ

Енглески назив: Glossy ibis

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 55-65 см, распон крила 80-95 см, тежина 550-650 g.

Гнездење: У колонии, гради платформу од гранчица у жбуњу или трсци. Полаже 4-5 јаја бледозелене боје.

Исхрана: Ларве водених инсеката и друге водене животиње.

Станиште: Мочваре, баре. Код нас се гнезди дуж Саве и Дунава.

Pluvialis apricaria

Класа: Aves

Фамилија: Charadriidae

Народни назив: златни жалар

Енглески назив: Golden plover

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 26-29 см, распон крила 67-76 см, тежина 150-220 g.

Гнездење: На тлу у ниској трави положе 4 јая.

Исхрана: Бескичмењаци, бобице и семење.

Станиште: Мочваре, низијски пашњаци. Код нас је ретка, јавља се само у прелету.

Podiceps (Tachybaptus) ruficollis

Класа: Aves

Фамилија: Podicipedidae

Народни назив: мали гњурац

Енглески назив: Little grebe

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 25-29 см, распон крила 40-44 см, тежина 140-230 g.

Гнездо-дејство: Гнездо прави од водених биљака, плута на води. Полаже 4-6 јаја.

Исхрана: Ситна риба, ракчићи, водени инсекти.

Станиште: Мочваре, баре, плитка језера, канали, споротекуће воде. Код нас се гнезди у целој земљи.

Podiceps auritus

Класа: Aves

Фамилија: Podicipedidae

Народни назив: златоухи гњурац

Енглески назив: Slavonian grebe

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 31-38 см, распон крила 60-65 см, тежина 350-450 g.

Гнездење: Гнездо је плутајуће, направљено од водених биљака. Полаже 4-5 јаја.

Исхрана: Рибе.

Станиште: Језера и баре са густом вегетацијом. Код нас је врло ретка, појављује се зими.

Podiceps cristatus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Podicipedidae
- Народни назив:** Ѓубасти гњурац
- Енглески назив:** Great crested grebe
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 46-51 см, распон крила 85-89 см, тежина 800-1400 g.
- Гнездо:** Гнездо је плутајуће, направљено од водених биљака осигурено околном вегетацијом. Полаже 3-4 јаја.
- Исхрана:** Рибе, водени инсекти, мекушци.
- Станиште:** Гнезди се на језерима, споротекућим рекама.

Podiceps griseigena

Класа: Aves

Фамилија: *Podicipedidae*

Народни назив: риђоврати гњурац

Енглески назив: Red-necked grebe

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-50 cm, распон крила 80-85 cm, тежина 500-800 g.

Гнездење: Прави плутајућу хумку од воденог биља у коју по-лаже 4-5 јаја.

Исхрана: Ситна риба, водени инсекти, рачићи.

Станиште: Обале језера са густом воденом вегетацијом. Гнезди се у Војводини, дуж Дунава, у осталим деловима земље у прелету.

Podiceps nigricollis

- Класа:** Aves
- Фамилија:** *Podicipedidae*
- Народни назив:** црноврати гњурац
- Енглески назив:** Black-necked grebe
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 28-34 см, распон крила 80-85 см, тежина 500-800 g.
- Гнездо:** Прави плутајућу хумку од разних бильних делова. Полаже 4-5 јаја, беле боје. Гнезди се у колонијама често са галебом.
- Исхрана:** Рибе.
- Станиште:** Гнезди се на барама са густом вегетацијом. Код нас је на гнездо, зими и у прелету.

Porzana porzana

Класа: Aves

Фамилија: *Rallidae*

Народни назив: барски петлић

Енглески назив: Spotted crake

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-24 см, распон крила 37-42 см, тежина 70-100 g.

Гнездо: Лоптасто гнездо скривено у густој вегетацији поред воде. Полаже 10-12 јаја маслинасте боје.

Исхрана: Водени бескичмењаци, понекад биљни делови.

Станиште: Мочваре, реке и језера са густом вегетацијом. Ретка је, али и због скривеног начина живота нема поузданних података о распрострањењу и бројности.

Prunella collaris

Класа: Aves

Фамилија: *Prunellidae*

Народни назив: планински попић

Енглески назив: Alpine accentor

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 18 см, распон крила 30-33 см, тежина 33-43 г.

Гнездо: Прави гнездо од траве обложено маховином и перјем, смештено у шупљини стена. Полаже 3-4 плавичаста јаја.

Исхрана: Инсекти, пауци, кишне глисте, пужеви и семење.

Станиште: Планински предели изнад појаса шума. Код нас је станарица или на презимљавању.

Pyrhocorax graculus

Класа: Aves

Фамилија: Corvidae

Народни назив: жутокљуна галица

Енглески назив: Alpine chough

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 38 см, распон крила 75-85 см, тежина 190-240 g.

Гнездо: На полици, у пукотини стена, пећини, тунелу, згра-ди, прави гнездо од гранчица, фино обложено. Полаже 3-5 јаја беле боје.

Исхрана: Инсекти, у јесен бобице .

Станиште: Искључиво високе планине од границе шуме до границе снега. Код нас је станарица, распострањена је на Старој планини и у југозападној Србији.

Pyrrhocorax pyrrhocorax

Класа: Aves

Фамилија: Corvidae

Народни назив: црвенокљуна галица

Енглески назив: Chough

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 39-40 см, распон крила 73-90 см, тежина 230-350 g.

Гнездење: Прави гнезда од гранчица на литицима, у потка-пинама и пећинама. Полаже 3-5 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, бобице, житарице.

Станиште: Гнезди се на високим планинама између 1500-2500 м надморске висине, избегава присуство човека. Доста је ретка.

Rallus aquaticus

Класа: Aves

Фамилија: *Rallidae*

Народни назив: барски петлован

Енглески назив: Water rail

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-28 см, распон крила 38-45 см, тежина 100-140 g.

Гнездо: Гради лоптасто гнездо на земљи у густој вегетацији близу воде. Полаже 6-11 јаја.

Исхрана: Водени бескичмењаци, инсекти, биљни материјал.

Станиште: Тршћаци, мочваре, реке и језера са околном бујном вегетацијом. Селица је, код нас је на гнездоњу, распрострањена је у јужним крајевима.

Recurvirostra avosseta

Класа: Aves

Фамилија: *Recurvirostridae*

Народни назив: сабљарка

Енглески назив: Avocet

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 42-46 см, распон крила 77-80 см, тежина 230-290 g.

Гнездење: Плитка удубљења, обложено каменчићима на отвореном близу воде. Полаже 3-4 јада.

Исхрана: Ситни бескичмењаци.

Станиште: Заливи, лагуне, баре, слатине, плитка језера. Код нас је врло ретка, распрострањена је у северним и североисточним крајевима.

Regulus ignicapillus

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: ватроглави царић

Енглески назив: Firecrest

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 9 см, распон крила 13-16 см, тежина 5-7g.

Гнездо: Дубоко лоптасто гнездо од маховине, лишаја, смештено у крошњи дрвећа. Полаже 7-11 јаја, руничасте боје са црвеним тачкицама.

Исхрана: Ларве инсеката, биљне ваши, пауци.

Станиште: Четинарске шуме али и вртови, шибљаци, појединачна стабла на отвореном. Код нас је распострањена у целој земљи на сеоби, у југозападниј Србији и као станарица.

Remiz pendulinus

Класа: Aves

Фамилија: Remizidae

Народни назив: бела сеница

Енглески назив: Penduline tit

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 11 см, распон крила 16-17 см, тежина 7-9g.

Гнездо: Велико, висеће купасто гнездо. Полаже 6-8 јаја, беле боје.

Исхрана: Инсекти и пауци, семење.

Станиште: Живи поред слатких или сланих вода са бујном вегетацијом. У северним крајевима Србије дуж Дунава има гнездарица, у југоисточним крајевима станарица или на сеоби.

Riparia riparia

Класа: Aves

Фамилија: Hirundinidae

Народни назив: брегунице

Енглески назив: Sand martin

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 12 см, распон крила 27-29 см, тежина 10-17 g.

Гнежђење: Гнезди се колонијално, праве тунеле на обалама у којима су лоптаста гнезда од траве и перја. Половине 4-6 јаја беле боје.

Исхрана: Ситни инсекти и пауци које лови у ваздуху.

Станиште: Отворени предели у близини река. Селица је, код нас је распрострањена у Поморављу и источној Србији.

Saxicola torquata

Класа: Aves

Фамилија: *Turdidae*

Народни назив: црноглава траварка

Енглески назив: Stonechat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 12 см, распон крила 18-21 см, тежина 13-18 г.

Гнездо: Гради лабаво гнездо од сувог лишћа и стабљика, обложено перјем и вуном.

Исхрана: Бескичмењаци, ситни гуштери, у јесен семење.

Станиште: Пешчаре, пустопољине, младе културе четинара. Код нас долази лети, распрострањена је у целој земљи.

Serinus serinus

Класа: Aves

Фамилија: Fringillidae

Народни назив: жутарица

Енглески назив: Serin

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 11,5 см, распон крила 20-23 см, тежина 11-13 г.

Гнездо: Прави мало лоптасто гнездо од стабљика, маховине и лишајева, густо, нежно обложено, смештено на четинару или воћкарици. Полаже 3-4 јаја плавичастобеле боје са рђастим пегама.

Исхрана: Ситно семење.

Станиште: Рубови шума, чистине, паркови, виногради, вртови. Медитеранска врста која се проширила на целу Европу. Код нас је селица, широко распрострањена, не зимује у Србији.

Sitta neumayer

Класа: Aves

Фамилија: Sittidae

Народни назив: бргљез лончар

Енглески назив: Rock nuthatch

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 13-14 см, распон крила 23-25 см, тежина 25-35 г.

Гнездо: Гнездо прави од блата обложено перјем, вуном и длакама, смештеноично на северним странама стена. Полаже 6-10 јаја беле боје са црвенкастим пегама.

Исхрана: Лети инсекти, зими семење, неке врсте пужева.

Станиште: Сунчане кршевите стране са слабом жбунастом вегетацијом до 1000 м надморске висине. Станицица је, код нас се може наћи у југозападним крајевима.

Somateria mollissima

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: гавка

Енглески назив: Eider

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 50-71 см, распон крила 80-105 см, тежина 1,5-2,5 kg.

Гнездо: На отвореном тлу, положе 4-6 јаја зеленкастосиве боје.

Исхрана: Мекушци, школке.

Станиште: Гнезди се на обалама северне Европе. Код нас долази повремено и нередовно на веће воде, стајаће и текуће.

Sterna albifrons

Класа: Aves

Фамилија: Sternidae

Народни назив: мала чигра

Енглески назив: Little tern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-24 см, распон крила 48-55 см, тежина 200-220 g.

Гнездо: Плитка необложена јубљења у песку или шљунку.

Исхрана: Ситна риба, рачићи, инсекти.

Станиште: На обалама мора или река. Селица је, код нас је на гнездо, распрострањена је у Подунављу.

Sterna caspia

Класа: Aves

Фамилија: Sternidae

Народни назив: велика чигра

Енглески назив: Caspian tern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 47-54 см, распон крила 130-145 см, тежина 600-750 г.

Гнездење: На отвореном тлу, полаже 1-3 јая.

Исхрана: Углавном риба.

Станиште: Код нас се појављује од априла до септембра.

Sterna hirundo

Класа: Aves

Фамилија: Sternidae

Народни назив: обична чигра

Енглески назив: Common tern

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 31-35 см, распон крила 77-98 см, тежина 90-150 g.

Гнездо: Плитка обложена џубљења. Полаже 1-3 јая, зелене или плаве боје.

Исхрана: Рибе, рачићи.

Станиште: Дуж обала мора, језера, река. Селица је, код нас на гнездо, широко распрострањена.

Streptopelia turtur (Ghana)

Класа: Aves

Фамилија: *Columbidae*

Народни назив: грлица

Енглески назив: Turtle dove

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина 26-28 см, распон крила 47-53 см, тежина 100-1700 g.

Гнездење: Лабава платформа од гранчица у густишима или на мањем дрвту. Полаже 1-2 јаја беле боје.

Исхрана: Плодови, семење житарица и корова.

Станиште: Пољопривредна земљишта, шумарци, шипражје, паркови, вртови. У Србији је бројна и распострањена на целој територији. Код нас је селица или у прелету, долази у марту и априлу, затим у августу и септембру.

Strix aluco

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: шумска сова

Енглески назив: Tawny owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 37-39 см, распон крила 95-100 см, тежина 350-500 g.

Гнездо: У шупљем дрвету, у старом сврачјем гнезду, ретко на зградама. Полаже 2-5 јаја беле боје.

Исхрана: Разне врсте ситних сисара, птица, водоземаца, црва и инсеката.

Станиште: Лишћарске шуме са пропланцима, просекама, парковима, шумарцима, у близини насеља. Станица је, распрострањена је у целој Србији.

Strix uralensis

Класа: Aves

Фамилија: *Strigidae*

Народни назив: дугорепа сова

Енглески назив: Ural owl

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 60-62 см, распон крила 125-135 см, тежина 500-1000 g.

Гнездо: У шупљем дрвету или у туђем гнезду. Полаже 2-4 јаја, беле боје.

Исхрана: Ситни сисари до величине пацова и птице до величине голуба.

Станиште: Букове и четинарске шуме са отвореним просторима, од побрђа до планинског појаса. Врло је ретка код нас, забележена је на Старој планини, Копаонику, Голији, Јавору, Златару.

Sturnus roseus

Класа: Aves

Фамилија: Corvidae

Народни назив: ружичести чворак

Енглески назив: Rose-coloured starling

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 21 см, распон крила 38-40 см, тежина 70-80 g.

Гнездење: Гнезди се у колонији, на литицама или зградама. Полаже 3-6 јаја бледо плаве боје.

Исхрана: Углавном инсекти, али и бобице и плодови.

Станиште: Сува травната станишта и полупустине. Код нас је лети на гнездењу у јужним крајевима земље.

Sylvia borin

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: велика грмуша

Енглески назив: Garden warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14 см, распон крила 20-24 см, тежина 19-22 г.

Гнездо: Прави лоптасто гнездо од траве, смештено у ниском жбуњу. Полаже 4-5 јаја.

Исхрана: Инсекти и пауци, у јесен бобице и плодови.

Станиште: Отворене лишћарске шуме са густим спратом жбуња. Селица је, у нашим крајевима је врло честа.

Sylvia melanocephala

- Класа:** Aves
- Фамилија:** *Sylviidae*
- Народни назив:** црноглава средоземна грмуша
- Енглески назив:** Sardinian warbler
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 13 см, распон крила 15-18 см, тежина 11-14 g.
- Гнездо:** Гради купасто гнездо од траве. Полаже 3-4 јаја.
- Исхрана:** Инсекти, сочни плодови.
- Станиште:** Отворене шуме, шибљаци, поља са ретким жбуњем. Код нас је ретка, долази лети, може се наћи на крајњем југу Србије.

Sylvia nisoria

Класа: Aves

Фамилија: *Sylviidae*

Народни назив: пиргаста грмуша

Енглески назив: Barred warbler

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 15 cm, распон крила 23-27 cm, тежина 23-26 g.

Гнездо: Прави лабаво гнездо од мртвог лишћа и траве у рапчи гранчица. Полаже обично 5 јаја, зеленкасто-сиве боје.

Исхрана: Инсекти, бобице и плодови у јесен.

Станиште: Шуме поред река, трновити честари. Селица је, у нашим крајевима се гнезди, широко распрострањена.

Tadorna feruginea

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: утва златокрила

Енглески назив: Ruddy shelduck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 61-67 см, распон крила 120-145 см, тежина 1,1-1,5 kg.

Гнездо: У шупљини дрвета положе 8-9 јаја.

Исхрана: Биљни материјал и ситни бескичмењаци.

Станиште: Разна влажна станишта, делте река. Код нас је врло ретка.

Tadorna tadorna

Класа: Aves

Фамилија: Anatidae

Народни назив: шарена утва

Енглески назив: Shelduck

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 60-70 cm, распон крила 110-130 cm, тежина 1-1,3 kg.

Гнездење: У шупљини дрвета, полаже 8-10 јаја беле боје.

Исхрана: Мекушци и рачићи које се налази у муљу.

Станиште: Насељава песковите и муљевите обале мора али и мочваре, слатине на копну. Код нас је врло ретка.

Tetrao urogallus

Класа: Aves

Фамилија: Tetraonidae

Народни назив: велики тетреб

Енглески назив: Capercaillie

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 60-87 см, распон крила 87-125 см, тежина 1,5-2 kg.

Гнездо: Плитка удубљења на земљи, понекад користи туђа напуштена гнезда. Полаже 7-11 јаја, жућкастобеле боје са смеђим мрљама.

Исхрана: Четине бора, бобице, пупољци, лишће, инсекти, пауци.

Станиште: Велике густе четинарске шуме, далеко од људи. Наши простори су западна и јужна граница распрострањења. У Србији се може још наћи на Старој планини и југозападним крајевима.

Tetrao tetrix

Класа: Aves

Фамилија: Otidae

Народни назив: мала дропља

Енглески назив: Little bustard

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина 40-45 см, распон крила 105-115 см, тежина 600-950 g.

Гнездо: Плитка удубљења на тлу окружена ниском вегетацијом. Полаже 3-4 јаја маслинасто-браон боје са тамним мрљама.

Исхрана: Разни биљни делови, бескичмењаци.

Станиште: Пољопривредна поља, ливаде. Код нас је ретка, распрострањена је у југоисточним крајевима.

Tichodroma muraria

Класа: Aves

Фамилија: *Tichodromadidae*

Народни назив: пузгавац

Енглески назив: Wallcreeper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 16 см, распон крила 27-32 см, тежина 17-19 g.

Гнездо: Гради гнездо од траве или маховине смештено у пукотини стене. Полаже 4-5 јаја беле боје са црвенкастим пегама.

Исхрана: Ситни инсекти и пауци.

Станиште: Кршевити предели на надморским висинама од 1000-2000 m. Код нас је распрострањена у југозападним и североисточним крајевима.

Tringa erythropus

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: црни прудник

Енглески назив: Spotted redshank

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 29-32 см, распон крила 55-65 см, тежина 130-200 g.

Гнездо: Плитка удубљења, слабо обложена, на отвореном тлу. Полаже 4 јаја маслинасто-зелене боје.

Исхрана: Бескичмењаци, инсекти.

Станиште: Гнезди се на Арктику, код нас је на презимљавању и у прелету.

Tringa glareola

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: шумски прудник

Енглески назив: Wood sandpiper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 19-21 см, распон крила 50-55 см, тежина 55-75 г.

Гнездо: На земљи у густој вегетацији, понекад у старом гнезду на дрвету. Полаже 4 јая.

Исхрана: Бескичмењаци, рибља млађ, пуноглавци, семење и алге.

Станиште: Отворена шумска станишта са барама или мочварама, поред река. Гнезди се на северу Евроазије, код нас је на сеоби.

Tringa nebularia

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: зеленоноги прудник

Енглески назив: Greenshank

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 30-35 см, распон крила 60-70 см, тежина 130-240 g.

Гнездење: Плитко удубљење на земљи поред стена или у трави. Полаже 4 јаја.

Исхрана: Бескичмењаци, пуноглавци, рибља млађи.

Станиште: Баре и мочваре, на северу Европе, код нас је на сеоби или зимује, забележена је на Старој планини.

Tringa ochropus

- Класа:** Aves
- Фамилија:** Scolopacidae
- Народни назив:** барски прудник
- Енглески назив:** Green sandpiper
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости
- Димензије:** Дужина 21-24 см, распон крила 50-60 см, тежина 70-90 g.
- Гнездо:** Користи напуштена гнезда голубова или дроздова. Полаже 4 јаја крем боје са црвеносмеђим мрља-ма.
- Исхрана:** Бескичмењаци, ситна риба.
- Станиште:** Мочварна станишта у близини шуме, обале река и језера. Настањује источну Европу. Код нас је присутна током зимске сеобе. Забележена је на Космају и Старој планини.

Tringa stagnatilis

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: танкокљуни прудник

Енглески назив: Marsh sandpiper

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 22-25cm, распон крила 50-55 cm, тежина 55-100 g.

Гнездење: Плитко удубљење у ниском растињу. Полаже 4 јаја, крем боје са смеђим пегама.

Исхрана: Инсекти, мекушци, рачићи.

Станиште: Мочваре, обале језера и мора. Насељава источну Европу, код нас је ретка.

Tringa totanus

Класа: Aves

Фамилија: Scolopacidae

Народни назив: црвеноноги прудник

Енглески назив: Redshank

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 27-29 см, распон крила 55-65 см, тежина 105-165 g.

Гнездење: Плитка обложена удубљења на отвореном тлу.
Полаже 4 јаја маслинасте боје са смеђим пегама.

Исхрана: Инсекти, кишне глисте, мекушци.

Станиште: Мочваре, пустопољине. Код нас је врло ретка,
појављује се зими у најужнијим крајевима.

Turdus pilaris

Класа: Aves

Фамилија: *Turdidae*

Народни назив: дрозд боровњак

Енглески назив: Fieldfare

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 25 см, распон крила 39-42 см, тежина 90-110 g.

Гнездо: Гради гломазно гнездо од различних бильних делова, обложено блатом и травом, на дрвету или тулу. Пологаје 5-6 јаја, варијабилна по боји, најчешће плавичаста са смеђим мрљама.

Исхрана: Бескичмењаци, у јесен и зиму плодови.

Станиште: Шуме са просекама и пропланцима, рубови шума, паркови, вртови. Широко распрострањена врста у целој Европи и код нас.

Turdus torquatus

Класа: Aves

Фамилија: *Turdidae*

Народни назив: кос огриличар

Енглески назив: Ring ouzel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 24 см, распон крила 38-42 см, тежина 95-130 g.

Гнездо: Добро исплетено гнездо од траве и лишћа смештено у рапчи дрвета. Полаже 4-5 јаја плавичастозелене боје са тамним пегама.

Исхрана: Углавном бескичмењаци, бобице и плодови у јесен.

Станиште: Дивљи и недоступни планински предели зими. Код нас је распрострањена у јужним деловима земље, на Старој планини, Голији, Златибору.

Turdus viscivorus

Класа: Aves

Фамилија: Turdidae

Народни назив: дрозд имелаш

Енглески назив: Mistle thrush

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 27 см, распон крила 42-47,5, тежина 100-130 g.

Гнездо: Прави гломазно, лоптасто гнездо од разног бильног материјала, обложено фином травом, смештено у рачви дрвета. Полаже 4-5 јаја, бледозелене боје са пурпурним мрљама.

Исхрана: Разни бескичмењаци, плодови у јесен и зиму.

Станиште: Шуме, паркови, вртови, пољопривредна добра. У Србију долази из северне Европе на презимљавање, широко распрострањена.

Tyto alba

- Класа:** Aves
- Фамилија:** *Strigidae*
- Народни назив:** кукувија
- Енглески назив:** Barn owl
- Основ заштите:** Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција
- Димензије:** Дужина 33-35 см, распон крила 85-93 см, тежина 240-360 g.
- Гнездо:** У дупљама дрвећа или у рупама на грађевинама. Полаже 4-7 јаја, глатка беле боје.
- Исхрана:** Ситни сисари, највише мишеви и волухарице, водоземци, мање птице.
- Станиште:** Отворени равни простори са шумарцима, густшима, око насеља и салаша. Широко распрострањена врста у Србији. Станарица је, бројност јој варира у зависности од бројности глодара.

Upupa epops

Класа: Aves

Фамилија: Upupidae

Народни назив: пупавац

Енглески назив: Hoopoe

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 26-28 см, распон крила 42-46 см, тежина 50-80 g.

Гнездење: Гнезди се у шупљим стаблима најчешће, али користи и рупе у зидовима зграда. Полаже 7-8 јаја, маслинасто-зелене боје.

Исхрана: Велики инсекти као и ларве и лутке, такође водоземци и гмизавци.

Станиште: Топла, сува, отворена станишта шароликог пејзажа шума и отвореног простора. Код нас је широко распрострањена, гнезди се у целој Србији.

Vanellus vanellus

Класа: Aves

Фамилија: Charadriidae

Народни назив: вивак

Енглески назив: Lapwing

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 28-31 см, распон крила 75-85 см, тежина 190-300 g.

Гнездење: Прави плитко удубљење слабо обложено. Полаже 4 јаја, маслинасто-зелене боје са крупним тамним мрљама.

Исхрана: Бескичмењаци, кишне глисте и бубе.

Станиште: Влажне ливаде, мочваре, пашњаци. Код нас је селица, распрострањена је у источној Србији.

СИСАРИ

Apodemus agrarius

Класа: Mammalia

Фамилија: Muridae

Народни назив: пругести миш

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела околу 10 см, дужина репа до 8 см.

Репродукција: Парање од марта до септембра, број окота: 3-4 годишње, величина окота: 4-8 (2-12) младунаца.

Исхрана: Семење, плодови, инсекти, зељасте биљке.

Станиште: Поља, рубови шума, паркови, насељена места, пољопривредна станишта. Код нас: у Војводини околу река и канала, дуж Саве, Дунава, Дрине, западне Мораве.

Arvicola terrestris (aphibius)

Класа: Mammalia

Фамилија: Arvicolidae

Народни назив: водена волухарица

Енглески назив: Water vole

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости - само у планинским подручјима

Димензије: Дужина тела без репа 14-22 см, дужина репа 9,5-14 см, тежина 150-220 г.

Репродукција: Парење од априла до септембра, број окота: 1-5 годишње, величина окота: 3-7 младунаца.

Исхрана: Храни се зеленим и подземним деловима биљака.

Станиште: Крај споротекућих река, мочвара, бара, језера. Широко распрострањена врста у целој Европи.

Canis aureus

Класа: *Mammalia*

Фамилија: *Canidae*

Народни назив: шакал

Енглески назив: Jackal

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина са репом 120 см, реп дужине 25-30 см, висина 50 см, тежина 15-20 kg.

Репродукција: Парање: фебруар, март, број окота: 1 годишње, величина окота: 5-8 младунаца.

Исхрана: Ситни глодари, ситна дивљач, птице, гмизавци, ситна стока и лешине.

Станиште: Оригинално станиште је сува субмедитеранска макија, али се проширио и у друге делове Европе. Код нас га има у источној и североисточној Србији, по неким проценама у последње време се проширио и у западне крајеве.

Canis lupus

Класа: Mammalia

Фамилија: Canidae

Народни назив: вук

Енглески назив: Wolf, Gray wolf

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Дужина тела до 170 см, висина 85 см, тежина до 80 kg.

Репродукција: Парење од децембра до февруара, број окота: 1 годишње, величина окота: 3-4 младунца.

Исхрана: Лови срну, јелена, дивокозу, зеца, домаћу стоку, храни се и лешинама.

Станиште: Наша популација вука је стабилна, процењује се на 700-800 јединки, у последње време бројност му је у порасту.

Chionomys nivalis

Класа: Mammalia

Фамилија: Arvicolidae

Народни назив: снежна волухарица

Енглески назив: Snow vole

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 14 см, дужина репа 7 см, тежина 48 g.

Репродукција: Пари се од априла до септембра, величина окота: 2-7 младунаца.

Исхрана: Корење разног планинског биља.

Станиште: Шуме и пашњаци. Код нас: у југоисточној Србији на Старој планини и Видличу.

Crocidura leucodon

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: пољска ровчица

Енглески назив: Fieldvole

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 7-9 см, дужина репа 3-4,5 см, тежина 6-13 g.

Репродукција: Пари се од марта до септембра, број окота: 2-4 годишње, величина окота: 3-10 младунаца.

Исхрана: Разноврсна исхрана, пре свега бескичмењаци.

Станиште: Пашњаци, шуме брдског региона до 1000 m надморске висине. Широко распрострањена врста код нас.

Crocidura suaveolens

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: баштенска ровчица

Енглески назив: Lesser white-toothed shrew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 50-75 mm, дужина репа 24-44 mm, тежина 3-7 g.

Репродукција: Пари се од марта до септембра, број окота: 4-5 годишње, величина окота: 1-6 младунаца.

Исхрана: Бескичмењаци.

Станиште: Различита станишта, врло често у насељима, у баштама и парковима. Распрострањена је широм Европе.

Dryomys nitedula

Класа: Mammalia

Фамилија: Muscardinidae

Народни назив: шумски пух

Енглески назив: Forest dormouse

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 8-13 см, дужина репа 6-11 см, тежина 18-34 г.

Репродукција: Пари се од маја до август, број окота: углавном 1 годишње, величина окота: 2-5 младунаца.

Исхрана: Лишће, плодови, птичија јаја, бескичмењаци.

Станиште: Настанује планински појас, обично лишћарске и мешовите шуме са густим спратом жбуња. У Србији нема велики број налазишта, свега пар локалитета у источној и западној Србији.

Eptesicus serotinus

Класа: Mammalia

Фамилија: Vespertilionidae

Народни назив: велики поноћњак

Енглески назив: Serotine bat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 6-8 см, распон крила 32-38 см, тежина 15-35 g.

Репродукција: Парање: септембар-октобар. Колоније: у касно пролеће, 15-30 (60) јединки, број младих: један.

Исхрана: Инсекти, нарочито ноћни лептири.

Станиште: Грађевине, насеља, листопадне и мешовите шуме, паркови.

Erinaceus concolor

Класа: Mammalia

Фамилија: Erinaceidae

Народни назив: јеж

Енглески назив: Hedgehog

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 15-30 см, тежина 1,5-2 kg.

Репродукција: Пари се од априла до августа, број окота: 1-2 годишње, величина окота: 3-7 младунаца.

Исхрана: Инсекти, пужеви, птичија јаја, разни сочни плодови.

Станиште: Шуме, шибљаци, рубови шума, пропланци, у близини насеља, паркови, баште. Широко распрострањен у целој Србији.

Lutra lutra

Класа: Mammalia

Фамилија: Mustelidae

Народни назив: видра

Енглески назив: Otter

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости, CITES конвенција

Димензије: Дужина са репом 120-160 см, реп дужине 25-35 см, висина 30-35 см, тежина 7-15 kg.

Репродукција: Пари се од фебруара до септембра, број окота: 1 годишње, величина окота: у просеку 3 младунца.

Исхрана: Рибе, ракови, водени инсекти, жабе, птице, а понекад и млади кунићи и зечеви.

Станиште: Поред река и канала крај густих шума. Широко распрострањена у Србији.

Lynx lynx

Класа: Mammalia

Фамилија: Felidae

Народни назив: рис

Енглески назив: Lynx

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 91-130 см, дужина репа 11-24 см, висина 60-75 см, тежине 18-25 kg.

Репродукција: Парање: фебруар, март, број окота: 1 годишње, величина окота: 1-3 младунаца.

Исхрана: Мањи сисари и птице. Напада и крупнију дивљач срну, дивокозу, чак и јелена.

Станиште: Густе шуме и речне клисуре до 1500 m надморске висине. Ареал и бројност популације у Србији су последњих деценија у лаганом порасту.

Micromys minutus

Класа: Mammalia

Фамилија: Muridae

Народни назив: патуљасти миш

Енглески назив: Harvest mouse

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 50-70 mm, дужина репа 50-60 mm, тежина 4-6 g.

Репродукција: Пари се од маја до октобра, број окота: 3-7 го-дишње, величина окота: 1-8 младунаца.

Исхрана: Трава, семење, житарице, бобице, инсекти, пло-дови.

Станиште: Ливаде, пољопривредна добра са различитим усевима. Код нас га има у Војводини, дуж Дунава, Велике и Западне Мораве.

Muscardinus avellanarius

Класа: Mammalia

Фамилија: Muscardinidae

Народни назив: пух лешникар

Енглески назив: Common dormouse

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 65-85 mm, дужина репа 55-80 mm, тежина 15-30 g.

Репродукција: Пари се од маја до септембра, број окота: 1-2 годишње, величина окота: 2-7 младунаца.

Исхрана: Семење, бобице, пупољци, кора, ораси, лешници, инсекти.

Станиште: Лишћарске и мешовите шуме са жбуњем и шиљем нарочито где има леске, паркови. Распрострањен је у целој Европи као и у целој Србији.

Mustela erminea

Класа: Mammalia

Фамилија: Mustelidae

Народни назив: хермелин

Енглески назив: Ermine

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина око 24-30 см, дужина репа 9-14 см, висина око 10 см, тежина мужјака 200-350 g, тежина женке 130-220 g.

Репродукција: Пари се у рано лето, број окота: 1 годишње, величина окота: 6-12 младунаца.

Исхрана: Месојед, храни се мишевима, пацовима, јајима, живином.

Станиште: Прилагодљива врста, насељава шуме, мочваре, пољопривредна добра, пустопољине. Широко распространета у целој Европи. Код нас северно од Саве и Дунава.

Mustela nivalis

Класа: Mammalia

Фамилија: Mustelidae

Народни назив: ласица

Енглески назив: Least weasel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела до 20 см, дужина репа 4-5 см, тежина мужјака 100-120 g, тежина женке 30-60 g.

Репродукција: Број окота: 2 годишње, величина окота: у просеку 5 младунаца.

Исхрана: Мишеви, пацови, кртице, зечићи, птице, живина, јаја.

Станиште: У близини сеоских имања, ливаде, рубови шума.
Широко распрострањена врста у целој Србији.

Myotis daubentonii

Класа: Mammalia

Фамилија: Vespertilionidae

Народни назив: водени љиљак

Енглески назив: Daubenton's bat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 45-55 mm, распон крила 240-275 mm, тежина 7-12 g.

Репродукција: Парање: у јесен и целе зиме, колоније: у касно пролеће, 20-50(200) јединки, број младих: један.

Исхрана: Инсекти нарочито мушкице из фамилије Chironomidae.

Станиште: Шуме најчешће букове, лови изнад водених површина. Зимска склоништа: подземна, летња: у шупљим стаблима.

Myotis myotis

Класа: Mammalia

Фамилија: Vespertilionidae

Народни назив: велики мишуухи вечерњак

Енглески назив: Greater mouse-eared bat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 63-91 mm, распон крила 350-400 mm, тежина око 30 g.

Репродукција: Парање: у пролеће, колоније: више стотина до више хиљада јединки, број младих: један.

Исхрана: Инсекти, нарочито из фамилије Carabidae.

Станиште: Зимска склоништа: подземна, летња: у дупљама дрвећа, лови у шуми.

Myoxus glis

Класа: Mammalia

Фамилија: Muscardinidae

Народни назив: обични пух

Енглески назив: Fat dormouse

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 12-20 см, дужина репа 11-19 см, тежина до 250 грама.

Репродукција: Број окота: 1 годишње, величина окота: 1-11 младунаца.

Исхрана: Семење, лишће, пупољци, коштуњави плодови, бобице, сочни плодови, повремено инсекти, чак и ситне птице.

Станиште: Листопадне шуме, баште, воћњаци. Широко распрострањена врста у целој Србији.

Neomys anomalus

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: мочварна ровчица

Енглески назив: water shrew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 7-10 см, дужина репа 4-6 см, тежина 9-16 g.

Репродукција: Пари се од маја до октобра, више окота годишње, величина окота: 4-12 младунаца.

Исхрана: Водени бескичмењаци.

Станиште: Живи поред река и језера брдско-планинског појаса. Код нас је широко распрострањена врста.

Neomys fodiens

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: водена ровчица

Енглески назив: Water shrew

Основа заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 67-96 mm, дужина 45-77 mm, тежина 12-18 g.

Репродукција: Пари се од априла до септембра, број окота: 1-2 годишње, величина окота: 3-15 младунаца.

Исхрана: Рачићи, ларве водених инсеката, пуноглавци, ситна риба, на копну црви, бубе, бескичмењаци.

Станиште: У близини воде, на обалама брзих река и потока, у тршћацима око мочвара, рибњака. Широко распространета врста код нас.

Nyctalus leisleri

Класа: Mammalia

Фамилија: Vespertilionidae

Народни назив: мали ноћник

Енглески назив: Leisler' bat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 50-70 mm, распон крила 260-320 mm, тежина 12-20 g.

Репродукција: Парање од август до октобра, колоније: у касно пролеће,око 70 јединки, број младих: један.

Исхрана: Ноћни лептири, бубе, муве.

Станиште: Зимска склоништа: подземна, летња: шупља стабла, лови: у шумама, изнад водених површина.

Pipistrellus nathusii

Класа: Mammalia

Фамилија: Vespertilionidae

Народни назив: шумски слепи мишић

Енглески назив: Nathusios' pipistrelle

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 35-45 mm, распон крила 190-250 mm, тежина 3-8 g.

Репродукција: Парање: у јесен, колоније: у касно пролеће, број младих: један.

Исхрана: Комарци, муве, бильне ваши, ситни ноћни лептири.

Станиште: Шуме у близини воде, плавне шуме. Зимска склоништа у дрвећу.

Pitymys savii felteni

Класа: Mammalia

Фамилија: Arvicolidae

Народни назив: јужна подземна волухарица, (Савијева)

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 72-105 mm, дужина репа 21-35 mm, тежина 14-24 g.

Репродукција: Величина окота 2-4 младунца.

Исхрана: Хербивора.

Станиште: Ливаде, шуме, брдског и планинског појаса. Код нас живи само на југу земље.

Plecotus auritus

Класа: Mammalia

Фамилија: Vespertilionidae

Народни назив: смеђи дугоухи љиљак

Енглески назив: Brown long-eared bat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 37-52 mm, распон крила 230-285 mm, тежина 6-12 g.

Репродукција: Парање: од октобра до априла, колоније: у касно пролеће, 10-20 (50) јединки, број младих: један.

Исхрана: Инсекти нарочито ноћни лептири укључујући губара и храстовог савијача.

Станиште: Листопадне и мешовите шуме. Зимска склоништа у шупљим стаблима.

Putorius (Mustela) eversmanni

Класа: Mammalia

Фамилија: Mustelidae

Народни назив: степски твор

Енглески назив: Polecat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела са репом 55-70 см, дужина репа 15 см, висина до 15 см, тежина 0,8-1,7 kg.

Репродукција: Број окота: 1 годишње, величина окота 4-7 младунаца.

Исхрана: Глодари и остали ситни сисари, птице, птичија јаја, жабе, змије, гуштери, рибе.

Станиште: Рубови шума, поља, шибљаци. У Србији северно од Саве и Дунава.

Sciurus vulgaris

Класа: Mammalia

Фамилија: Sciuridae

Народни назив: веверица

Енглески назив: Squirrel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 16,5-24 см. Дужина репа 14-20 см, тежина 260-390 g.

Репродукција: Пари се од јануара до јула, број окота: 2-5 годишње, величина окота: 3-7 младунаца.

Исхрана: Семење четинара, разни плодови, гљиве, кора, инсекти, птичија јаја, младе птице.

Станиште: Лишћарске, четинарске, мешовите шуме, паркови. Широко распрострањена врста у Србији.

Sorex alpinus

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: планинска, (алпска) ровчица

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 60-75 mm, дужина репа 60-75 mm, тежина 6-11 g.

Репродукција: Парање од маја до октобра, број окота: 2-3 го-дишње, величина окота: 3-9, најчешће 5-6 мла-дунца.

Исхрана: Инсекти и ларве, црви, пужеви и остали бески-чмењаци из земље.

Станиште: Планинске шуме: букве, букве и јеле, букве и смр-че, такође и отворени каменити терени. Код нас је заступљена у западним и југозападним краје-вима.

Sorex araneus

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: шумска ровчица

Енглески назив: Common shrew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 50-80 cm, дужина репа 20-40 mm, тежина 5-14 g.

Репродукција: Пари се од априла до август, број окота: 3-4 годишње, величина окота: 4-8 младунаца.

Исхрана: Пужеви, гуштери, инсекти, пауци, ређе млади мишеви и птице.

Станиште: Отворене влажне шуме, шибљаци, ливаде, мочваре, у планинама изнад границе шума. Широко распрострањена врста у целој Србији.

Sorex minutus

Класа: Mammalia

Фамилија: Soricidae

Народни назив: мала ровчица

Енглески назив: Pygmy shrew

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 40-60 mm, дужина репа 32-46 mm, тежина 3-6 g.

Репродукција: Пари се од априла до август, број окота: 2 годишње, величина окота: 4-7 младунаца.

Исхрана: Ситни инсекти нарочито лисне ваши, пауци.

Станиште: Различита станишта добро покривена вегетацијом. Широко распространета врста.

Spalax leucodon

Класа: Mammalia

Фамилија: Spalacidae

Народни назив: слепо куче

Енглески назив: Lesser mole rat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела до 22 см, тежина до 400 g.

Репродукција: Парање у марта, број окота: 1 годишње, величина окота: 2-3 младунца.

Исхрана: Хербивора, подземни делови биљака, луковице, кртоле, ризоми.

Станиште: Отворена станишта, поља, вртови. Широко распрострањена у Србији.

Spermophilus citellus

Класа: Mammalia

Фамилија: Sciuridae

Народни назив: текуница

Енглески назив: Ground squirrel

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 20 см, дужина репа 5-7 см, тежина 200-400 g.

Репродукција: Број окота: 1-2 годишње, величина окота: 5-8 младунца.

Исхрана: Семење, корење и изданци биљака, бескичмењаци.

Станиште: Отворени предели. Степе, отворене шуме, напуштене оградице, каменити предели. Нема је на влажним и воденим стаништима и у густим шумама. Код нас: на Старој планини, Власини, у целој Војводини.

Talpa europaea

Класа: Mammalia

Фамилија: Talpidae

Народни назив: обична кртица

Енглески назив: Mole

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина тела 150 mm, дужина репа 25-40 mm, тежина 70-130 g.

Репродукција: Број окота: 1-2 годишње, величина окота: 2-7 младунаца.

Исхрана: Бескичмењаци, нарочито црви.

Станиште: Пашњаци, ливаде, оранице, лишћарске шуме.
Широко распрострањена врста у целој Србији.

Ursus arctos

Класа: Mammalia

Фамилија: Ursidae

Народни назив: Mrki медвед

Енглески назив: Brown bear

Основ заштите: CITES конвенција

Димензије: Мужјак: дужина до 250 см, висина до 120 см, тежина до 350 kg. Женка: дужина до 200 см, висина до 100 см, тежина до 270 kg.

Репродукција: Парање: од маја до јула, број окота: 1 сваке друге године, величина окота: 2-3 младунца, млади самостални после 1,5-2 године, полно зрели у 3. или 4. години.

Исхрана: Углавном биљојед, понекад веће животиње. Зеља-сте биљке, бобице, разни плодови, корење, мед, ситни сисари, мрави, болесна дивљач, стрвине, домаће животиње.

Станиште: Код нас живи на Тари, Голији, Златибору, Златару, Мокрој гори и источној Србији.

Vormela peregusna

Класа: Mammalia

Фамилија: Mustelidae

Народни назив: шарени твор

Енглески назив: Marbled polecat

Основ заштите: Уредба о заштити природних реткости

Димензије: Дужина 29-35 см, тежина 300-600 г. Мужјак је крупнији од женке.

Репродукција: Пари се од марта до јуна, број окота 1 годишње, величина окота: 4-8 младунаца.

Исхрана: Ситни глодари, гуштери, инсекти, птице.

Станиште: Живи у пустињама, полупустињама, степама, сувиим кршевитим пределима брдског региона. Код нас заступљен у источним и југозападним крајевима.

**СПИСАК ВРСТА КОЈЕ СЕ
НАЛАЗЕ НА СПИСКУ УРЕД-
БЕ О ЗАШТИТИ ПРИРОД-
НИХ РЕТКОСТИ И (ИЛИ) НА
СПИСКУ CITES КОНВЕН-
ЦИЈЕ, А НИСУ ОПИСАНЕ У
ВОДИЧУ**

Списак врста флоре које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу:

Латински назив:	Народни назив:
<i>Achillea alexandri-regis</i> Bornm. & Rudski	хајдучка трава краља Александра
<i>Aconitum anthora</i> L.	налеп, једић
<i>Aconitum variegatum</i> L. subsp. <i>nassutum</i>	једић
<i>Adianthum capillus veneris</i> L.	госпина коса, девојачка коса
<i>Aldrovanda vesiculosa</i> L.	алдронанда
<i>Allium atropurpureum</i> Waldst. & Kit.	пурпурноцрни лук
<i>Althaea vranjensis</i> Diklic & Nikolic	врањски слез
<i>Androsace elongata</i> L.	издужена мужица
<i>Androsace maxima</i> L.	мужица
<i>Artemisia pancicii</i> (Janka) Ronninger	Панчићев пелен
<i>Astragalus dasyanthus</i> Pall.	вунasti козинац
<i>Astragalus excapus</i> L.	безстабови козинац
<i>Bassia sedoides</i> (Pallas) Ascherson	базија
<i>Blacksonia perfoliata</i> (L.) Huds, subsp. <i>serotina</i> (Roch & Vollm)	саланчић
<i>Bulbocodium versicolor</i> (Ker-Gawler) Spreng.	шафрањика
<i>Bupleurum pachnospermum</i> Pančić	прорашалька

<i>Cachrys alpina</i> Bieb	кахрис
<i>Cardamine glandulifera</i> O. Schvarz	жлездаста режуха
<i>Cardamine waldsteinii</i> Dyer	Валдштајнова режуха, савсак режуха
<i>Cephalaria flava</i> (Sibith. & Sm). Szabo	жути праскоч
<i>Chamaecytisus purpureus</i> (Scop.) Link	пурпурна зановет
<i>Cirsium brachycephalum</i> Juratzka	слатинска паламида
<i>Cirsium heterotrichum</i> Pančić	Панчићева паламида
<i>Crambe tataria</i> Sebeok	дивљи карфиол, татарско зеље
<i>Crataegus heldreichii</i> Boiss.	Хелдрајхов глог
<i>Cyperus longus</i> L.	пероњика
<i>Cyperus pannonicus</i> Jacq.	панонски слатински шиљ
<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soó	тресавски каћун
<i>Dactylorhiza saccifera</i> (Brongn.) Soó	
<i>Dactylorhiza sulphurea</i> (Link) <i>Franco pseudosambucina</i> (Ten.) Franco	
<i>Dianthus serotinus</i> Waldst & Kit.	дивљи каранфил
<i>Dianthus trifasciculatus</i> subsp. <i>trifasciculatus</i> Kit.	троцветни каранфил
<i>Dioscorea balcanica</i> Košanin	балканска диоскореа
<i>Fibigia clypeata</i> (L.) Medicus	сиједац
<i>Fraxinus pallisae</i> Willmott	длакави польски јасен

<i>Galium kitaibelianum</i> Shultes & Schultes fil.	Китајбелов брочац
<i>Genista nissana</i> S. Petrović	нишка жутиловка
<i>Glycyrrhiza glandulifera</i> Waldst. & Kit.	слатка трава
<i>Goniolimon collinum</i> (Gris.)	вражемил
<i>Gymnadenia odoratissima</i> (L.) L. C. M. Richard	миришљави врањак
<i>Gypsophila arenaria</i> Waldst & Kit.	пешчарски шлајер
<i>Helychrysum arenarium</i> (L.) Moench	пешчарско смиље
<i>Hypecoum inberbe</i> Sibth. & Sm.	пољски кукурик
<i>Iris aphylla</i> L.	безлисна перуника
<i>Iris arenaria</i> Wald & Kit	пешчарска перуника
<i>Iris spuria</i> L.	закржљала перуника
<i>Knautia paniculata</i> Szabo	Панчићева удобчица
<i>Lathyrus paniculatus</i> (Jur. & Adam.)	Панчићев грахор
<i>Lepidium cartilagineum</i> subsp. <i>crassifolium</i> (Walst. & Kit.) Thell	слатинска гроница, панонска гроница
<i>Leucorchis friwaldii</i> (Hampe) Chult.	Фривалдијев врањак
<i>Limodium abortivum</i> (L.) Swartz <i>abortivum</i>	остружница
<i>Lycopodium annotinum</i> L.	лађска пречица
<i>Lysimachia atropurpurea</i> L.	црвени противак
<i>Malus florentina</i> (Zuccagni) C. K. Schneider	фирентинска јабука

<i>Marsilea quadrofolia</i> L.	четворолисна водена папрат, разноротка
<i>Matteucia struthiopteris</i> (L.) Tod.	нојева папрат
<i>Moltkia doerfleri</i> Wettst.	Дерфлерово ласњиче
<i>Ophrys cornuta</i> Steven	мачково ухо
<i>Ophrys fuciflora</i> (F. W. Schmidt) Moench	
<i>Ophrys fuciflora</i> subsp. <i>fuciflora</i> (F.W.Schnidt) Moench	пчелица, мачково ухо
<i>Ophrys lutea</i> (Gouan) Cav.	мала, жута пчелица
<i>Ophrys lutea</i> (Gouan) Cav. subsp. <i>minor</i> (Tod.) O. Danesch & E.	мала жута пчелица
<i>Orchis italica</i> Poiret	
<i>Orchis lactea</i> Poiret	
<i>Orchis militaris</i> L.	каћун
<i>Orchis pallens</i> L.	каћунак жути, јелењак
<i>Orchis papilionacea</i> L.	каћунак црвени
<i>Orchis spitzelii</i> Sauter ex Koch	шпицелов каћунак
<i>Orchis tridentata</i> Scop.	каћунак мали
<i>Orchis tridentata</i> Scop. subsp. <i>commutata</i> (Tod.) Nyman	
<i>Orchis ustulata</i> L.	каћунак медени
<i>Oxythropis pilosa</i> (L.) DC.	маљави козинац
<i>Paeonia mascula</i> (L.) Miller	мушки божур
<i>Paeonia officinalis</i> L. subsp. <i>banatica</i> (Rochel) Soo	банатски божур
<i>Pedicularis palustris</i> L.	барски ушљивац
<i>Peganum harmala</i> L.	зренеш, горска рута

<i>Phlomis tuberosa</i> L.	кртоласта гостанка
<i>Pilularia globulifera</i> L.	лоптарка
<i>Pinguicula hirtiflora</i> Ten.	месница, дебељача
<i>Pyrola rotundifolia</i> L.	округлолисна крушчица
<i>Plantago schwarzengbergiana</i> Schr.	Шварценбергова боквица
<i>Plumbago europaea</i> L.	блитвина, врањемил
<i>Podocytisus caramanicus</i> Boiss& Held.	зајчика
<i>Potentilla palustris</i> (L.) Scop.	барски петолист
<i>Pseudorchis albida</i> (L.) A. & D. Löve	
<i>Gymnadenia frivaldii</i> (Hampe ex Griseb.)	
<i>Pulsatilla montana</i> (Hoppe) RChb.	планинска саса
<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Miller	ливадска саса
<i>Ranunculus ophioglossifolius</i> Vill.	змијски љутић
<i>Rhinanthus borbasii</i> (Doerfler) Soo	Борбашев шушкавац
<i>Rindera umbellata</i> (Waldst & Kit.) Bunge	шерпет
<i>Ruta graveolens</i> L.	рутa
<i>Salicornia europea</i> L.	сольњача, цаклењача
<i>Salsola soda</i> L.	сольњача
<i>Salvia austriaca</i> Jacq.	памук трава
<i>Salvia nutans</i> L.	савијена жалфија
<i>Senecio umbrosus</i> Waldst. & Kit.	жабља трава

<i>Seseli hippomarathrum</i> Jacq.	девесилье
<i>Silene echinata</i> Otth	чекињасти пуцавац
<i>Silene multiflora</i> (Waldst & Kit.) Pers.	многоцветни пуцавац
<i>Silene nikolicii</i> (T. Wraber) Stevanović & Niketić	Николићев пуцавац
<i>Silene viscosa</i> (L.) Pers	лепљиви пуцавац
<i>Soldanella dimonieei</i> Vierh.	Димонијева пасвица
<i>Spiranthes aestivalis</i> (Lam.) Rish	засучак летњи
<i>Spiranthes aestivalis</i> (Poiret) L. C. M. Richard	засучак
<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall.	засучак
<i>Stachys milanii</i> S. Petrović	Миланов чистац
<i>Stachys serbica</i> Pančić	српски чистац
<i>Sternbergia colchiciflora</i> Waldst. & Kit.	бабалушка
<i>Sternbergia lutea</i> (L.) Ker-Gawler ex Sprengel	жута лужарка
<i>Sueda pannonica</i> G. Beck	панонска јурчица, панонска суједа
<i>Thelypteris limbosperma</i> (All.) H. P. Fuchs	горска папрат
<i>Trapa annosa</i> M. Janković	моравски орашак
<i>Trapa brevicarpa</i> M. Janković	краткороги орашак
<i>Trapa longicarpa</i> M. Janković	дугороги орашак
<i>Traunsteinera globosa</i> (L.) Reichenb.	
<i>Triglochin maritima</i> L.	морски трозубац
<i>Tulipa hungarica</i> Borbas	ђерданпска лала

<i>Tulipa scardica</i> Bornm.	шарпланинска лала
<i>Umbilicus erectus</i> DC.	пупкавица

Списак врста инсеката које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу:

ЛАТИНСКИ НАЗИВ	
<i>Ascalaphus macaronius</i>	
<i>Carterocephalus palaemon</i>	
<i>Heteropterus morpheus</i>	
<i>Leucorrhinia dubia</i>	
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	
<i>Myrmeca rufa</i>	
<i>Onthophagus turacatus</i>	
<i>Osmoderma eremita</i>	
<i>Palparis libelluloides</i>	
<i>Proceeras gigas</i>	

Списак врста риба које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу:

Латински назив	Народни назив
<i>Acipenser sturio</i>	атлантска јесетра
<i>Alosa pontica</i>	
<i>Cobitis aurata</i>	балкански вијун

Списак врста херпетофауне које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу:

Латински назив	Народни назив
<i>Algyroides nigropunctatus</i>	љускави гуштер
<i>Bombina bombina</i>	црвенотриби мухач
<i>Pelobates syriacus</i>	балканска чешњарка
<i>Podarcis erhardii</i>	македонски гуштер
<i>Rana arvalis</i>	мочварна жаба
<i>Salamandra atra</i>	црни даждевњак
<i>Testudo graeca</i>	грчка корњача
<i>Triturus carnifex</i>	Италијански крестасти мрмољак
<i>Triturus dobrogicus</i>	Велики дунавски мрмољак
<i>Triturus karelinii</i>	Јужни крестасти мрмољак
<i>Vipera ursinii</i>	шарган, планински шарган

Списак врста птица које се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описане у водичу:

Врста	Народни назив
<i>Acanthis flammea</i>	северна јурчица
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	шеварски црвчић
<i>Acrocephalus paludicola</i>	степски трстењак
<i>Anser brachyrhynchos</i>	краткољуна гуска
<i>Anser erythropus</i>	мала лисаста гуска
<i>Anthropoides virgo</i>	мали ждрал
<i>Aquila rapax</i>	степски орао
<i>Branta bernicola</i>	гриваста гуска
<i>Branta leucopsis</i>	белолика гуска
<i>Bubulcus ibis</i>	чапља говедарка, египатска жута чапља
<i>Calandrella cinerea</i>	краткопрста шева
<i>Calandrella rufescens</i>	степска шева
<i>Calidris canatus</i>	велика прутка
<i>Calidris ferruginea</i>	кривокљуна прутка
<i>Calidris temminckii</i>	мала прутка
<i>Casmerodius albus (Ghana)</i>	велика бела чапља
<i>Certhia familiaris</i>	краткољуни пузић
<i>Circus macrourus</i>	степска еја
<i>Circus pygargus</i>	еја ливадарка
<i>Cisticola juncidis</i>	широкорепи црвчић
<i>Clamator glandarius</i>	ћубаста кукавица
<i>Columba oenas</i>	голуб дупљаш
<i>Cygnus bewickii</i>	црнокљуни лабуд

<i>Dryocopus lilloi</i>	белолеши детлић
<i>Falco naumanni</i>	белоонокта ветрушка
<i>Ficedula semitorquata</i>	источна шарена мухарица
<i>Gavia adamsii</i>	белокљуни гњурац
<i>Gavia immer</i>	велики гњурац
<i>Gelochelidon nilotica</i>	дебелокљуна чигра
<i>Gypaetus barbatus</i>	орао брадан, брадан
<i>Hieraetus fasciatus</i>	пругасти орао, планински орао
<i>Hippolais olivetorum</i>	вољић маслинар
<i>Lanius nubicus</i>	дугорепи сврачак
<i>Limicola falcinellus</i>	пљоснокљуна прутка
<i>Limosa lapponica</i>	северна муљача
<i>Locustella luscinioides</i>	обични цврчић
<i>Locustella naevia</i>	цврчић трскар
<i>Marmarornetta angusturostris</i>	патка мраморка
<i>Melanitta nigra</i>	црни турпан
<i>Melanocorypha leucomela</i>	белокрила велика шева
<i>Numenius tenuirostris</i>	танкокљуна царска шљука
<i>Nyctea scandiaca</i>	снежна сова
<i>Passer hispaniolensis</i>	шпански врабац
<i>Petronia petronia</i>	врабац камењар
<i>Phoenicopterus ruber</i>	пламенац
<i>Pluvialis squatarola</i>	сребрни жалар
<i>Porzana parva</i>	мали барски петлић
<i>Porzana pusilla</i>	патуљасти барски петлић
<i>Rissa tridactyla</i>	тропрсти галеб
<i>Stercorarius longicaudus</i>	дугорепи поморник

<i>Stercorarius parasiticus</i>	грабљиви поморник
<i>Stercorarius pomarinus</i>	поморник
<i>Stercorarius skua</i>	велики поморник
<i>Sterna paradisaea</i>	дугорепа чигра
<i>Sterna sandvicensis</i>	ћубаста чигра
<i>Sturnia ulula</i>	сова јастребача
<i>Sylvia cantillans</i>	грмуша црвенвoљка
<i>Sylvia hortensis</i>	грмуша смокварица

Списак врста сисара који се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости, и (или) на списку CITES конвенције, а нису описаны у водичу:

Латински назив	Народни назив
<i>Apodemus microps (uralensis)</i>	степски миш
<i>Apodemus mystacinus</i>	кршки миш
<i>Dinaromys bogdanovi</i>	кршка, динарска волухарица
<i>Eptesicus nilssonii</i>	северни лъильак
<i>Microtus agrestis</i>	ливадска волухарица
<i>Microtus guentheri</i>	Гинтерова волухарица
<i>Microtus rossiameridionalis</i>	јужна пољска волухарица
<i>Miniopterus schreibersii</i>	дугокрили лъильак
<i>Mus domesticus</i>	метохијски кућни миш
<i>Mus hortulanus (spicilegus)</i>	метохијски хумкаш
<i>Mustela lutreola</i>	видрица
<i>Myotis bechsteinii</i>	дugoухи вечерњак
<i>Myotis capaccinii</i>	дугопрсти вечерњак
<i>Myotis dasycneme</i>	барски вечерњак
<i>Myotis emarginatus</i>	шиљоухи вечерњак
<i>Myotis mystacinus, s. Lato</i>	мали бркати вечерњак
<i>Myotis nattereri</i>	ресасти вечерњак
<i>Myotis oxygnatitus</i>	оштроухи лъильак
<i>Nyctalus lasiopterus</i>	чиновски лъильак
<i>Nyctalus noctula</i>	средњи ноћник
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	мали слепи мишић
<i>Pitymys multiplex</i>	велика волухарица
<i>Plecotus austriacus</i>	сиви дugoухи лъильак

<i>Barbastella barbastellus</i>	широкоухи лъильак
<i>Sicista subtilis</i>	скочимиш
<i>Talpa caeca</i>	слепа кртица
<i>Talpa romana</i>	шарпланинска кртица
<i>Vespertilio murinus</i>	двобојни вечерњак

Списак врста бескичмењака који се налазе на списку Уредбе о заштити природних реткости и (или) на списку CITES конвенције, а нису описаны у водичу:

Класа	Фамилија	Врста	Народни назив
Crustacea	Astacidae	<i>Astacus astacus</i>	речни рак
Molusca	Clausiliidae	<i>Balea perversa</i>	вретенца
Araneidae	Asauridae	<i>Dolomedes plantarius</i>	
Agnatha	Petromyzonidae	<i>Eudontomyzon danfordi</i>	
Clitellata	Hirudinidae	<i>Hirudo medicinalis</i>	медицинска пијавица
Molusca	Planorbidae	<i>Segmentina nitida</i>	барски пуж
Molusca	Unionidae	<i>Unio crassus</i>	речна школка
Molusca	Vaertiginidae	<i>Vertigo angustior</i>	

ЛИТЕРАТУРА:

- ШИЛИЋ, Ч. (1990): Шумске зељасте биљке, IP „Svjetlost“ – Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево, - Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- ЛАКУШИЋ, Р. (1982): Планинске биљке, „Svjetlost“ – Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево.
- ЈОСИФОВИЋ, М. (1970-1986): Флора СР Србије, САНУ, Београд, I-X.
- ЈОВАНОВИЋ, Б. (1985): Дендрологија, Шумарски факултет, Београд.
- СИМОНОВИЋ, П. (2006): Рибе Србије, NNK Internacional, Биолошки факултет, Београд.
- STERRY, P. (2006): illustrated guide to birds of Britain & Europe, AA Publishing.
- СТАНКОВИЋ, С. (1991): Велика илустрована енциклопедија ловства, ДИП ГРАЂЕВИНСКА КЊИГА, Београд,
- СТЕВАНОВИЋ, В. (1999): Црвена књига флоре Србије, Министарство за заштиту животне средине, Биолошки факултет Универзитета у Београду, Завод за заштиту природе Републике Србије, Београд.
- PETROV, B.: Mamals of Jugoslavija-Insektivores and Rodents, Природњачки музеј, Београд.
- Студија заштите Парка природе „Стара планина“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2003.
- Студија заштите Парка природе „Голија“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2000.
- Студија заштите Парка природе „Златибор“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2005.
- Студија заштите Предела изузетних одлика „Власина“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2004.
- Студија заштите Предела изузетних одлика „Авала“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2004.
- Студија заштите Предела изузетних одлика „Космај“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2004.
- Студија заштите Предела изузетних одлика „Радан“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2002.
- Студија заштите Специјалног резервата природе „Увац“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2004.
- Студија заштите Специјалног резервата природе „Јерма“, Завод за зашти-

ту природе Србије, Београд, 2005.

Студија заштите Специјалног резервата природе „Клисура реке Милешевке“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2005.

Студија заштите Споменика природе „Лазарев кањон“, Завод за заштиту природе Србије, Београд, 2005.

<http://www.balcanica.org>

<http://faunaeuropea.org>

<http://iucn.org>

<http://arkive.org>

<http://bats.org.uk>

<http://animaldiversity.ummz.umich.edu/site/index.html>

ФОТОДОКУМЕНТАЦИЈА:

Завод за заштиту природе Републике Србије.

Драгиша Савић www.naturefg.com (сл. флоре бр. 6, 37, 48, 101, 81, 84, 86, 101)

www.biolib.cz/

www.hi.is/

www.cerambyx.uochb.cz

www.fotonatura.org/

www.natura.org/sites_nni.html

www.espacionatural.com

www.naturfoto.cz/

www.maudoc.com/maudocbirding/

www.naturspesialisten.no/index.php?

www.pbase.com

www.flickr.com

www.hlasek.com

<http://photo.net/>

www.wikipedia.org/

<http://arkive.org>

Издавач
*Душко Полић, дипл.инж.шум.,
генерални директор*

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ Београд
Булевар Михајла Пупина 113
11 070 Нови Београд
Телефон 011/311-50-27
011/311-50-28
Факс 011/311-50-29
www.srbijasume.rs
info@srbijasume.rs

Главни и одговорни уредник
Вељко Стојасављевић, дипл.инж.шум.

Аутор публикације
Гордана Јанчић, дипл.инж.шум.
Љиљана Вамовић, дипл.инж.шум.

Стручни рецензент
Др Предраг Алексић, дипл.инж.шум.
Аутори фотографија
Фото документација ЈП „Србијашуме“

Завод за заштиту природе Србије

Лектор и коректор
Градимир Станић
Припрема и штампа
„Скенер Студио Лазић“, Београд
Тираж
500 комада

БЕЛЕШКЕ

БЕЛЕШКЕ